

R A V I S T E L E V Ä Ä
K I E L E N O P P I M I S T Ä

O M S K Ä K Ä S

O M S K Ä K Ä N D E
S P R Å K I N L Ä R N I N G

Meri Anna Hulkkonen
Mari-Helen Hyvärinen

OMSKAKAS

Esitystaiteelliset menetelmät kielenopetuksessa Scenkonstnärliga metoder i språkundervisningen

Finska är jättesvårt! Mä en ikinä tuu tarviimaan ruotsia, missään! Kuulostaako tutulta? Låter det bekant? Tarvitsetko käytännön harjoitteita rohkaistaksesi oppilaita? Olisiko *Babblauksesta* hyötyä ruotsin tunnilla, och hur byggs *Ordvaggan*?

Omskakas - ravistelevaa kielenoppimista antaa opettajille selkeitä ja monipuolisia harjoituksia kielenopettamisen tueksi. Lisäksi kirjassa perustellaan esitystaiteellisten menetelmien käyttöä kielenopetuksessa. Kirjan harjoitukset sopivat suomen ja ruotsin lisäksi myös muiden kielten opettamiseen.

Omskakande språkinläring innehåller tydliga och mångsidiga övningar som stöd för undervisningen. Boken ger dessutom motivering till att använda scenkonstnärliga metoder i språkundervisningen. Bokens övningar kan bra användas också för undervisning av andra språk än finska och svenska.

Omskakas – ravistelevaa kielenoppimista on toteutettu osana Svenska Kulturfondenin Hallå -ohjelmaa. Handbokens redaktörer Meri Anna Hulkkonen och Mari-Helen Hyvärinen är professionella scenkonstnärer.

copyright Meri Anna Hulkkonen, Mari-Helen Hyvärinen 2021
Kustantaja / Utgivare: Teaterföreningen Reprum rf
Kuvitus / Illustration: Anna-Sofia Nylund
Taitto / Formgivning: Venla Helenius
Kansikuva / Omslagsbild: Anna-Sofia Nylund
Kirjapaino / Tryckt hos Star-Offset Helsinki
ISBN 978-952-94-4214-0

Svenska
kulturfonden

SISÄLLYSLUETTELO / INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALKUSANAT / FÖRORD	9-11
2. MIKÄ OMSKAKAS? / VADÅ OMSKAKAS?	12-15
3. JOHDANTO / INLEDNING	17-19
4. SPRÅKMODELLER, MOTIVATION OCH KÄNSLOR I MÖTET MED DET ANDRA INHEMSKA JENNY STENBERG-SIRÉN	21-27
5. LUOVA TOIMINTA POLKUNA EMPATIAAN, DIALOGIIN JA ELINVOIMAISEEN DEMOKRATIAAN - POHDINTOJA ESITYSTAITEELLISIA MENETELMIÄ HYÖDYNTÄVÄN KIELENOPPIMISEN PITKÄN TÄHTÄIMEN VAIKUTUKSISTA YHTEISKUNNASSA. SANNA RYYNÄNEN	29-35
6. ESITYSTAITEELLISTEN MENETELMIEN KÄYTTÖ OPETUKSESSA / ATT ANVÄNDA SIG AV SCENKONSTNÄRLIGA METODER I UNDERVISNINGEN	37-41 42-46
7. HARJOITUKSET	
JOHDANTO HARJOITUKSIIN	49
HARJOITUSTEN TEEMAT JA TASOT	50-51
VALMISTAVAT HARJOITUKSET:	
YHTEINEN TILA	53
LUOMME YHTEISET SÄÄNNÖT	54
KIELIKAVERI - TOIMINNALLISIA TUNTEJA TUKEVA PÄIVÄKIRJA	55
KUINKA OPPISIN RUOTSIA YHDESSÄ YÖSSÄ	56
TEEMA I - TUTUSTUN JA TUNNUSTELEN	
1-10	58
TÄSSÄ JA NYT	59
SANOJEN KEHTO	60
SANA JA LIIKE	61
LEMPISANA RYTMILLÄ	62
KEKSITYT VIITTOMAT	63
ÄÄNI JA ARTIKULAATIO	64-65
TASKUPEILI JA OMA SUU	66
TEEMA II - YMMÄRRÄN	
HEP! JOTAIN TUTTUA	68
KÄÄNNÖSPIIRI	69
MIELIKUVIA RENTOUTUEN	70-71
KUPLA - KUVITELTU TILA KUVAKSI	73-75
TAVARARUUDUKKO	76-78
TEEMA III - USKALLAN PUHUA	
KUISKITAAN RUOTSIKSI	80
SANAPOMMITUS	81
VÄRIASSOSIAATIOIT	82
MUODOSTA KUVA	83

SISÄLLYSLUETTELO / INNEHÅLLSFÖRTECKNING

NÄKÖHAVAINTOJA TILASSA.....	84
HASSUT VUOROPUHELUT.....	85
BÄBBLAUS.....	86-87
VASTAKOHDAT.....	88
ESITTELEN KIELIKÄVERINI.....	89
PERINTEINEN "SHOW & TELL".....	90
TEEMA IV - KIRJOITAN	
VAPAA KIRJOITTAMINEN - SANOJEN VIRTAA.....	92
ÄBSTRÄKTI PUHE.....	93
KIELIKÄVERI.....	94
TAVARASTA TARINAAN.....	95
TEEMA V - SIMULOID ELÄMÄÄ	
MINIYHTEISKUNTA.....	97
TÄLLÄISENA HALUAN TULLA NÄHDYKSI.....	98-99
PERSPEKTIIVIÄ.....	100
TEE TUTORIAL-VIDEO.....	101
KOHTAUKSIA KIRJOITUSTEHTÄVIEN PERUSTEELLA.....	102-103
8. ÖVNINGARNA	
INLEDNING TILL ÖVNINGARNA.....	107
TEMAN OCH NIVÅER I ÖVNINGARNA.....	108-109
FÖRBEREDANDE ÖVNINGAR:	
ETT GEMENSAMT UTRYMME.....	111
VI SKAPAR GEMENSAMMA REGLER.....	112
SPRÅKKOMPIS - DAGBOK SOM FUNGERAR SOM STÖD FÖR PRAKTISKA LEKTIONER.....	113
JAG LÄR MIG FINSKA ÖVER EN NATT.....	114
TEMA I - JAG LÄR KÄNNA OCH UPPTÄCKER	
1-10.....	116
HÄR OCH NU.....	117
ORDVAGGAN.....	118
ORD MED RÖRELSE.....	119
FAVORITORD MED RYTM.....	120
HITTEPÅ TECKENSPRÅK.....	121
RÖST OCH ARTIKULATION.....	122-123
SPEGELÖVNING FÖR MUNNEN.....	124
TEMA II - JAG FÖRSTÅR	
HEJ! NÅGOT BEKANT.....	126
ÖVERSÄTTNINGSRING.....	127
FANTASIAVSLAPPNING.....	128-129
BUBBLAN - FRÅN FANTASI TILL BILD.....	131-133
FÖREMÅL I RUTOR.....	134-136
TEMA III - JAG VÅGAR TALA	
VI VISGAR PÅ FINSKA.....	138
ORDBOMBNING.....	139

SISÄLLYSLUETTELO / INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÄRGASSOCIATIONER	140
FORMA EN BILD	141
ATT SE SIN OMGIVNING	142
TOKIGA DIALOGER	143
BABBLANDE	144-145
MOTSATSER	146
JAG PRESENTERAR MIN SPRÅKKOMPIS	147
TRADITIONELL "SHOW & TELL"	148
TEMA IV - JAG SKRIVER	
FLÖDESSKRIVNING	150
ABSTRAKT TAL	151
SPRÅKKOMPIS	152
FRÅN FÖREMÅL TILL BERÄTTELSE	153
TEMA V - JAG SIMULERAR LIVET	
MINISAMHÄLLET	155
SÅHÄR VILL JAG BLI SEDD	156-157
PERSPEKTIV	158
GÖR EN TUTORIAL-VIDEO	159
SCENER UTGÅENDE FRÅN SKRIFTLIGA ÖVNINGAR	160-161

A L K U S A N A T

Omskakas-hankkeessa olemme pohtineet kieltä, sille altistumista ja ennen kaikkea puhumisen pelon selättämistä. Monesti olemme joutuneet miettimään miksi juuri me, näyttelijät, suunnittelemme näitä harjoituksia ja mitä annettavaa meillä on kielenopetukseen. Ehkä kyse on lopulta samaistumisesta oppijaan.

**NÄYTTELIJÄ ALTISTAA ITSENSÄ JATKUVASTI UUELLE,
OPPII UTELIAISUUDELLAAN, TUTUSTUU, PEREHTYY KEHOLLAAN
JA MIELELLÄÄN, LEIKKII, VOITTAÄ PELKONSA JA HÄPEÄNSÄ,
SUUKALTAÄ HEITTÄÄTYÄ JA ANTAUTUU.**

Tämän kirjan harjoituksia voi pitää monien taitojen harjoittajina ja eräänlaisina syviin lihaksiin kohdistuvina työtapoina. Vertaammekin niitä enemmän kokonaisvaltaiseen kehonhuoltoon kuin nopeaan 30 sekunnin vatsalihastettiin. Harjoituksilla pyritään vaikuttamaan pitkäkestoiseen muistiin ja vaivihkaiseen oppimiseen suorittamisen sijaan.

Harjoitukset ovat moniulotteisia. Niissä harjoitetaan kielenoppimisen lisäksi niinkin perustavanlaatuisia taitoja kuin läsnäolo, kuunteleminen ja myötätunto. Ehkäpä juuri nämä taidot mahdollistavat syvempää oppimista.

Teatteri on ihmisten todellista kohtaamista, se on fyysistä ja kosketeltavaa. Se tapahtuu annetussa hetkessä, valitussa paikassa ja juuri silloin paikalla olevien ihmisten energioiden vuorovaikutuksessa. Tätä näkemystä haluamme suosittaa vastapainoksi yhä välineellistyvässä ja digitalisoituvassa ympäristössämme.

MERI ANNA HULKKONEN JA MARI-HELEN HYVÄRINEN

F Ö R O R D

Inom projekt Omskakas har vi funderat på språk och språklig exponering. Framför allt har vi tänkt på hur en övervinner sin rädsla för att tala. Vi har flera gånger varit tvungna att undra över varför just vi som är skådespelare utarbetar de här övningarna. Vad har vi att tillföra språkundervisningen? Kanske handlar det helt enkelt om att vi identifierar oss med eleven.

SOM SKÅDESPELARE UTSÄTTER VI OSS STÄNDIGT FÖR NYA SAKER, LÄR OSS GENOM ATT VARA NYFIKNA, FANLA OMKRING I DET OKÄNDA, UPPTÄCKA MED KROPP OCH SINNE, LEKA, ÖVERVINNA VÅR RÄDSLÅ OCH SKAM, VÅGA GE OSS HÅN OCH KASTA OSS UT.

Övningarna i den här boken kan anses träna många färdigheter hos eleverna som är till nytta både när det gäller språkinläringen och andra delområden i livet. Vi ser på övningarna som ett slags arbetsätt där en tränar de djupa musklerna. Övningarna kan jämföras snarare med holistisk kroppsvård än med ett snabbt 30 sekunders magmuskeltest. I stället för att prestera får eleverna lära sig via övning, lek och fantasi utan att de egentligen märker det. Syftet är att på detta sätt påverka långtidsminnet.

Övningarna är mångdimensionella. De främjar inte bara språkinläringen utan stärker också sådana grundläggande färdigheter som att kunna vara närvarande, lyssna och visa empati. Kanske det är just de här färdigheterna som gör ett mer djupgående lärande möjligt.

Teater innebär ett möte människor emellan. Ett möte som är fysiskt och påtagligt. Mötet sker i ett samspel mellan de närvarande människornas energier i en given stund, på en given plats. Det här mötet är något vi vill lyfta fram som motvikt i ett samhälle som fokuserar allt mer på teknisk utrustning och digitalisering.

MERI ANNA HULKKONEN OCH MARI-HELEN HYVÄRINEN

HANKEKONSEPTI: Meri Anna Hulkkonen, Kati Sointukangas

TAUSTATYÖ, ALOITUSSEMINAARI JA RESIDENSSI:

Meri Anna Hulkkonen, Jan Korander, Irina Pulkka, Johanna af Schultén,
Kati Sointukangas

PILOTTITYÖPAJOJEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS:

Meri Anna Hulkkonen, Irina Pulkka, Johanna af Schultén

TUOTTAJAT JA VIESTINTÄ:

Kati Sointukangas (2018–2019), Laura Vuori (2019–2020)

**AINEISTON KOONTI JA ANALYSOINTI, HARJOITUSTEN
LAATIMINEN JA SOVITTAMINEN SEKÄ KÄSIKIRJAN TOIMITUS:**

Meri Anna Hulkkonen, Mari-Helen Hyvärinen

ALOITUSSEMINAARIN PUHEENVUOROT:

Anna Slotte, Leena Nordman, Noona Leppinen

YHTEISTYÖLUOKAT JA -OPETTAJAT LUKUVUONNA 2019–2020:

Keljonkankaan koulu 6. lk, Jaana Palve

Kartanonrannan koulu 6. lk, Leena Nordman

Pirtin koulu 6. lk, Sinikka Gröhn

Karis Svenska Högstadium 7. lk, Åsa Bergholm

Rantakylän normaalikoulu 8. lk, Katarina Liljeqvist, Rosanna Hermonen

Luvian yhtenäiskoulu 7. lk, Päivi Suominen

Mustion koulu 1.–2. lk:t ja 5.–6. lk:t, Petri Vesterinen

HANKETTA HALLINNOI TEATERFÖRENINGEN REPRUM RF.

M I K Ä O M S K A K A S ?

OMSKAKAS! – ravistelevaa kielenoppimista käynnistyi hankkeena, joka toteutettiin osana Svenska kulturfondenin 3-vuotista Hallå! -ohjelmaa vuosina 2018–2021.

Hankkeessa luotiin avoimesti monistettavia työkaluja, jotka esitystaiteellisin keinoin tukevat toisen kotimaisen kielen oppimista, avoimuutta ja erilaisuuden sallimista.

Tämä käsikirja on hankkeemme tuotos. Olemme saaneet siihen inspiraatiota, tukea ja opastusta yhteistyökoulujemme opettajilta ja oppilailta. Toteutimme yli 30 työpajaa yhteiskehittäjäryhmissä suomen ja ruotsin tunneilla ala- ja yläkoulujen oppilaille. Työpajojen lomassa kokoontuimme pohtimaan ja kokeilemaan taidelähtöisiä menetelmiä yhdessä yhteistyökoulujen opettajien kanssa. Tähän käsikirjaan on valikoitunut kiinnostavimpia ja toimivimpia harjoituksia matkan varrelta sekä aivan uusia harjoitteita kokemustemme pohjalta.

**OMSKAKASIN MOTON MUKAISESTI, AJATUS ON TÄRKEIN, KUN
LEIKIMME AJATUKSELLA AJATELLA TOISELLA KIELELLÄ.**

PROJEKTIDÉ: Meri Anna Hulkkonen, Kati Sointukangas

FÖRBETE, INLEDANDE SEMINARIUM OCH RESIDENS:

Meri Anna Hulkkonen, Jan Korander, Irina Pulkka, Johanna af Schultén,
Kati Sointukangas

PLANERING OCH GENOMFÖRANDE AV PILOTVERKSTÄDER:

Meri Anna Hulkkonen, Irina Pulkka, Johanna af Schultén

PRODUCENTER OCH KOMMUNIKATION:

Kati Sointukangas (2018–2019), Laura Vuori (2019–2020)

**MATERIALET HAR SAMMANSTÄLLTS OCH ANALYSERATS OCH
ÖVNINGARNA HAR UTARBETATS OCH ANPASSATS AV HANDBOKENS
REDAKTÖRER:**

Meri Anna Hulkkonen, Mari-Helen Hyvärinen

TALARE VID DET INLEDANDE SEMINARIET:

Anna Slotte, Leena Nordman, Noona Leppinen

SAMARBETSKLASSER OCH -LÄRARE UNDER LÄSÅRET 2019-2020:

Keljonkankaan koulu åk 6, Jaana Palve

Kartanonrannan koulu åk 6, Leena Nordman

Pirtin koulu åk 6, Sinikka Gröhn

Karis Svenska Högstadium åk 7, Åsa Bergholm

Rantakylän normaalikoulu åk 8, Katarina Liljeqvist, Rosanna Hermonen

Luvian yhtenäiskoulu åk 7, Päivi Suominen

Mustion koulu åk 1–2 och åk 5–6, Petri Vesterinen

PROJEKTET ADMINISTRERAS AV TEATERFÖRENINGEN REPRUM RF.

V A D Å O M S K A K A S ?

OMSKAKAS! – omskakande språkinlärning fick sin början som ett projekt inom Svenska kulturfondens treåriga program Hallå! under 2018–2021.

Inom projektet använde vi scenkonstnärliga metoder för att skapa fritt tillgängliga verktyg för lärare. Dessa verktyg stöder eleverna i deras inlärning av det andra inhemska språket och motiverar dem till öppenhet och acceptans av mångfald.

Den här handboken är en produkt av vårt projekt. Lärare och elever i de skolor som vi samarbetat med har gett oss inspiration, stöd och vägledning. Vi har genomfört över 30 verkstäder i samutvecklingsgrupper på lektioner i finska och svenska för låg- och högstadielärover. Utöver detta samlade vi lärarna i de skolor vi samarbetade med för att diskutera och pröva scenkonstnärliga metoder. Utgående från samarbetet med skolorna har vi valt ut de mest intressanta och bäst fungerande övningarna till den här handboken. Vi har också skapat nya övningar utgående från våra erfarenheter.

**ENLIGT MOTTOT FÖR OMSKAKAS, ÄR DET TÄNKEN SOM RÄKNAS,
DÅ VI LEKER MED TÄNKEN ATT TÄNKA PÅ ETT ANNAT SPRÅK.**

J O H D A N T O

Tätä kirjaa voi lukea ainakin kahdella tavalla: kokonaisuutena tai poimien siitä opettajaa kiinnostavia ja ryhmälle sopivia paloja. Voit perehtyä vain harjoitusosioon valiten sieltä itseäsi kiinnostavia harjoituksia ja muokata niitä käyttöösi sopiviksi. Jos kiinnostut esitystaiteellisista menetelmistä opetuksessa syvemmin ja haluat tietää, millaisin työkaluin näyttelijä lähestyy työtään ja oppimista, kannattaa kirjaa tutkia kokonaisuutena.

Kielentutkija Jenny Stenberg–Sirén ja sosiaalipedagogiikan tutkija Sanna Ryytänen taustoittavat puheenvuoroissaan taidelähtöisten menetelmien mahdollisuuksia ja tarvetta kouluopetuksessa. Stenberg–Sirén kirjoittaa kielimalleista, motivaatiosta ja tunteista liittyen toisen kotimaisen kielen oppimiseen. Ryytänen vuorostaan pohtii taidelähtöisten menetelmien käyttöä opetuksessa ja niiden pitkäaikaisia vaikutuksia yhteiskunnassamme.

Taidelähtöiset toiminnalliset menetelmät ovat yksi tapa elävöittää kielinopiskelua. Niin opettajia kuin oppijoitakin on monenlaisia. Joillekin toiminnallinen työtapa on hyvinkin luonteva, kun taas toiset saattavat sitä vierastaa. Tämän kirjan harjoituksia kokeiltaessa kannattaakin olla pitkäjänteinen. Kuten mikä tahansa uusi työtapa, myös esitystaiteelliset menetelmät opetuksessa vaativat totuttautumista ja harjoittelua.

Näyttelijöinä tuomme esiin esitystaiteellista näkökulmaa. Päämäärä on vahvistaa suullista ilmaisua, rohkaista puhumaan ja kannustaa harjoitteluun. Suullinen ilmaisu voi olla monen oppilaan vahvuus. Siksi on tärkeää korostaa, että toiminnalliset tunnit ovat turvallinen paikka harjoitella puhumista, paikka, jossa virheitä saa ja kuuluu tehdä. Muistuttamisen arvoista lienee sekin, että puhutussa kielessä tehdään virheitä ja haetaan vaihtoehtoisia tapoja ilmaista itseä.

Harjoitusten toivomme tukevan paitsi kielenoppimista, myös luovaa ajattelua, uskallusta, kanssaoppijoiden kannustamista sekä avoimuutta ja luottamuksen rakentumista. Ennen kaikkea olemme halunneet luoda harjoituksia, jotka mahdollistavat oppijoille onnistumisen kokemuksia.

Moni meistä lienee kuullut tai kenties itsekkin sanonut, että opiskelin minä ranskaa, mutta en puhu sitä. Niinpä. Lukemaan oppii lukemalla, näyttämään näyttämällä, opettamaan opettamalla ja puhumaan puhumalla.

I N L E D N I N G

Den här boken kan läsas på åtminstone två olika sätt: den kan läsas i sin helhet rakt igenom eller så kan en plocka ut de delar som känns intressanta och lämpliga för eleverna. Du kan bekanta dig med endast övningsdelen, välja ut de övningar som intresserar dig och anpassa dem enligt dina egna behov. Om du på ett djupare plan intresserar dig för scenkonstnärliga metoder i undervisningen och vill veta vilka verktyg en skådespelare använder sig av i sitt arbete och sin inläring, rekommenderar vi att du bekantar dig med hela boken.

Språkforskaren Jenny Stenberg-Sirén och forskaren i socialpedagogik Sanna Ryyänen reflekterar i sina inlägg kring behovet av och möjligheterna för scenkonstnärliga metoder i skolundervisningen. Stenberg-Sirén skriver om språkmodeller, motivation och känslor när det gäller inläring av det andra inhemska språket. Ryyänen funderar kring hur konstbaserade metoder kan användas i undervisningen. Hon frågar sig vilka de långsiktiga effekterna kan tänkas vara i vårt samhälle.

Ett sätt att berika språkundervisningen är att använda konstbaserade, praktiska arbetsmetoder. Lärare och elever är alla olika. Praktiska arbetsmetoder kan kännas lätta att ta till sig för en del, medan det kan vara svårare för andra. Det lönar sig att vara tålmodig när en prövar övningarna i boken. Scenkonstnärliga metoder i undervisningen kräver övning och invänjning precis som vilka andra arbetsätt som helst.

Som skådespelare ser vi på språkundervisningen ur ett scenkonstnärligt perspektiv. Målsättningen är att stärka elevernas förmåga att uttrycka sig och uppmuntra dem till att tala och öva sig. Hos många elever kan deras förmåga att uttrycka sig verbalt vara deras verkliga styrka. Därför är det viktigt att de på lektionerna med praktiskt innehåll får öva sig att tala under trygga omständigheter. På dessa lektioner både får och bör de begå misstag. Det är också bra att minnas att misstag hör talspråket till. I talspråket letar vi ju efter alternativa sätt att uttrycka oss.

Vår förhoppning är att övningarna förutom att de stöder språkinläringen också uppmuntrar till kreativt tänkande, hjälper eleverna att bli modiga, öppna och tillitsfulla. Vi önskar också bidra till att eleverna lär sig att öppet uppmuntra varandra. Framför allt har vi velat skapa övningar som ger eleverna upplevelser av att lyckas.

Många lär ha hört någon säga eller kanske själv sagt: Jag har nog studerat franska men jag kan inte tala franska. Precis så. Vi lär oss läsa genom att läsa, att skådespela genom att skådespela, att undervisa genom att undervisa och att tala genom att tala.

SPRÅKMODELLER, MOTIVATION OCH KÄNSLOR I MÖTET MED DET ANDRA INHEMSKA

JENNY STENBERG-SIRÉN

”Jag vill jättegärna lära mig finska, jag försöker lära mig finska hela tiden, men det är jättesvårt!” Det säger en finlandssvensk tonåring, som intervjuades för Magma-rapporten *Svenska, finska, engelska – komplement eller alternativ?*¹ som handlar om ungas språkkunskaper, språkbruk och språkattityder. Det andra inhemska språket uppfattas som svårt av många, vilket till en del beror på att språken finska och svenska är så olika, men också på den språkliga miljön man bor i och inställningen man har till det andra språket.

Det finns många olika aspekter som påverkar effektiv språkinläring, såväl externa (t.ex. föräldrarnas stöd eller inputen från den språkliga omgivningen) som interna (t.ex. motivation och individuella sätt att lära sig) och därför är en mångfald av metoder inom språkundervisning att föredra. Några av de viktigaste faktorerna att beakta med tanke på språkinläring är *de språkliga modellerna*, *den egna motivationen* och *de känslor* språkinläringen väcker.

Ett av de största hindren på vägen till att lära sig ett nytt språk är bristen på kontakt med språket i fråga. Om språket förblir främmande, något man sällan hör och ser i vardagen, är tröskeln för att lära sig hög och motivationen för att lära sig låg. Det är verkligheten för många unga i Finland idag. Det gäller inte endast finskspråkiga på finskspråkiga orter som sällan möter svenskan i sin vardag, utan också svenskspråkiga som antingen bor i svenskdominerade områden eller som lever i svenskspråkiga ”bubblor” i tvåspråkiga miljöer. Om man bortser från dem som växer upp i tvåspråkiga hem, kan det andra inhemska språket kännas mera främmande än engelskan, som är en stor del av den digitala vardagen för de flesta unga. Engelska är det dominerande språket på nätet, i sociala medier och också inom populärkulturen, och detta stora inflöde av engelskspråkiga modeller syns i både finskspråkiga och svenskspråkiga ungas goda kunskaper i engelska.²

Kunskaperna i finska bland svenskspråkiga unga är mer varierande, och regional bakgrund förklarar en stor del av variationen, visar en utvärdering av skolelevs lärresultat i finska i årskurs 6.³ Elever i mer svenskdominerade miljöer, speciellt på landsbygden, uppvisar överlag

sämre kunskaper i finska än elever i städer och finskdominerade miljöer. De elever som inte får språkmodeller från det omkringliggande samhället behöver därmed få språklig input någon annanstans ifrån. Gällande engelskan är populärkulturen en stark källa, men den finska (populär)kulturen kan vara helt obekant för svenskspråkiga. Det berättar bland annat unga finlandssvenskar som intervjuades för Magma-rapporten.⁴

”Man hör typ om nån känd finsk som har gått bort och så får man veta vem det var, men man har aldrig vetat det förr. Och samma sak med youtuber, det är bara svenska youtuber, inte en enda finsk youtuber som jag följer. Man borde kanske följa med, men det är så mycket lättare att följa med på eget språk.”

Därmed blir skolan den plats där dessa unga mer systematiskt möter det andra inhemska språket – och därför är det av avgörande betydelse hur det mötet ser ut. Skolan behöver kunna erbjuda en mångfald av språkmodeller, med texter och röster från olika kontexter, men också försöka skapa ett intresse hos eleverna för att själva söka upp källor på det andra språket, t.ex. via populärkulturen, böcker eller sociala sammanhang.

Undervisningen i A-finska har kritiserats för att ha för stort fokus på grammatik, medan det kommunikativa faller i skymundan. Det finns dessutom en diskrepans mellan finskan i skolan, som är väldigt normativ, och den finska som hörs i det omkringliggande samhället, vilket kan skapa en frustration hos unga. Också de unga i Magma-studien efterlyser mer kommunikativa element i undervisningen.

”Och att kunna kommunicera med folk. Det har vi typ inte gått igenom, vi lär ju oss bara nya ord. Men inte hjälper orden sedan då du stöter på nån finsk och inte vågar prata.”

Det kommunikativa betonas ändå starkt i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen från 2014. I uppdraget för det andra inhemska språket står att undervisningen ska uppmuntra eleverna att ”kommunicera i autentiska språkmiljöer”, att man i undervisningen ska använda ”omväxlande och praktiska arbetsmetoder” och att språkundervisningen ger ”goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet”. Det finns med andra ord ett klart behov av aktiverande, lekfulla övningar där eleverna får tala det andra språket, vilket denna bok nu erbjuder.

I citatet ovan säger den intervjuade tonåringen att hen inte vågar prata med finskspråkiga, eftersom kommunikation på finska inte övas till-

räckligt i skolan. En av de viktigaste förutsättningarna för att lära sig ett nytt språk är att man känner sig trygg, vilket också betonas i läroplansgrunderna: "Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem."

Forskningen om ångest i språkinläring är omfattande och en grundläggande teoretisk referensram för begreppet ges av Horwitz, Horwitz och Cope.⁵ Enligt dem kan ångesten aktualiseras i *kommunikativa situationer*, då eleven inte har ett tillräckligt ordförråd för att kunna uttrycka sig som den vill eller för att till fullo förstå vad motparten säger. En annan, närliggande, ångestframkallande faktor är rädslan för *negativa sociala omdömen*, med andra ord att eleven är orolig över att ge ett dåligt intryck då hen inte kan uttrycka sig tillräckligt bra. Slutligen förekommer också ångest kopplat till *prov och bedömning*, vilket förstås är ett oundvikligt element i skolundervisningen. Icke desto mindre har denna ångest enligt Horwitz, Horwitz och Cope en skadlig effekt på språkinläringen.

Ångest eller otrygghet kan i sin tur påverka motivationen för att lära sig, vilket är en av grundbultarna i ett effektivt djuplärande. Motivationen har en klar koppling till inlärningsresultaten, vilket kan ses i t.ex. utvärderingen av lärresultaten i finska i årskurs 6⁶ och i utvärderingen av kunskaper i modersmålet i årskurs 9⁷. I den senare utvärderingen konstateras att eleverna med goda resultat hade en positiv inställning till studierna. De upplevde sig ha nytta av ämnet, de tyckte om det och kände att de behärskade det. Detta är extra viktigt gällande inläringen av ett annat språk (L2), som kräver tid och uthållighet, konstaterar Dörnyei.⁸

Because second language acquisition is one of those educational strands that require long and sustained learning histories in order to achieve any usable working knowledge, the success of learning an L2 ultimately depends on whether we can inspire sufficient long-lasting learning commitment in our students.

Motivation är ett mångfacetterat begrepp som bygger på olika såväl interna som externa faktorer, och därför är motivationen en högst individuell upplevelse. Detta gäller den mer övergripande motivationen att lära sig, men också motivationen för enskilda uppgifter. Eftersom det är svårt att slå fast vad som inverkar på motivationen lyfter Dörnyei fram att man i klassrummet i stället kan fokusera på *engagemanget*,

eftersom de är närliggande fenomen. Martin, Ginns and Papworth⁹ beskriver förhållandet mellan motivation och engagemang så här: "motivation is defined as the inclination, energy, emotion, and drive relevant to learning, working effectively, and achieving; engagement is defined as the behaviours that reflect this inclination, energy, emotion, and drive."

Engagemanget tar sig alltså uttryck i ett beteende som speglar motivationen. Omvänt kan man hoppas att uppgifter som engagerar och aktiverar eleverna i sin tur skulle stärka deras motivation. Därför är det viktigt att skapa trygga situationer i klassrummet, där eleverna får öva sig i olika kommunikativa situationer och där de får språkliga modeller och exempel. Om eleverna vänjer sig vid att tala det andra inhemska språket och också vågar göra fel kan risken för ångest hos eleverna förhoppningsvis minska, vilket i sin tur kan sänka tröskeln för att eleverna ska våga använda språket även utanför klassrummet. Övningarna i denna bok är bra exempel på hur man kan skapa sådana situationer.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det är viktigt att språkundervisningen i grundskolan erbjuder en bred palett av läraaktiviteter, för att på olika sätt stärka elevernas motivation för språket, ge dem språkliga modeller via olika kanaler och öka deras möjligheter att i en trygg miljö använda sig av språket – utan att för den skull åsidosätta den mer formella delen av språkundervisningen, med fokus på grammatik, stavning och språkliga strukturer. Alla sätt där man kan interagera med representanter från den andra språkgruppen, t.ex. via tandem-undervisning eller projekt som Svenska.nu, stärker motivationen, breddar den språkliga inputen och skapar förutsättningar för större output. Det är viktigt att skapa kontaktytor till den andra kulturen, bädda för möjligheten att hitta sociala kontakter i den andra språkgruppen och stärka det språkliga självförtroendet. Ju mer man vågar prata, desto större blir det språkliga självförtroendet, bekräftar en av informanterna i Magma-studien.

"Alltså förr var ju livrädd då jag skulle prata finska, det var ju så att det där är ett främmande språk, att nä... tänk om de börjar skratta åt mig nu, men nu är det bara så att... De skrattar ju ändå inte, utan de förstår ju nog vad man försöker få fram. Jag menar, finnar – inte är de ju bra på svenska – varför skulle jag behöva vara jättebra på finska heller?"

REFERENSER

- ¹ Stenberg-Sirén 2020.
- ² Härmälä et al. 2019.
- ³ Åkerlund et al. 2019.
- ⁴ Stenberg-Sirén 2020, 23.
- ⁵ Horwitz, Horwitz & Cope 1986.
- ⁶ Åkerlund et al. 2019.
- ⁷ Hellgren & Marjanen 2020.
- ⁸ Dörnyei 2020, 168.
- ⁹ Martin, Ginns & Papworth 2017, 150.

KÄLLOR

Dörnyei, Zoltán (2020). *Innovations and Challenges in Language Learning Motivation*. London: Routledge.

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.

Hellgren, Jan & Marjanen, Jukka (2020). *Svenska och litteratur i slutet av årskurs 9. Resultat av en utvärdering av lärresultat våren 2019*. Nationella centret för utbildningsutvärdering, publikationer 18:2020.

Horwitz, Elaine K., Horwitz, Michael B. & Cope, Joann (1986). Foreign Language Classroom Anxiety. *The Modern Language Journal* 70(2): 125–132.

Härmälä, Marita, Huhtanen, Mari, Puukko, Mika & Marjanen, Jukka (2019). *A-englannin oppimistulokset 7. luokan alussa 2018*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, julkaisut 13:2019.

Martin, Andrew J., Ginns, Paul, & Papworth, Brad (2017). Motivation and engagement: Same or different? Does it matter? *Learning and Individual Differences*, 55, 150–162.

Stenberg-Sirén, Jenny (2020). *Svenska, finska, engelska – komplement eller alternativ?* Magma-rapport 1/2020.

Åkerlund, Carola, Marjanen, Jukka & Lepola, Laura (2019). *Lärresultat i finska i åk 6. Resultat av en utvärdering våren 2018*. Nationella centret för utbildningsutvärdering, publikationer 6:2019.

JENNY STENBERG-SIRÉN (FIL. DR) FORSKAR I UNGAS SPRÅKLIGA PRAKTIKER I SOCIALA MEDIER VID SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND OCH UNDERVISAR VID HELSINGFORS UNIVERSITET.

KÄSIKIRJAN TEKIJÖIDEN KOMMENTTI

Stenberg–Sirénin artikkelissa toistuvat sanallisen viestinnän ja puhumaan uskaltamisen teemat. Nuorten kommenteissa näkyy, että heillä on tarve ja halua saada harjoitella puhumista koulussa. Kieltenoppimiseen liittyvää ahdistusta esiintyy usein kommunikatioon liittyvissä tilanteissa, joissa oppija kokee riittämättömyyttä tulla ymmärretyksi sekä ymmärtää toisia. Stenberg–Sirén peräänkuuluttaakin monipuolisia opetusmenetelmiä ja mahdollisuuksia sellaisten turvallisten tilanteiden luomiseen, joissa oppijat voivat harjoitella käyttämään kieltä. Tämän toivotaan vähentävän ahdistusta ja lisäävän oppijoiden omistautumista kieltenoppimiseen.

Omskakas–käsikirjan harjoituksilla haluamme täydentää kielioppiin perustuvaa opetusta. Tavoittemme on antaa konkreettisia esimerkkejä ja työkaluja kieltenoppimiseen käytännön tilanteissa, ja siten vahvistaa koulun tehtävää paikkana, jossa harjoitellaan erilaisia valmiuksia. Harjoituksilla, jotka viestittävät, että tärkeintä on suun avaaminen ja puhuminen, oppijat saavat kokeilla ja tehdä virheitä ilman pelkoa ympäristönsä reaktioista. Toivomme, että tämän kirjan harjoitukset tarjoavat arkisemman suhteen kieleen täydennyksenä jo olemassa olevaan kieltenopetukseen. Näin oppijat voivat syventää kielitunteustaan niin, että se on käytännöllistä sekä oppitunnilla että vapaa-ajalla.

**LUOVA TOIMINTA POLKUNA EMPATIAAN,
DIALOGIIN JA ELINVOIMAISEEN DEMOKRATIAAN
– POHDINTOJA ESITYSTAITEELLISIA MENETELMIÄ HYÖDYNTÄVÄN
KIELENOPPIMISEN PITKÄN TÄHTÄIMEN VAIKUTUKSISTA
YHTEISKUNNASSA.**

SANNA RYYNÄNEN

Kasvatuksen ja koulutuksen painopisteet liukuvat yhä enemmän kohti mitattavaa hyödyllisyyttä. Tämän huolen on ilmaissut esimerkiksi yhdysvaltalainen filosofi Martha Nussbaum vuonna 2012 suomen-
netussa kirjassaan *Taloukasvua tärkeämpää: Miksi demokratia tarvitsee humanistista sivistystä?* (engl. *Not for Profit. Why Democracy Needs the Humanities*, 2010). Nussbaum kantaa erityisesti huolta maailmanlaajuisesti havaittavasta asiantilasta: humanististen ja luovien aineiden painoarvoa vähennetään tai niitä poistetaan opetussuunnitelmista kokonaan esimerkiksi luonnontieteiden kustannuksella.

Suomesta käsin huoli saattaa tuntua liioitellulta, kuuluvathan meillä esimerkiksi kuvaamataito, musiikki ja käsityöt perinteisesti osaksi peruskoulun opetussuunnitelmaa siinä missä ne monissa muissa maissa ovat joko harrastuksenomaisia lisiä, *extra-curricular activities*, tai puuttuvat kouluopetuksesta tai sen lähettyviltä kokonaan. Huoli saa kuitenkin Suomessakin mittasuhteensa, kun esimerkiksi otetaan vaikkapa se, minkälaisia painotusratkaisuja yliopistojen todistushakuun liittyen on tehty. Esimerkiksi matematiikan arvosanoista saa paljon pisteitä myös aloilla, joiden opintojen kannalta matematiikka ei tunnu keskeiseltä. Niin kutsuttua pisteytyksen korimallia on kritisoitu myös siitä, että se ei kannusta monipuoliseen kielten opiskeluun.

Lähestyn tässä tekstissä Omskakas-hanketta sivuavia teemoja erityisesti siitä näkökulmasta, minkälaisia pitkän tähtäimen yhteiskunnallisia vaikutuksia voi olla sillä, että esitystaiteellisia menetelmiä tuodaan mukaan kieltenoppimiseen. Esittelen Martha Nussbaumin ajatuksia luovuuden ja mielikuvituksen merkityksestä empatian vahvistumisessa ja toiset huomioivan yhteiselämän rakentumisessa sekä filosofi Kai Alhasen näkemyksiä dialogista elinvoimaisen demokratian rakennusaineena. Ehdotan, että Omskakas-opiskelun merkityksen pohdintaa voi ulottaa demokratian juuriin saakka.

Palataan siis vielä Nussbaumin huoleen. Sen taustalla on nimittäin

ei enempää eikä vähempää kuin demokratian elinvoimaisuus ja huoli sen rapautumisesta – eli Nussabaumin sanoin huoli siitä, että op-pilaitokset tukevat kasvuja hyödyllisiksi koneenosiksi ajattelemaan, refleksiivisyyteen ja yhteistoimintaan kykenevien ihmisten sijaan. Demokratia on valtiomuoto ja tapa järjestää päätöksenteko, mutta ennen kaikkea se on yhteiskuntamuoto, joka perustuu ”radikaalille ajatukselle ihmisten tasavertaisuudesta ja siitä, että he pystyvät päättämään yhteisistä asioistaan yhdessä.”¹ Jo aikoinaan demokratian syntysijoiksi mainitussa Ateenassa demokraattisen valtiomuodon ja elämäntavan ajateltiin liittyvän erottamattomasti toisiinsa. Demokraattinen valtiomuoto takasi hyvän (yhteis)elämän edellytykset, ja demokraattisen valtiomuodon mahdollisti puolestaan se, että kansalaiset kasvoivat tietynlaisiin hyveisiin. Sellaisiksi ajateltiin esimerkiksi rohkeus, järkevyyt, kohtuullisuus ja oikeudenmukaisuus.²

Kun demokratia ymmärretään yhteisölliseksi elämäntavaksi, yhteiskunta näyttöytyy kokonaisuutena, jossa ei ole vain yksilöllisiä intressejä vaan ennen kaikkea yhteisiä asioita ja etuja. Demokratia ei siis tapahdu vain jossakin valtiokoneistojen tasolla ja äänestys-huoneissa vaan demokratia koostuu ennen kaikkea ihmisistä ja heidän yhteenliittymistään, kuten kansalaisyhteiskunnan toimijoista. Demokratian elinvoimaisuus puolestaan vaatii ihmisiä, jotka ovat sitoutuneet tasa-arvoisen ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakentamiseen ja kehittämiseen yhdessä ja jotka myös kokevat kuuluvansa osaksi yhteiskuntaa ja lähiyhteisöjään.

Demokratian elinvoimaisuudelle erityisen keskeisinä taitoina pidetään esimerkiksi kriittistä ajattelua, kykyä kohdata toinen ihminen dialogin hengessä ja mielikuvitusta.³ Mielikuvitus tukee empatiakykyä eli kykyä asettua toisen ihmisen asemaan sekä auttaa myös kuvittelemaan toisenlaisia todellisuuksia ja niiden mahdollisuuksia. Dialogi on puolestaan toisen ihmisen kohtaamisen, kuulemisen ja näkemisen taito. Se ei ole mitä tahansa keskustelua, vaan senkaltaista kommunikaatiota, jossa toinen ihminen pyritään todella näkemään ja jossa pyritään ymmärtämään sitä tapaa, jolla toinen maailmaa jäsentää. Ymmärtäminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että aivan kaikki pitäisi myös hyväksyä tai ylipäätään sitä, että kaikki maailman jäsentämisen tavat tulisi arvottaa samoin. Dialogi eettisenä ideaalina tarkoittaa sitoutumista senkaltaisiin tasa-arvoisen ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan peruseriaatteisiin, joissa ketään ei lähtökohtaisesti suljeta noiden oikeuksien ulkopuolelle.

Dialoginen maailmasuhde ei synny itsestään, vain dialogiin asettuen,

vaan dialogia opitaan harjoittelemalla. Dialogia tutkinut filosofi Kai Alhanen toteaa, että ”dialogissa keskeisten kykyjen kehittyminen ja niiden harjoittaminen ovat demokratioiden elinvoimaisuudelle ratkaisevan tärkeitä poliittisia kysymyksiä”.⁴ Hän nimeää viisi kykyä, joihin on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota nykyisen elämänmenomme keskellä. Ne ovat virittäytyminen, kuvittelu, leikki, harkinta ja usko. Virittäytyminen tarkoittaa eläytymistä toisen kokemukseen. Kuvittelu laventaa oman välittömän kokemuspiirin näköaloja ja suuntautuu toisen kokemuksen tavoittamiseen. Leikki on kykyä tehdä kokeiluja ja kehittää yhdessä vaihtoehtoisia asiantiloja. Se myös ylläpitää ja kehittää mielikuvittelun kykyä. Harkinta muistuttaa tarpeesta ymmärtää yhteiskunnallista toimintaympäristöä ja sen toiminnan mekanismeja erilaisine vallankäytön ulottuvuuksineen. Usko on senkaltaista tulevaisuusajattelua, joka auttaa löytämään kaikkein itsestään selvimpien lisäksi myös toisenlaisia tulevaisuuspolkuja ja näkemään ne myös mahdollisiksi.⁵

Mainitut kyvyt muovautuvat yksilön taipumusten ja ympäristön olosuhteiden yhteisvaikutuksena.⁶ Siirrytään seuraavaksi pohtimaan sitä, minkälaisen olosuhteen esitystaiteelliseen otteeseen pohjautuva kieltenopiskelu voi muodostaa dialogitaitojen harjaannuttamiselle. Keskityn Alhasen nimeämistä kyvyistä kolmeen ensimmäiseen, eli virittäytymiseen, kuvitteluun ja leikkiin, jotka kutoutuvat kaikkein selkeimmin luovuuden ja mielikuvituksen harjaannuttamiseen.

VIRITTÄYTYMISTÄ TOISTEN TODELLISUUKSIIN

Tutkimukset osoittavat, että erityisesti tarinalliset taiteen muodot, esimerkiksi kaunokirjallisuus ja teatteri, harjoittavat parhaimmillaan empatiakykyä eli kykyä asettua toisen asemaan, edustipa tuo toinen ihmiskuntaa tai muita eläimiä. Ne tuovat mielikuvituksen käsiteltäväksi sen, millaisia toisten ihmisten todellisuudet ovat ja auttavat parhaimmillaan sen myötä herkistymään toisten elämille, tukevat kykyä nähdä toiset arvokkaina, kunnioittamaan heitä ja kantamaan heistä huolta. Tämä koskee erityisesti sellaisia tarinoita, joissa fiktiiviset hahmot kutsuvat rakentamaan yhteyksiä myös todellisiin ihmisiin ja tapahtumiin eli mahdollistavat tunnistamisen ja samastumisen.⁷

Luovaa toimintaa ja taiteita voi kutoa osaksi opetussuunnitelmia tai muuta kasvatuksellista toimintaa eri tavoin, kokemista tai tekemistä korostaen. Jos taiteen kokemista, esimerkiksi kaunokirjallisuuden lukemista, teatteriesitysten katsomista ja niin edelleen, tarkastellaan Alhasen kuvaamien dialogikykyjen näkökulmasta, ol-

laan ennen muuta virittäytymisen ja kuvittelukyvyn alueella. Taide avaa näkymiä muihin mahdollisiin todellisuuksiin, samoin kuin uusia tapoja ymmärtää ja käsitellä maailmaa.⁸ Tarinalliset taide-
muodot tukevat kykyä eläytyä toisten todellisuuksiin ja herkistystä niille, tavoittaa itselle vieraita kokemuksia.⁹

Dialogi- ja empatiataitojen harjaannuttamisen näkökulmasta aivan mitkä tahansa taiteelliset teot tai teokset eivät tosin ole yhtä lailla pedagogisia. Niiden tulee tavalla tai toisella kiinnittyä senkaltaiseen maailmankuvaan, joka kantaa mukanaan ajatusta ihmisten, muiden eläinten ja luonnonympäristöjen jakamattomasta arvosta ja arvokkuudesta. Pedagogisen ulottuvuuden tuominen taiteen kokemukseen tarkoittaa myös kannustamista ja ohjaamista reflektioon siitä, minkälaisia ”sokeita pisteitä” taideteokset aina oman aikakautensa ja ympäristönsä tuotteina saattavat sisältää. Vielä kymmenenkin vuotta sitten näkemykset esimerkiksi sukupuolesta tai etnisestä taustasta ja niiden esittämisestä saattoivat olla hyvin toisenlaisia kuin nyt, puhumattakaan 1800- tai 1900-luvun teoksista.¹⁰

LEIKKIEN KOHTI MIELIKUVITUKSEN VAHVISTUMISTA

Toinen lähestymistapa luovan toiminnan ja taiteiden kutomiseen osaksi opetussuunnitelmia tai muuta kasvatuksellista toimintaa on toiminnallisempi. Siinä siirrytään katsojasta tai lukijasta tekijäksi, osallistumaan ja tekemään yhdessä. Lähtökohtana on ajatus siitä, että jokainen on luova omalla tavallaan, ja tuota luovuutta ja mielikuvitusta on tärkeää ruokkia toimijuuden vahvistamiseksi. Näin päädyimme seuraavan dialogitaidon, eli leikin äärelle. Se on erityisen kiinnostava juuri Omskakas-hankkeen näkökulmasta.

Leikki on lyhyesti ilmaistuna kykyä tehdä toiminnallisia kokeiluja. Leikki ja leikkisyys eivät kuulu vain lapsille, vaan niitä tulisi tietoisesti pitää yllä läpi elämän, mukaan lukien erilaiset kasvatukselliset ympäristöt varhaiskasvatuksesta ja koulusta aikuisten ja ikäihmisten kanssa tapahtuvaan toimintaan. Esimerkiksi psykologi Donald Winnicott (1896–1971) on korostanut leikin merkitystä sekä lapsen kehitykselle että demokraattisen kansalaisuuden muotoutumiselle. Keskeisenä leikkimisen kyvyn ylläpidossa myös aikuisten maailmassa hän piti taiteita eri muodoissaan.¹¹

Taiteellinen leikkely voi kehittää mielikuvitusta ja tunnetaitoja, ruokkia ja laventaa empatiakykyä, helpottaa tai luoda kohtaamisia, synnyttää uudenlaista kommunikaatiota, vahvistaa yhteisyyden ko-

kemusta sekä avata uusia näkökulmia arkipäivän todellisuuksiin.¹² Keskiössä eivät silloin ole niinkään taidot ja taidokkuus, eli se, osaako vaikka esiintyä tai näyttellä, vaan tekemään ja luovaan prosessiin heittäytyminen. Se on jo itsessään tärkeää, samoin kuin yhteisestä tekemisestä parhaimmillaan kumpuava ilo ja mielihyvä. Tämänkaltaisesta tekemisen orientaatiosta hieman vieraannuttaa se, jos taideaineista annetaan numeroita eli jos niistä tehdään paremmuuden ja huonommuuden akselilla arvioitavia suorituksia. Luovan ja taiteellisen tekemisen tuominen myös osaksi muita oppiaineita saattaakin olla vapauttavampi ympäristö luovuuden harjoittamiseen, kun arvioitava sisältö painottuu johonkin muuhun.

OMSKAKAS MAAILMASUHTEENA

Omskakas-hankkeessa on lähdetty rakentamaan oppimisen työkaluja, jotka tukevat näyttämötaiteellisin keinoin toisen kotimaisen kielen oppimista, avoimuutta ja erilaisuuden sallimista. Tässä tekstissä olen esitellyt muutamia teoreettisia näkökulmia, joiden avulla voi jäsentää tämänkaltaisen toiminnan mahdollisia laajempia yhteiskunnallisia merkityksiä. Olen lähestynyt aihetta erityisesti kolmen näkökulman ohjaamana: Dialogi- ja empatiataidot ovat yksi keskeinen tasapainoisen yhteiselämän elementti ja demokratian elinvoimaisuuden takaaja. Ne ovat nimenomaan taitoja eivätkä ominaisuuksia, ja siten ne vaativat harjoittelua ja harjaannuttamista. Tuossa harjoittelussa taiteilla on aivan erityistä voimaa.

Omskakas-hankkeen teatterin keinoja hyödyntävät ja kieltenopetusta tukevat opetusmenetelmät voivat liikauttaa sekä yksittäisiä oppijoita että ryhmän keskinäistä toimintaa moniin uusiin asentoihin. Tässä tekstissä ehdotan, että niillä voi kieltenopetukseen juutuessaan olla myös laajamittaisempia vaikutuksia. Tämän jäsentämisessä käytin apuna ajatusta dialogista demokraattisen yhteiselämän olennaisena rakennusosana, joka edellyttää joukkoa erityisiä kykyjä. Esitystaiteellisen otteen tuominen mukaan kieltenopetukseen voi parhaimmillaan harjaannuttaa paitsi aktiivista ja luovaa kielitaitoa myös suhdetta toisiin ja maailmaan. Se voi muodostaa merkityksellisen olosuhteen erityisesti luovuutta ja toissuuntuneisuutta korostavien dialogitaitojen harjaannuttamiselle ja sen myötä osallistua osaltaan demokratian pitämiseen elinvoimaisena.

VIIITTEET

- 1 Luhtakallio & Mustaranta 2018, 119.
- 2 Alhanen 2016, 57.
- 3 Esim. Nussbaum 2012, 7.
- 4 Alhanen 2016, 121.
- 5 Alhanen 2016, 121–200.
- 6 Alhanen 2016, 122.
- 7 Aaltola & Keto 2017, 40; ks. myös Nivala & Rynnänen 2019, 214.
- 8 Alhanen 2016, 146–147.
- 9 Nussbaum 2012, 108.
- 10 Nussbaum 2012, 108–109; Nivala & Rynnänen 2019, 214–215.
- 11 Nussbaum 2012, 97–101.
- 12 Nivala & Rynnänen 2019, 216.

LÄHTEET

Aaltola, Elisa & Sami Keto (2017). *Empatia – myötäelämisen tiede*. Helsinki: Into.

Alhanen, Kai (2016). *Dialogi demokratiassa*. Helsinki: Gaudeamus.

Luhtakallio, Eeva & Maria Mustaranta (2018). *Demokratia suomalaisessa lähiössä*. Helsinki: Into.

Nivala, Elina & Sanna Rynnänen (2019). *Sosiaalipedagogiikka – kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*. Helsinki: Gaudeamus.

Nussbaum, Martha (2012). *Not for profit. Why democracy needs humanities?* Princeton & Oxford: Princeton University Press.

SANNA RYNNÄNEN (FT) ON SOSIAALIPEDAGOGIIKAN MA. YLIOPISTON-LEHTORI ITÄ-SUOMEN YLIOPISTOSSA SEKÄ TUTKIJA JA TIETOKIRJAILIJA, JOKA ON TUTKIMUKSISSAAN PEREHTYNYT ESIMERKIKSI TEATTERIN JA ESITTÄVIEN TAITEIDEN YHTEISKUNNALLISIIN ULOTTUVUUKSIIN.

REDAKTÖRERNAS KOMMENTAR

Ryynänen nämner dialog människor emellan, som en av de mest centrala färdigheterna för att hålla demokratin livskraftig. Med dialog menas färdigheten att möta, höra och se sin medmänniska. I många av bokens övningar betonas just de här färdigheterna.

Vårt arbete med att planera bokens övningar, göra dem funktionella och lätta att närma sig, har varit väldigt praktiskt. Vi har då kunnat glömma bort, hur även små gärningar, på lång sikt, kan ha stor påverkan. Ryynänens text påminner oss om projektets utgångspunkt. Projektet fick sin början i en mer djuplodande ideologi, för att sedan gå vidare i ett konkret arbete på gräsrotsnivå, alltså i utformandet av övningarna. Förutom att erbjuda möjligheter att träna språk i praktiken, tränar de här övningarna sådana färdigheter, som stärker demokrati och gemenskap.

ESITYSTAITEELLISTEN MENETELMIEN KÄYTTÖ OPETUKSESSA

Kerromme tässä luvussa sellaisista opettajia ja näyttelijöitä yhdistävistä taidoista, joiden uskomme edesauttavan toiminnallisten tuntien onnistumista. Nämä taidot ovat työn suunnittelu, läsnäolo, kuuntelu, hyväksyminen ja suostuminen sekä reflektointi. Tämän kirjan harjoitukset perustuvat, ei vain kielitaidon, vaan myös näiden mainittujen taitojen harjoitteluun. Toiminnallisten tuntien tueksi esitämme ajatuksen mahdollisuuksien tilasta ja annamme muutaman ohjeen toiminnallisten tuntien ohjaukseen. Harjoittelun keskiöön olemme nostaneet puhumisen, kehittämisen, mielikuvituksen ja mielikuvien käytön sekä omakohtaisuuden.

POHDINTAA NÄYTTELIJÄN JA OPETTAJAN YHTEISISTÄ TYÖKALUISTA

Keskustelimme hankkeen aikana moneen kertaan, miten voimme näyttelijöinä rikastuttaa kielenopetusta, ja mitä voimme omasta ammattiosaamisestamme tuoda koulumaailmaan opettajien käytettäväksi ja siten oppilaiden hyödyksi. Näiden pohdintojen kautta ymmärrämme, että näyttelijöiden ja opettajien ammattiosaamisessa on paljon yhteistä kosketuspintaa. Opettaja ja näyttelijä käyttävät omassa työarjessaan samankaltaisia taitoja ja työkaluja. Tiedostamalla kyseiset taidot omassa ammattiosaamisessaan opettajan on mahdollista hyödyntää niitä käyttäessään esitystaiteellisia menetelmiä.

TYÖN SUUNNITTELUN TAITO. Sekä näyttelijä että opettaja valmistautuvat tulevaan työhönsä tekemällä ennakkotyötä. Näyttelijä opettelee vuorosanansa, tutustuu tarinaan ja tutkii tiettyä aikakautta tai ilmiötä. Opettaja perehtyy opetussuunnitelmaan ja kurssisisältöön, tutustuu oppilasryhmään ja laatii tämän pohjalta sopivat tuntisuunnitelmat. Ennakkotyö lisää varmuutta ja tuo vapauden keskittyä tilanteeseen näyttämöllä ja luokahuoneessa. Valmistautuminen suo mahdollisuuden läsnäololle.

LÄSNÄOLON TAITO. Läsnaolosta puhutaan paljon ja sen katsotaan olevan monessa yhteydessä avainasemassa. Samalla läsnäolon taitoa on vaikea määrittää tai mitata. Läsnaoloa voi kuvailla hetkessä olemisena, kun kuuntelemme itseämme ja lähiympäristöämme ajattelematta mennyttä ja ennakoimatta tulevaa. Läsnaolon taitoa tukevat virittäytyminen, kuuntelu, huomion tarkentaminen eli intentio ja fokus. Yksi näyttelijöiden keskuudessa yleinen rituaali ennen esitystä on seistä piirissä niin, että jokaisella henkilöllä on mahdollisuus vuorotellen ottaa katsekontakti kuhunkin kanssanäyttelijään. Tämä yksinkertainen rituaali luo mahdollisuuden nähdä toinen ja tulla itsekin nähdyksi, virittäytyä yhteiseen hetkeen ja tilaan. Koulussa kyseinen rituaali voi olla se, että opettaja tervehtii jokaista oppilasta silmiin katsoen ennen ensimmäisen oppitunnin alkua.

KUUNTELUN TAITO. Kuuntelu on tärkeä ja yllättävän vaikea taito. Monet kommunikaatio-ongelmat kumpuavat siitä, että emme sano asioita ääneen tai emme kuuntele, mitä meille sanotaan. Kuuntelu on puhujan tukemista. Harjoittamalla kuuntelun taitoa keskitymme itsemme sijaan toiseen. Tämä vapauttaa jännitystä ja mahdollistaa tasavertaisemman työskentelyn ja hetkeen tarttumisen. Itseltään onkin hyvä kysyä aina välillä, annanko toisen puhua rauhassa lauseensa loppuun ja kuuntelenko toisen viestiä niin, että pyrin ymmärtämään hänen sanomansa. Piirityöskentely on oiva mahdollisuus näyttelijälle, opettajalle, ryhmänohjaajalle tai ihan kenelle vain huomioida kuunteluun liittyviä taitoja.

HYVÄKSYMISEN JA SUOSTUMISEN TAITO. Vapaudumme omasta kontrollistamme hyväksymällä toisten ehdotukset ja suostumalla tilanteeseen. Näyttämöllä tarina ei kehity ilman suostumusta ja ehdotuksiin mukaan lähtemistä. Hyväksyntä vahvistaa nähdyksi tulemistä. Yksi improvisaation tärkeimmistä perusperiaatteista on sanoa ”Kyllä!”. Ehdotuksen kieltämisen tai tyrmäämisen sijaan, sanotaan ”Kyllä! Ja...”, ja lisätään perään oma ehdotus. Kun kesken oppitunnin oppilas alkaa rummuttamaan viivoittimella pöytään, opettaja hyväksyy ehdotuksen, improvisoi, ja antaa aikaa kymmenen sekunnin rumpukonsertille. Esitystaiteellisia menetelmiä käytettäessä on hyväksymisen ja suostumisen taito erityisen tärkeä ja hedelmällinen. Hyväksymällä tilanteen ja suostumalla oppijoiden ehdotuksiin, vahvistamme heitä ja he tuntevat tulevansa nähdyksi. Kun sanomme ”Kyllä! Ja...”, rohkaisemme oppilaita aktiiviseen osallistumiseen ja ruokimme ryhmän luovuutta.

Edellä mainitut taidot edesauttavat kykyä muuttaa suuntaa, yllättää ja luoda vaihtelua, mikä puolestaan voi lisätä oppijoiden motivaatiota ja hillitä rauhattomuutta.

REFLEKTOINNIN TAITO. Reflektointi eli tehdyn työn läpikäyminen ja pohtiminen on tehokas tapa kehittää itseään ja omaa osaamistaan. Palaute ja harjoituksissa syntyneiden tilanteiden läpikäyminen kuuluvat olennaisesti näyttelijän harjoitusprosessiin. Tehdyn työn vaikutukset ja oppiminen syventyvät, kun yhdessä tehtyä pohditaan vielä harjoituksen jälkeenkin. Mitä opin, miltä minusta tuntui? Mitä hyvää tai vielä kehitettävää tapahtui, mitä jäi mieleen, mitä haluan tilanteesta muistaa? Kirjoittaessamme muistiinpanoja tiedostamme oppimaamme.

MAHDOLLISUUKSIEN TILA

Toiminnallisten tuntien tulisi olla tila, jossa voi turvallisesti harjoitella pelkäämättä virheitä. Näyttelijät viettävät suurimman osan työajastaan harjoituksissa. Harjoitukset ovat turvallinen ja suljettu tila suojassa ulkomaailmalta. Harjoituksissa syntyy työryhmän kesken monien mutkien ja pieleenkin menneiden kokeilujen kautta esitys. Hyvää esitystä ei synny ilman mahdollisuutta harjoitella, kokeilla, tunnustella, eksyä ja löytää. Koulumaailmassa vastaavanlainen harjoitustila voisi olla toiminnalliset tunnit. Draamakasvatuksessa tällaista tilaa kutsutaan mahdollisuuksien tilaksi. Sillä tarkoitetaan turvallista tilaa, jossa tuetaan oppijan rohkeutta heittäytyä ja olla luova, toisin sanoen antaa hänelle uskallusta kokeilla ja haparoida.

Mainitsemme alla neljä perusasiaa, joihin kannattaa perehtyä toiminnallisia tunteja ohjatessa. Harjoitusosion valmistavissa harjoituksissa on lisäksi esimerkkejä, joilla toiminnallisen tunnin voi käynnistää ja sen kulkua tukea.

TOIMI ESIMERKINÄ. Oppilaasta voi tuntua pelottavalta heittäytyä tuntemattomaan, eli tässä tapauksessa leikkiin ja vuorovaikutukseen vieraalla kielellä. Tällaisessa tilanteessa voi helpottaa, kun näkee jonkun toisen heittäytyvän. Jos haluamme muiden leikkivän, kannattaa ehkä itse antautua leikkiin ensin. Vapauta mielikuvituksesi, ole kekseliäs, hulluttele ja mokaa. Uskalla nauraa itsellesi.

KESKITY TUKEMISEEN. Emme ole yksin. Näyttelijällä on monologi-esitystä lukuun ottamatta aina tuki kanssänäyttelijöistä. On vähemmän pelottavaa heittäytyä ja olla kun joku toinen on leikissä mukana. Silloin voi kiinnittää huomionsa toiseen. Olen tässä tukeakseni sinua ja sinä olet siinä tukeaksesi minua. Minä keskityn siihen mitä sinä minulle tarjoat tässä hetkessä, enkä ehdi miettiä onko tekemiseni kiinnostavaa, mahtavaa tai noloa.

LÖYDÄ DIALOGI. Ihaninta yhdessä tekemisessä on se, että ei tarvitse keksiä kaikkea itse. Voimme rikastuttaa maailmaa toistemme ideoilla. Se mitä tapahtuu, on paljon enemmän kuin mitä olisin itse voinut kuvitella. Mistä sinä olet kiinnostunut? Mistä haluaisit puhua tänään? Mikä on sinusta jännittävää, pelottavaa ja hauskaa?

ANNA VIRHEIDEN TAPAHTUA. Virheitä sattuu ja tapahtuu. Asiat eivät useinkaan mene niin kuin olimme suunnitelleet. Ehkä joku on unohtanut rekvisiittansa, sanoo vuorosanansa eri tavalla kuin se oli kirjoitettu tai ehkä koemme, että kukaan ei kuunnellut tai ollut kiinnostunut. Juuri silloin saattaa kollega sanoa, että se hetki, kun et tienänyt, mitä piti tehdä, oli todella hieno. Tai kuulet yleisön keskustelevan esityksestä ja tajuat, että he olivat sittenkin kuunnelleet. Joskus asiat menevät yli ja kärjistyvät, saattaa syntyä kaoottinen kiistely siitä, miten leikin säännöt nyt menivätkään. Ehkä joku kieltäytyy osallistumasta. Mutta sitten huomaattekin löytävänne vieläkin hauskemman leikin ja hän, joka ei halunnut osallistua sai sittenkin uutta ajateltavaa ja tuli näin oppineeksi jotain.

Heittäydy, antaudu, anna tapahtua. Uskalla olla esikuva, joka näyttää, että epäonnistumista ei tarvitse pelätä.

OMSKAKAS-HARJOITTELUN KESKIÖSSÄ PUHUMINEN,
KEHOLLISTAMINEN, MIELIKUVAT JA OMAKOHTAISUUS

PUHU, PUHU JA PUHU

Jo muutamalla sanalla puhuminen on mahdollista. Harjoituksilla tähdätään avaamaan suutaan sana kerrallaan ja vapauttamaan

puhetta. Kun puhumista harjoitellaan, ei haittaa, vaikka puheella ei olisi merkityksellistä sisältöä. Sanavarasto karttuu puhumalla ja pikkuhiljaa kielitaidon kehittyessä puhekin muuttuu muotoaan. Syntyy ymmärrettäviä lauseita ja hän, joka käyttää kieltä aktiivisesti oppii yhdistämään puheeseensa taivutukset, sanajärjestykset ja kieliopilliset muotoilut. Kun puhuminen on alusta asti mukana kielenopiskelussa, tulee siitä luonteva osa oppimista ja kielellistä ilmaisua. Jos taas puhumista välttää, voi sen aloittaminen myöhemmin tuntua entistä vaikeammalta.

Kokeile Babblausta.

KEHOLLISTA

Sanoja voi olla helpompi muistaa ja hahmottaa kun opettelee niitä kehon sekä liikkeen kanssa ja kautta. Olemme tuoneet harjoitusten kautta omat, näyttelijälähtöiset vaihtoehdot kuvatuelle ja tukiviittomille. Keskeistä harjoitusten liikkeissä on, että ne ovat lähtöisin oppijasta tai ryhmästä itsestään. Liike kuvastaa monesti paitsi sanaa, myös omaa mielikuvaa tai miellelyhtymää sanasta. *Kokeile harjoituksia Sana ja liike tai Keksittyjä viittomia.*

KÄYTÄ MIELIKUVIA

Mielikuvat voivat auttaa oppijaa löytämään motivaation kielenopiskeluun. Mielikuvien ja mielikuvituksen kautta voi tarkastella, mihin ja milloin opittavasta kielestä voi olla hyötyä, missä sitä voi käyttää. Mielikuvat voivat olla apuna vahvistamassa itsetuntoa ja uskoa siihen, että kielen oppiminen on mahdollista. Puhuminen saattaa olla helpompaa, jos kuvittelee jonkin tarkan tilanteen tai leikkii olevansa joku muu, aivan toisenlainen henkilö. *Kokeile harjoituksia Mielikuvia rentoutuen tai Kupla.*

LÖYDÄ OMAKOHTAISUUS

Motivaatio kielenoppimiseen lisääntyy kun kieli tuntuu tärkeältä ja kiinnostavalta. Tämän takia harjoituksissa oppijat sanoittavat heille itselleen tärkeitä asioita ja suhtautuvat opittavaan kieleen omakohtaisesti ja tunteen tasolla. Harjoitusten tavoitteena on, että opittava kieli tuntuisi oppijasta käytettävältä ja merkitykselliseltä. Näin oppija kokee ja tuntee, että hän voi ilmaista itseään ja itselleen tärkeitä asioita opittavalla kielellä. *Kokeile harjoituksia Kielikaveri ja Lempisanat rytmillä.*

ATT ANVÄNDA SIG AV SCENKONSTNÄRLIGA METODER I UNDERVISNINGEN

I det här kapitlet presenterar vi färdigheter som är gemensamma för lärare och skådespelare. För den som leder lektioner med praktiskt innehåll tror vi att de här färdigheterna kan vara till nytta. Färdigheterna är planering, lyssnande, acceptans och bejakande samt reflektion. Övningarna i den här boken stöder inte bara inläringen av språkliga färdigheter utan även inläringen av de ovannämnda färdigheterna. Vi presenterar möjligheternas rum som ett stöd för lektioner med praktiska övningar. Vi ger också några anvisningar för hur läraren kan leda sådana lektioner. Språkträningen i den här boken fokuserar på tal, förankring av språket i kroppen, användning av fantasi och fantasibilder och på att hjälpa eleven att hitta en personlig koppling till språket.

TANKAR OM SKÅDESPELARENS OCH LÄRARENS GEMENSAMMA VERKTYG

Under projektets gång har vi haft många diskussioner om hur vi som skådespelare kan berika språkundervisningen. Vi har funderat på vad av vår egen yrkeskunskap lärarna kunde ha användning för i skolvärlden. Sådant som också skulle komma att vara till nytta för eleverna. Vi har genom de här diskussionerna förstått att lärarnas och skådespelarnas yrkeskunskap har många beröringspunkter. De färdigheter och verktyg som lärarna använder sig av i sin arbetsvardag har likheter med skådespelarnas. När en blir mer medveten om vilka färdigheter som ingår i ens yrkeskunskap kan de utnyttjas också då en använder sig av scenkonstnärliga metoder i undervisningen.

PLANERING. Både skådespelare och lärare gör förberedande arbete. Skådespelaren lär sig sina repliker, lär känna berättelsen och utforskar en viss epok eller ett visst fenomen. Läraren studerar läroplanen och kursinnehållet och lär känna elevgruppen. Med hjälp av den här informationen utarbetar läraren lämpliga lektionsplaner. Förberedelsen ökar ens tillit till det egna arbetet och ger en frihet att fokusera på det som händer på scenen och i klassrummet.

NÄRVARO. Begreppet närvaro är omtalat och anses vara i nyckelposition i många sammanhang. Samtidigt är begreppet närvaro svårt att definiera och omöjligt att mäta. Närvaro kan beskrivas som konsten att vara i nuet, att kunna lyssna till sig själv och sin näromgivning utan att tänka på det som varit eller på det som komma skall. För att bli mer närvarande är vi hjälpta av färdigheter som att kunna lyssna, rikta vår uppmärksamhet, ha en intention och ett fokus. En ritual som skådespelare ofta använder sig av inför en föreställning är att de ställer sig i ring så att var och en har möjlighet att i tur och ordning ta ögonkontakt med de andra i ringen. Den här enkla ritualen tillåter en se sina kolleger och också själv bli sedd. En landar på så sätt i den gemensamma stunden och i det gemensamma utrymmet.

LYSSNANDE. Det är viktigt och förvånansvärt svårt att lyssna. Problemet i kommunikationen uppstår oftast då vi inte säger saker högt eller då vi inte lyssnar till det som sagts. Den som lyssnar stöder den som talar. När vi övar oss att lyssna, fokuserar vi på den andre i stället för att fokusera på oss själva. Det här minskar spänningar samtidigt som arbetssättet blir mer jämlikt. En tar också vara på ögonblicket. Det är bra att jag allt emellanåt frågar mig själv om jag lyssnar till och försöker förstå budskapet i det som sägs. Att arbeta i ring är ett bra sätt för skådespelare, lärare, gruppleddare eller vem som helst att öva sig i att lyssna och iakttä sin egen lyssning.

ACCEPTANS OCH BEJAKANDE. När vi bejaktar varandras förslag och accepterar den situation vi befinner oss i frigör vi oss från vårt eget kontrollbehov. Om vi inte tar del av varandras idéer och säger ja till dem framskrider inte berättelsen på scenen. Den som blir accepterad och bekräftad stärks i sin känsla av att bli sedd. En av de grundläggande principerna för improvisation är att säga "Ja!". I stället för att säga nej till ett förslag eller avfärda det säger vi "Ja! Och..." och tillägger något. Om en elev under pågående lektion börjar trumma med sin linjal mot pulpeten accepterar läraren detta, improviserar och ger tid för en tio sekunder lång trumkonsert. Att kunna acceptera och bejaka är en färdighet som blir särskilt viktig och fruktbar då scenkonstnärliga metoder används i undervisningen. När vi accepterar situationen och bejaktar elevernas förslag stärker vi eleverna och gör dem mer synliga. Då vi säger "Ja! Och..." uppmuntrar vi eleverna till att aktivt delta i övningarna. Då bejaktar vi kreativiteten i gruppen.

De ovannämnda färdigheterna bidrar till förmågan att ändra riktning, skapa överraskningsmoment och variation, vilket i sin tur kan öka elevernas motivation och mildra oron i gruppen.

REFLEKTION. När vi reflekterar, d.v.s. går igenom och funderar kring det arbete vi gjort, utvecklas vi och vårt kunnande. En väsentlig del av skådespelarnas repetitionsprocess är att ge och få feedback och att gå igenom de situationer som uppstått under repetitionerna. Då skådespelarna ännu efter repetitionerna tillsammans reflekterar över vad de gjort fördjupas inläringen och förstärks effekten av det arbete de gjort. Vad lärde jag mig och hur kändes det? Vad av det som hände var bra, vad kunde utvecklas vidare? Vad lade jag märke till? Vad vill jag komma ihåg från den här situationen? Då vi antecknar blir vi medvetna om vad vi lärt oss.

MÖJLIGHETERNAS RUM

Lektioner med praktiska övningar borde vara en plats, där det är tryggt för eleven att öva sig och där en inte behöver vara rädd för att göra misstag. En stor del av en skådespelares arbete är att repetera. Repetitionsrummet är ett tryggt och slutet rum, skyddat från omvärlden. Under repetitionerna skapar arbetsgruppen en föreställning. Processen innefattar ofta många vändningar och misslyckade försök. Möjligheten att öva, känna sig för, pröva, gå vilse och hitta tillbaka igen, är förutsättningar för att en bra föreställning ska bli till. I skolvärlden kunde ett liknande repetitionsrum vara lektioner med praktiska övningar. I dramapedagogik kallas det här utrymmet för möjligheternas rum. Det är ett tryggt rum där eleven vågar kasta sig ut och vara kreativ, där hen med andra ord får mod att pröva och vackla.

Nedan nämner vi fyra grundläggande saker som det är bra att tänka på för den som leder lektioner med praktiska övningar. I kapitlet med övningar finns även exempel på förberedande övningar som kan användas som stöd i början av lektioner med praktiska övningar.

FUNGERA SOM EXEMPEL. Det kan kännas skrämmande att kasta sig ut i det okända d.v.s. att kasta sig in i lek och interaktion på ett nytt språk. Då kan det vara bra att se någon annan göra just det. Om vi vill se andra leka, måste vi kanske börja leka själva först. Använda vår fantasi, hitta på, busa och göra bort oss. Skratta med oss själva.

HA FOKUS PÅ ATT STÖDA. Utom då vi gör en monologföreställning är vi som skådespelare inte ensamma framför publiken. Att ha någon med sig, gör ofta det hela litet mindre skrämmande. Då finns det alltid någon annan att ha sitt fokus på. Jag gör det här för att hjälpa dig, och jag vet att du samtidigt hjälper mig. Jag koncentrerar mig på vad du erbjuder mig i just denna stund. Då behöver jag inte tänka så mycket på, om det jag gör är intressant eller häftigt eller pinsamt.

HITTA EN DIALOG. Det härliga med att jobba tillsammans är att slippa hitta på allt själv. Att få berika sin egen värld med andras idéer. Att det som händer kan bli så mycket mer än vad jag ensam kunnat föreställa mig. Vad är just du intresserad av? Vad skulle du vilja prata om idag? Vad tycker du känns spännande, skrämmande och roligt?

LÅT DET GÅ FEL. Ofta går det inte riktigt som en tänkt sig. En kanske glömmer att ta med sig någon rekvisita. En kanske säger en replik på ett annat sätt än vad den är skriven. Eller så känner en att det nog inte var någon alls som lyssnade eller överhuvudtaget ens var intresserad. Men så kanske en kollega kommer och säger: –Då när du inte visste vad du skulle göra, var det bästa ögonblicket hittills! Eller så råkar du höra några ur publiken diskutera efter föreställningen och förstår att det visst fanns några som lyssnade. Ibland kanske det går överstyr och allt blir till ett enda kaotiskt bråk om vilka regler som egentligen gäller i leken. Någon kanske vägrar vara med. Men så märker du att ni hittar på en ny, mycket roligare lek tillsammans och att den som vägrade, ändå fått ut något av det hela.

Kasta dig ut. Låt saker hända. Våga vara en förebild, som visar att det är ok att misslyckas.

ATT TALA, FÖRANKRA SPRÅKET I KROPPEN, ANVÄNDA SIN FANTASI OCH HITTA EN PERSONLIG KOPPLING TILL SPRÅKET ÄR GRUNDLÄGGANDE FÖR OMSKAKAS ÖVNINGARNA

TALA, TALA OCH TALA

Redan några ord gör det möjligt att tala. Övningarna syftar till att eleven ska våga öppna munnen och frigöra sitt tal. Då vi övar oss att tala, gör det inget om innehållet inte går att förstå. Ordförrådet utvidgas då vi talar och så småningom ändras det talade språket i takt med att språkfärdigheten utvecklas.

Meningarna blir förståeliga. När vi aktivt använder språket, lär vi oss att använda böjningsformer, ordföljd och annan grammatik i vårt tal. Då talet redan från början är en del av språkstudierna, blir det en naturlig del av lärandet och det språkliga uttrycket. Om en undviker att tala, kan det senare kännas ännu svårare att börja. *Prova Babblande.*

FÖRANKRA SPRÅKET I KROPPEN

Det kan vara lättare att memorera och uppfatta ord, om de förankras i kropp och rörelse. Vi har ur ett skådespelarperspektiv tagit fram övningar där eleverna får skapa sina egna alternativ till bild- och teckenstöd. Det centrala för rörelserna i övningarna är, att de föds ur elevens eller gruppens egen fantasi. Rörelsen beskriver ofta förutom ordet, också en fantasibild eller association kopplat till ordet i fråga. *Prova övningarna Ord med rörelse eller Hittepå teckenspråk.*

ANVÄND FANTASIBILDER

Fantasibilder kan hjälpa eleven att hitta motivationen till att lära sig ett språk. Med hjälp av fantasibilder går det att utforska hur och när en kan ha nytta av språket i fråga och till vad en kan använda det. Fantasibilderna kan hjälpa en att stärka självkänslan och tron på, att det är möjligt att lära sig språk. Det kan vara lättare att tala, om en föreställer sig någon särskild situation eller leker att en är någon annan, alldeles annorlunda person. *Prova övningarna Fantasiavslappning eller Bubblan.*

HITTA EN PERSONLIG KOPPLING TILL SPRÅKET

Då ett språk känns viktigt och intressant ökar motivationen för att lära sig det. Därför uppmuntrar övningarna eleverna att sätta ord på saker som är viktiga för dem själva och att hitta en personlig och känslomässig koppling till språket. Syftet med övningarna är att det språk som eleverna lär sig, ska kännas användbart och meningsfullt för dem. På så vis upplever och känner eleven att hen kan uttrycka sig själv och tala om saker som är viktiga för hen personligen. *Prova övningarna Språkkompis och Favoritord med rytm.*

H

A

R

J

O

I

T

U

K

S

E

T

HARJOITUKSET

Tämä käsikirja on syntynyt näyttelijälähtöisestä pohdinnasta ja kokemuksistamme ohjata koululaisryhmiä esitystaiteellisin menetelmin. Näyttelijöiden ja draamaa soveltavien koulutusten harjoitukset ja lämmittelyt perustuvat usein improvisaation oppeihin. Improvisaation kieli on kansainvälinen. Näyttelijät kaikkialla maailmassa tuntevat samoja harjoituksia, jotka nekin muokkautuvat tekijältä toiselle siirtyessään. Improvisaation lisäksi olemme poimineet timanteja ja perinteisistä oppimismenetelmistä, kuten sanojen ja lorujen toistamisesta sekä tarinankerronnasta. Kirjan harjoitukset on sovitettu kielenopiskeluun, mutta samalla ne tukevat monien muiden taitojen harjoittelua.

Kielenoppimisen näkökulmasta harjoituksilla pyritään vaikuttamaan kokonaisvaltaiseen oppimiseen. Analyyttisen oppimisen rinnalle olemme tuoneet kehollisuuden, aistillisuuden ja yhteyden omiin tunteisiin. Tavoitteena on tukea oppijoita löytämään kielenoppimisessaan tunteen taso, jotta he voivat tehdä kielestä omansa. Tämän toivomme edistävän kielen käyttökelpoisuutta niin, että sillä voi ilmaista itseään ja ymmärtää muita arkisessa elämässä. Olemme pyrkinneet huomioimaan erilaiset oppimistyyliä, joihin kuuluvat visuaalinen, auditiivinen, taktiilinen ja kinesteettinen oppiminen.

Kokonaisvaltaista oppimista ajatellen oppijalle on tärkeää tietää, mitä tehdään ja miksi. Harjoitusten yhteyteen lisätyt **asiatunnistemerkinnot (#)** auttavat opettajaa sanoittamaan harjoituksen tarkoitusta oppilaille. Lisäksi asiatunnisteet kertovat, mitä muita keskeisiä taitoja harjoituksella syvennetään.

HARJOITUSTEN TEEMAT JA TASOT

Jokaisella teema-alueella on kyseistä osaamisaluetta tukevia harjoituksia.

TUTUSTUN JA TUNNUSTELEN -osion harjoitukset perustuvat ajatukseen siitä, mitä tapahtuu ennen kuin alamme tuottaa puhetta. Millaisin harjoituksin voisimme tutustua opittavaan kieleen, kuulostella ja tunnustella?

YMMÄRRÄN -osion harjoitukset terävöittävät kuuntelua tuttujen sanojen tunnistamisen kautta ja antavat oppijoille oivalluksen omasta ymmärtämisestään.

USKALLAN PUHUA -osio on käsikirjan ydin. Nimensä mukaisesti osion harjoitukset rohkaisevat puhumaan ja tarjoavat onnistumisen kokemuksia pienelläkin sanavarastolla.

KIRJOITAN -osiossa on kyse ajatusten sanoittamisesta itselleen. Omien mielteiden tai mielipiteiden kirjallisen ilmaisun ei tarvitse olla vaikeaa ja jo pienillä asioilla pääsee tekstin tuottamisessa liikkeelle.

SIMULOIN ELÄMÄÄ -osion harjoitukset tuovat ripauksen oikeaa tai kuviteltua elämää luokahuoneeseen antaen oppijoille mahdollisuuden harjoitella kielitaitoa erilaisissa tilanteissa.

Teemakokonaisuuksien lisäksi olemme jakaneet harjoitukset eri tasoihin, jotka ovat merkitty omilla värikoodillaan. Tasot jakavat harjoitukset vaikeusasteen, keston sekä kieleen ja toiminnallisiin työtapoihin syventymisen mukaan.

VIRITTÄYTYMINEN

Tämän tason alla olevat harjoitukset ovat matalan kynnyksen toiminnallisia harjoituksia. Niiden on tarkoitus olla helposti lähestyttäviä, eivätkä ne vaadi paljon valmisteluja etukäteen. Harjoitukset toimivat lämmittelynä ennen vaativampia harjoituksia, tai niitä voidaan käyttää tavallisen tunnin alussa herättelemään ryhmä kielenopiskelua varten. Kyseiset harjoitukset parantavat keskittymistä, avaavat aisteja ja hahmotuskykyä sekä aktivoivat ryhmän vireystilaa. Kestoltaan tämän tason harjoitukset ovat 5–10 minuuttia.

HARJOITTELU

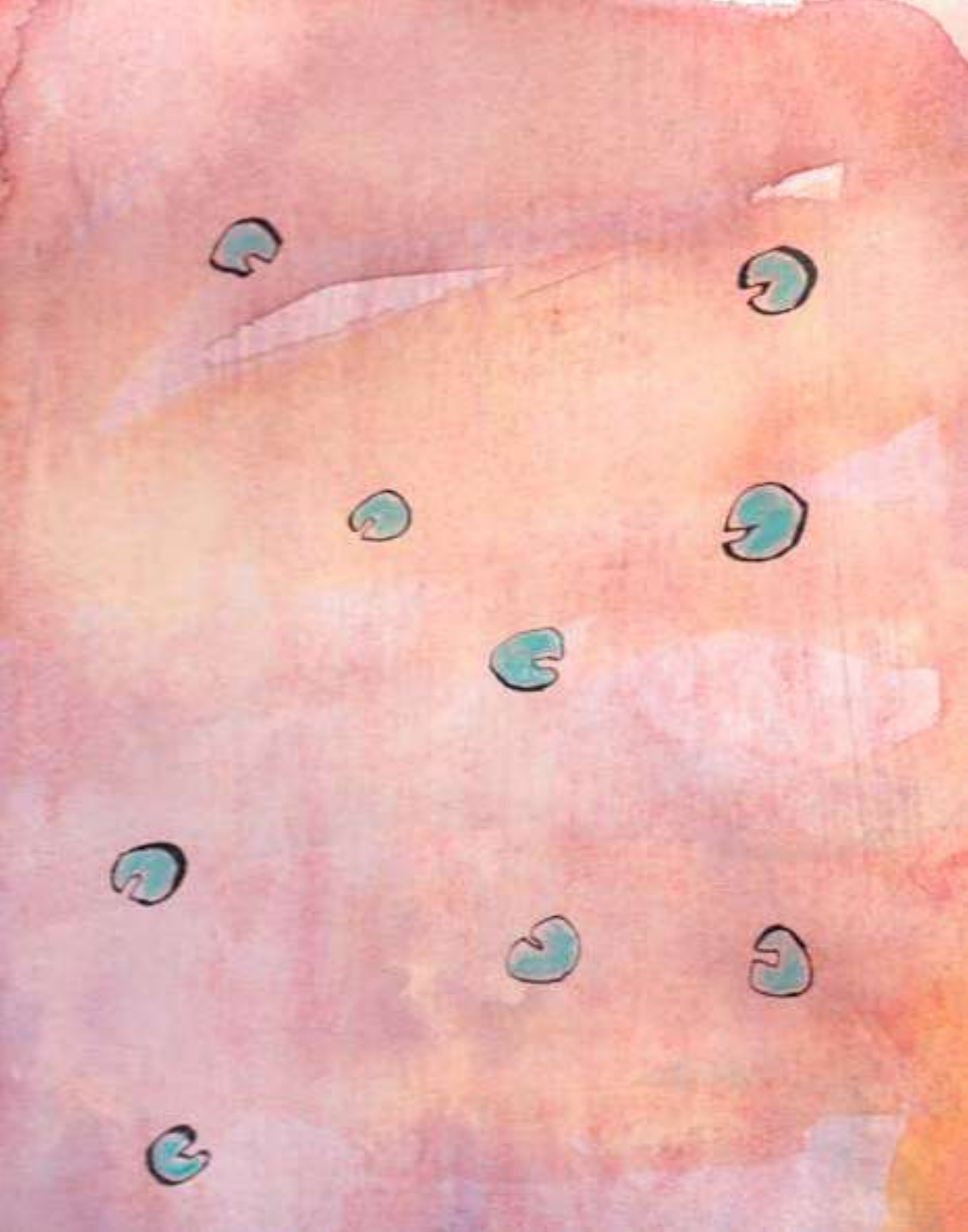

Tämän tason harjoitukset vaativat ryhmältä ja ohjaajalta hieman enemmän keskittymistä kuin edellisen tason harjoitukset. Nämä harjoitukset ovat konkreettista tekemistä ja työskentelyä kielen oppimiseksi. Tämä taso edustaa mottoa ”puhumaan oppii puhumalla” ja on hyvää kielen teoharjoittelua. Harjoitukset vaativat opettajalta jonkin verran valmisteluja ja ovat kestoltaan 10–30 minuuttia.

SYVENTÄMINEN

Tämän tason harjoitukset vaativat sekä opettajalta että oppilailta syvää keskittymistä. Näitä harjoituksia kannattaa rohkeasti kokeilla kun takana on jo muutama toiminnallinen tunti ja alle on tehty lämmittelyharjoituksia. Harjoitukset syventävät sekä kieltä että taidepainotteista työskentelytapaa, ja kannustavat oppijoita oma-kohtaisuuteen ja luovaan ilmaisuun. Harjoitukset vaativat opettajalta hyvää valmistautumista etukäteen. Harjoitusten kesto on 20–70 minuuttia, ja niitä voidaan venyttää useammalle oppitunnille valmisteluineen ja esitysvuoroinen.

VALMISTELUT TOIMINNALLISELLE TUNNILLE
YHTEINEN TILA
 ETT GEMENSAMT UTRYMME

RYHMÄTYÖ

Tätä harjoitusta voi käyttää toiminnallisen tunnin alussa rutiininomaisesti. Näin oppilaat saavat olla mukana järjestämässä luokkahuonetta niin, että se sopii toiminnallisen tunnin pitämiseen. Suositeltavaa on järjestää luokkahuone niin, että osallistujat näkevät toisensa ja näin tukevat toisiaan. Helpoin tapa lienee siirtää työpisteet sivuun seinien vierustalle ja jättää keskelle tila, jossa osallistujien on mahdollista muodostaa piiri.

Opettaja pyytää oppilaita auttamaan luokkahuoneen järjestämisessä puhuen opeteltavaa kieltä ja kysyen kuulumisia. Sanat kuten bord, vägg, stol, tavla, fönster, golv ja verbiter kuten flytta, ställa, lägga, lyfta, möblera painautuvat rutiinin seurauksena oppilaiden muistiin.

Kerran sisäistettyään luokkahuoneeseen liittyvät sanat opittavalla kielellä, on mahdollista, että oppilas alkaa hiljalleen sanoittaa muidenkin tilojen esineistöä uudella kielellä.

- # Sanojen muistaminen
- # Sanallinen ilmaisu
- # Ohjeiden ymmärtäminen
- # Yhteistyö
- # Ympäristön hahmottaminen ja sanoittaminen

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja ja toimija.
 Oppilas: Toimija, osallistuja.

VARIAATIO:

Kun luokkahuone on järjestetty valmiiksi, voi harjoitusta vielä jatkaa. Opettaja nimeää opittavalla kielellä kalusteita tai muita tavaroita yksi kerrallaan. Oppilaat koskevat ja tunnustelevat mainittuja kalusteita tai tavaroita. Vaihtoehtoisesti oppilaat voivat sijoittaa pieniä esineitä mainitun asian päälle, viereen tai alle. Näin tulee harjoiteltua myös prepositioita. "Lägg föremålet på bordet, bredvid, under".

VALMISTAVAT HARJOITUKSET

VALMISTELUT TOIMINNALLISELLE TUNNILLE **LUOMME YHTEISET SÄÄNNÖT** VI SKAPAR GEMENSAMMA REGLER

RYHMÄTYÖ

Ryhmä pohtii omalla kielellään yhdessä, kuinka ryhmätyötä tehdessä luodaan kaikille turvallinen ja luottavainen työskentelyilmapiiri. Yhdessä luodut säännöt käännetään opettajan avulla opeteltavalle kielelle. Säännöt kirjoitetaan muistiin alustalle, joka ripustetaan luokkahuoneen seinälle kaikkien nähtäväksi.

Tunteiden ja tarpeiden sanoittaminen

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja, tulkki.

Oppilas: Aktiivinen osallistuja, sanoittaja omalla kielellään.

VÄLINEET

Kyniä ja paperia/alusta, johon säännöt kirjoitetaan kaikkien nähtäville.

TOIMINNALLISTEN TUNTIEN TUEKSI
KIELIKAVERI/AVATAR
 OPPIMISTA TUKEVA PÄIVÄKIRJA
 SPRÅKKOMPIS

YKSILÖTYÖ

Toiminnallisia tunteja voi tukea esimerkiksi pyytämällä oppilaita keksimään itselleen kielikaverin/avattaren, joka toimii oppilaan mielikuvitusystävänä kielenoppimisessa.

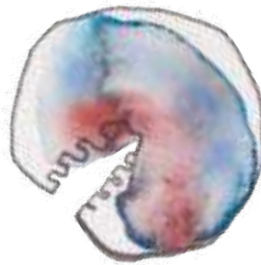
Oppilaat kuvailevat kielikaverin ominaisuuksia, perhettä, arkea, ympäristöä jne. Kielikaverista piirretään kuva. Kielikaveri-vihko voi toimia toiminnallisten tuntien päiväkirjana ja sen sisältöjä voidaan käyttää harjoituksissa. *Kielikaverista* tarkemmin Kirjoitan-osiassa.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja, mahdollistaja.
 Oppilas: Luova tekijä.

VÄLINEET

Vihko, kynä.

Omien ajatusten ja ideoiden sanoittamista
 # Omaohtainen lähtökohta kieleen

POHDINTAA KIELENOPPIMISESTA

KUINKA OPPISIN RUOTSIA YHDESSÄ YÖSSÄ

JAG LÄR MIG SVENSKA ÖVER EN NATT

Harjoituksen tarkoituksena on kartoittaa oppilaan omia ajatuksia oppimista mahdollistavista keinoista. Yhdessä yössä oppiminen lienee utopistinen ajatus, mutta harjoituksella pyritäänkin nopeaan ongelmanratkaisuun, mielikuvituksen valjastamiseen ja mielekkäiden kielenoppimistapojen löytymiseen.

Oppilaille jaetaan paperia, esimerkiksi post-it-laput ja kynä. Opettaja pyytää oppilaita kirjoittamaan omalla kielellään ajatuksia siitä, millaisin keinoin he voisivat oppia opeteltavan kielen yhdessä yössä. Aikaa pohdintaan ja kirjoittamiseen annetaan viisi minuuttia. Tämän jälkeen ryhmä keskustelee yhdessä ajatuksistaan. Keskustelun jälkeen oppilaat valitsevat ehdotetuista ideoista itselleen kolme omaa oppimista tukevaa keinoa, joita he haluavat itsenäisessä kielenoppimisessa hyödyntää. Omat keinot kirjoitetaan ylös vihkoon ja niiden harjoittamiseen sitoudutaan. Jos oppilailla on käytössä oppimispäiväkirja tai kielikaverivihko, voi opettaja pyytää oppilaita merkitsemään vihkoon toteutuneet kieliharjoitukset.

Oppilaiden aktiivisen toimijuuden ja itsenäisen vastuunoton laajentaminen oppitunnille: Varaa opetuksesta säännöllisesti aikaa oppilaiden itselleen kehittämille oppimiskeinoille.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja.

Oppilas: Sanoittaja, ajattelijä, kirjoittaja.

VÄLINEET

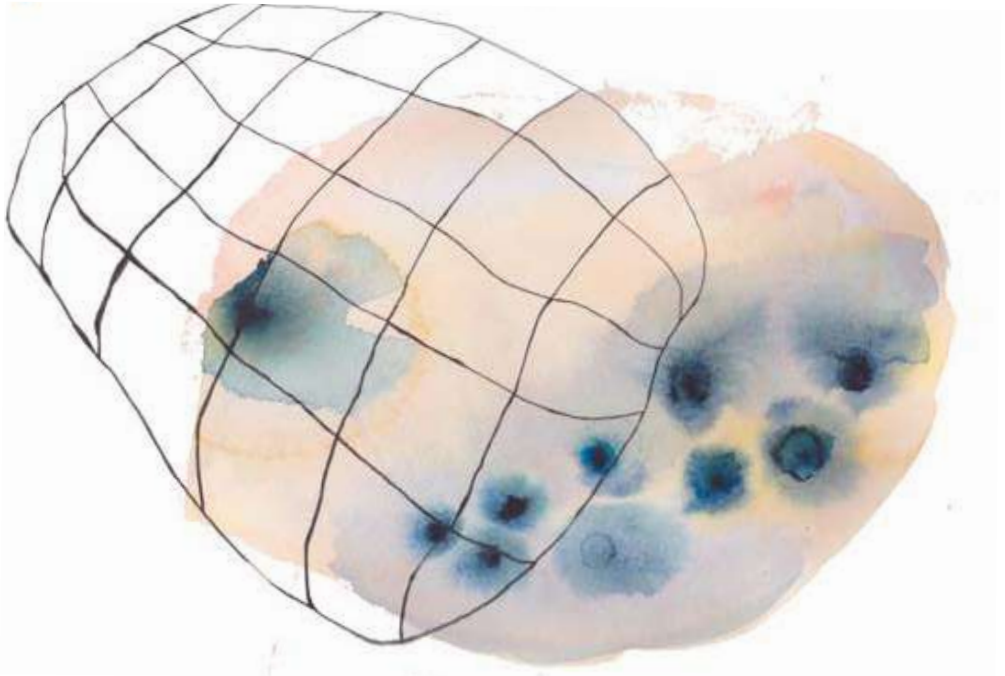
Kynä, paperia.

- # Oman oppimisen pohtiminen
- # Ymmärrys erilaisista kielenoppimista tukevista keinoista lisääntyä
- # Omakohtaisuus
- # Oppilas saa olla itse aktiivinen löytämään oppimisen keinoja

TEEMA I

T U T U S T U N J A

T U N N U S T E L E N

1-10

RYHMÄTYÖ

Opettaja ja oppilaat asettuvat ringiin. Opettaja kertoo säännöt. Tarkoituksena on laskea numeroita opittavalla kielellä ainakin kymmeneen. Tehtävä on helppo, mutta sen säännöt tekevät harjoituksesta hieman mutkikkaamman. Vain yksi saa puhua kerrallaan. Jos tapahtuu päällekkäin puhumista, aloitamme laskemisen alusta. Kuka vain ringissä saa aloittaa, ja kuka tahansa pyrkii jatkamaan yksi numero kerrallaan. Ensin kuuntelemme hiljaisuutta ja hengitämme syvään. Laskeminen alkaa hiljaisuudessa (myös alusta aloitettaessa).

Harjoitus auttaa keskittymiseen ja kuunteluun sekä aktivoi ryhmän vireystilaa.

- # Keskittyminen
- # Kuuntelu
- # Aistien avaaminen

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja, aktiivinen toimija.

Oppilas: Aktiivinen toimija.

TÄSSÄ JA NYT

HÄR OCH NU

Rentouttava läsnäoloharjoitus, mindfulness-
sovitus kappaleesta Pää, olkapäät, peppu,
polvet varpaat.

Oppilaat istuvat ringissä lattialla. Opettaja ohjaa oppilaat sulkemaan silmänsä, hengittämään syvään ja keskittymään hengitykseen. Opettaja toistaa hitaasti mantraa **TÄSSÄ JA NYT, HÄR OCH NU** vuoronperään suomeksi ja ruotsiksi. Opettaja pyytää oppilaita siirtämään ajatuk-
sensa päälakeen. **PÄÄ, HUVUD, PÄÄ, HUVUD** (toistaen)... Oppilaat ohjataan nyökkäämään hitaasti päällään. Opettaja neuvoo oppilaita hengittämään sisään ja painamaan uloshengityksellä leuan kohti rintaa. Sisäänhengityksellä nostetaan päätä. **ALAS, NER, YLÖS, UPP...** Ajatus siirtyy olkapäihin. **OLKAPÄÄT, AXLAR...** Olkapäät nousevat uloshengityksellä ja laskevat sisäänhengityksellä **YLÖS, UPP, ALAS, NER...** Seuraavaksi ajatus viedään istumalihaksiin eli peppuun. **PEPPU, RUMPA...** Oppilaat ohjataan keinumaa puolelta toiselle. **OIKEA, VASEN, HÖGER, VÄNSTER.** Ajatus ohjataan polviin, kämmenillä hierotaan polvia. **POLVET, KNÄNA.** Sitten kipristellään varpaita. **VARPAAT, TÅRNA.** Lopuksi opettaja ohjaa oppilaat aistimaan ympäröivää tilaa, ravistelemaan itseään kevyesti ja avaamaan silmänsä.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja.

Oppilas: Kuuntelija, rentoutuja.

VÄLINEET

Mahdollisuuksien mukaan
rauhallinen musiikki.

- # Keskittyminen
- # Rentoutuminen
- # Läsnäolo
- # Kehollistaminen

SANOJEN KEHTO

ORDVAGGA

RYHMÄTYÖ

Sanojen kehto on auditiivinen tunneli. Oppilaalle halutaan antaa henkilökohtainen kokemus äänimaailmasta vauvan näkökulmasta. Kaksi oppilasta kerrallaan saa olla vauvoja. He asettuvat mukavasti makuulle ja voivat sulkea silmänsä. Muut oppilaat muodostavat kuoron asettuen eri paikkoihin (ja eri korkeuksiin) luokkahuoneessa. Näiden oppilaiden tehtävänä on auttaa vauvaoppilaita saamaan auditiivinen kokemus opittavasta kielestä. Kuorossa olevat oppilaat luettelevat ja toistavat uudella kielellä oppimaansa sanastoja. Sanoja puhutaan aluksi kuin kuiskaten yksi kerrallaan, pikkuhiljaa kovemmin kaiutetaan ja päällekkäin puhuen siten, että syntyy rauhallinen äänimatto. Kun äänimatto on kestänyt aikansa, ohjaa opettaja kuoron hiljentymään. Vauvaoppilaat saavat herätä rauhassa hiljaisuudessa.

Sanojen kehto harjoituksessa keskiössä olevat vauvaoppilaat saavat olla mukavasti ja kuunnella. Kuorossa olevien puhumista helpottaa itsestä pois viety fokus ja ajatus luokkatoverien auttamisesta.

Harjoitusta voi käyttää oppituntien alussa käynnistääkseen tunnit rauhallisella virityksellä kieleen. Eri oppilaat saavat eri kerroilla ottaa vauvan roolin.

ROOLITUS

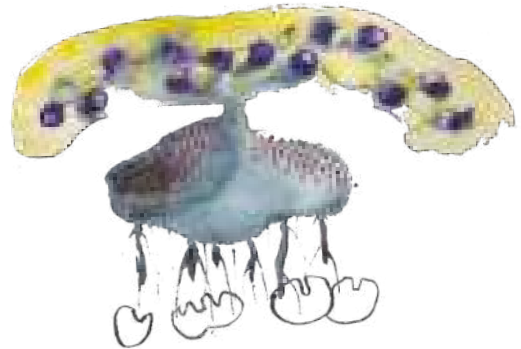
2 "vauvaoppilasta".

Opettaja tai oppilas: Kapellimestari.

Muut oppilaat: Kuoro.

VÄLINEET

Viltti tms. alusta, jonka päällä on mukava köllä.

- # Kielen aistiminen
- # Kieleen tutustuminen
- # Kuuntelu # Sanallinen ilmaisu
- # Toisten tukeminen

SANA JA LIIKE - SANOJEN TUNNUSTELU KEHON AVULLA

ORD MED RÖRELSE

RYHMÄTYÖ

Harjoituksessa yhdistetään liikkeitä sanoihin vapaasti. Opettaja sanoo sanan, ja oppilaat luovat sanalle vaistonvaraisen liikkeen. Liikkeen ei siis tarvitse kuvata sanan varsinaista merkitystä, vaan se on vapaa tulkinta siitä, miltä sana kuulostaa ja tuntuu kehossa.

Opettaja sanoo opeteltavalla kielellä sanan kerrallaan. Sanojen ei tarvitse ole entuudestaan tuttuja. Tässä harjoituksessa tarkoitus on maistella kehollisesti eri sanoja. Oppilas tekee ensimmäisen (minkä tahansa) liikkeen, joka sanasta tulee mieleen. Sanaa ja siihen valikoituneita liikkeitä toistetaan muutaman kerran siten, että jokainen muistaa oman liikkeensä. Sitten jatketaan seuraavaan sanaan.

Lopuksi kaikki sanat toistetaan ja jokainen tekee omat liikkeensä niin, että muodostuu koreografoitu "sanameri".

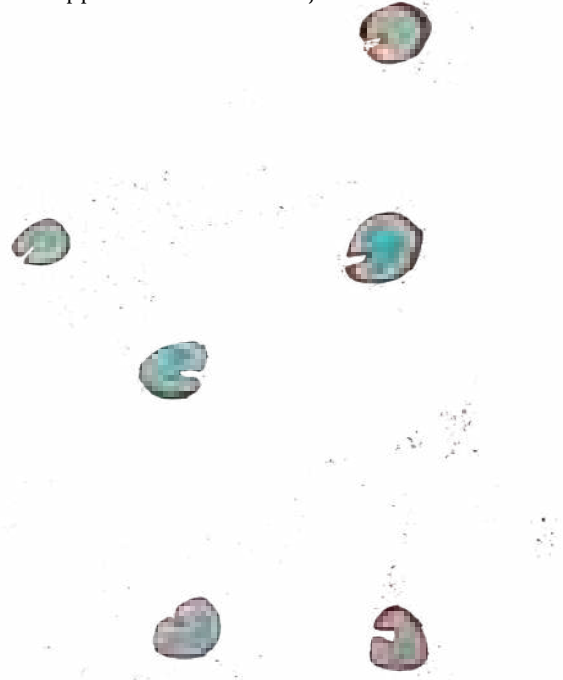
VARIAATIO:

Oppilaat ja opettaja liikkuvat vapaasti ti-
lassa. Opettajan sanoessa opeteltavan sanan oppilaat tekevät sanaan liittämänsä liikkeen ja jatkavat sitten vapaata liikkumistaan.

ROOLITUS

Opettaja: Innostaja.

Oppilaat: Luovia toimijoita.

- # Kuuntelu
- # Kieleen tutustuminen
- # Sanojen aistiminen
- # Sanojen kehollistaminen

LEMPISANA RYTMILLÄ FAVORITORD MED RYTM

RYHMÄTYÖ

Seisomme piirissä. Jokainen oppilas valitsee mieleisen sanan opittavalla kielellä. Kaikki taputtavat yhdessä rytmiä lyömällä käsiä etureisiinsä. Aloittaja (A) sanoo ensin rytmissä oman sanansa kaksi kertaa ja luo sitten katsekontaktin toiseen oppilaaseen (B), lähettäen näin vuoron eteenpäin. Oppilas (B) toistaa rytmissä ensin oppilaan (A) sanan kaksi kertaa ja sanoo sitten oman sanansa kaksi kertaa, minkä jälkeen luo katsekontaktin seuraavaan oppilaaseen (C). Oppilas (C) toistaa ensin rytmissä oppilas (B):n sanan kaksi kertaa, sanoo sitten oman sanansa kaksi kertaa ja ottaa katsekontaktin seuraavaan oppilaaseen (D).

ESIMERKKI:

A: citron-citron

B: citron-citron-himmel-himmel

C: himmel-himmel-elefant-elefant...

Leikkiä voi vaikeuttaa nopeuttamalla rytmiä.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja, aktiivinen toimija.

Oppilas: Aktiivinen toimija.

- # Suullinen ja kehollinen ilmaisu
- # Sanojen maistelu
- # Sanojen muistaminen
- # Kielen kehollistaminen

KEKSITYT VIITTOMAT

HITTEPÅ TECKENSPRÅK

RYHMÄTYÖ

Opettaja kirjoittaa taululle oppilaiden opittavalla kielellä muistamia sanoja. Jokaiselle sanalle keksitään ryhmässä, pienryhmissä tai pareittain viittomat. Lopuksi sanoja kerrataan viittomien kanssa.

VARIAATIO 1:

SANAVIITTOPELI

Oppilaat pelaavat peliä pareittain niin, että toinen sanoo opittavalla kielellä sanan ja toinen vastaa siihen viittomalla. Vuoroa vaihdetaan vaikkapa viiden tai kymmenen sanan jälkeen.

- # Sanojen muistaminen
- # Sanojen maistelu
- # Kielen kehollistaminen
- # sanallinen ja kehollinen ilmaisu

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja, aktiivinen toimija.
Oppilas: Aktiivinen ja luova toimija.

VARIAATIO 2:

TARINA TAI RUNO SANOIN JA VIITTOMIN

Taululle kirjoitetuista sanoista keksitään yhdessä, pienryhmissä tai pareittain tarina tai runo. Se kerrotaan niin, että osa oppilaista kertoo sen sanoin ja osa viittomin, sitten vaihdetaan osia.

ÄÄNI JA ARTIKULAATIO

RÖST OCH ARTIKULATION

RYHMÄTYÖ

Suu on instrumentti. On hausempi puhua kun tietää, että suu toimii kunnolla. Sanat pulppuavat ulos suusta. Opettaja voi kertoa oppilaille artikulaation merkityksestä ja puhumiseen valmistautumisesta.

Harjoitukset tehdään ringissä lattialla polvillaan istuen. Tempo: Luokaa yhteinen rytmi lyömällä käsiä reisiin.

A: Kasvojen lihakset liikkeelle vokaaleilla. Harjoitus tehdään siten, että suuta avataan mahdollisimman paljon eri suuntiin. Toistetaan vokaalit A, E, I, O, U, Y, Å, Ä, Ö yhteisessä tempossa viisi kertaa.

B: Konsonantit. Toistetaan tempossa R-P-T-K kymmenen kertaa. Kirjaimet toistetaan siten, että pelkkä konsonantti äännetään ilman apuvokaalia.

C: Harjoittele TJE - ja SCH -äänteitä. Toistakaa yhteen ääneen sanoja.

KÖK, KÖK, KÖK...

SJU, SJU, SJU...

SJÖMAN, SJÖMAN, SJÖMAN...

GIRAFFEN TJATAR PÅ CHIMPANSEN

KJELL KÄKAR CHOKLAD OCH KIKÄRTER

SJU SCHAKALER KITTLAR KÄNSLOR

ROOLITUS

Opettaja ja oppilaat: Kaikki yhdessä aktiivisia toimijoita ja äänessä samanaikaisesti.

D: Harjoittele vokaalia U

JUL, JUL, JUL...

MUN, MUN, MUN...

STRUMPA, STRUMPA, STRUMPA...

TUNNAN RULLAR UNÐAN

SURA MULNA SKURAR

USCH UTBRISTER ULLA

E: Harjoittele vokaalia Y.

YXA, YXA, YXA...

NY, NY, NY...

LYRA, LYRA, LYRA...

TYRAS CYKEL YLAR

MYROR BYGGER MYCKET

YRVAKNA YNGVE HAR YRSEL

F : Harjoittele vokaalin Ö
kahta erilaista ääntämistapaa.

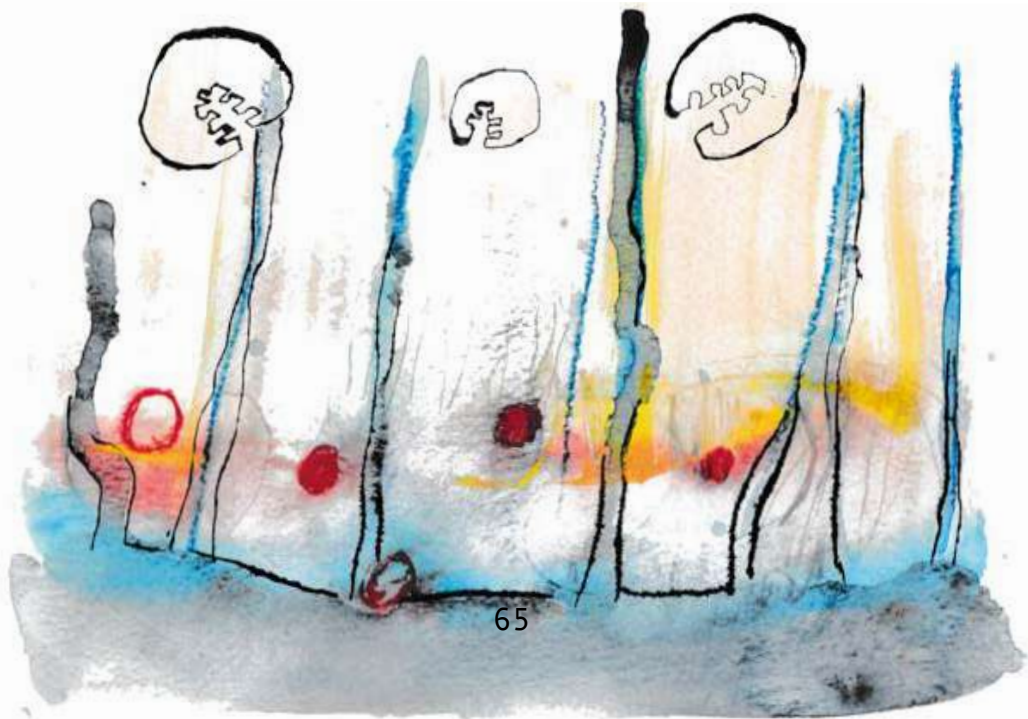
**RÖST, RÖST, RÖST
GÖRA, GÖRA, GÖRA
ÖRJAN STÖR GÖRAN
HÖSTENS RÖDA LÖV
HÖR RÖSTEN I ÖRAT**

- # Artikulaation kehittäminen
- # Sanojen muistaminen
- # Sanavaraston kasvattaminen
- # Uskallus puhua kovemmalla äänellä
- # Oppilaiden valmistaminen laajempiin puheharjoituksiin

G : Sanojen toisto. Yhtä ja samaa sanaa toistetaan kyllästymiseen asti. Eri sanojen toistojen määrää varioimalla luodaan rytmin muutoksia ja yllätyksellisyyttä, jolloin toistamisessa pysyy vire.

SANASTOESIMERKKI:

**KATT, TJÄNA, BRA IDÉ,
SERVITÖR, RESTAURANG,
MAKARONILÅDA,
SURSTRÖMMING, DOCKA,
CHOKLADGLASS,
JORDGUBBSGLASS,
SKÖLDPADDA, ETT HUSDJUR, EN
HUND, INNEBANDY, FRITID, SLEV,
SPENATSOPPA SKRÄP, HÅRNÅL,
SKOLMAT, BAKGÅRD, GRÄVA,
SKRÄPKORG**

TASKUPEILI JA OMA SUU
SPEGELÖVNING FÖR MUNNEN

YKSILÖLLINEN TYÖ RYHMÄSSÄ

Istutaan ringissä lattialla, jokaisella on oma pieni peili. Fokus oman suun liikkeissä, kun vokaaleja, konsonantteja, äänneitä ja sanastoa toistetaan (kts. harjoitus *Ääni ja artikulaatio*).

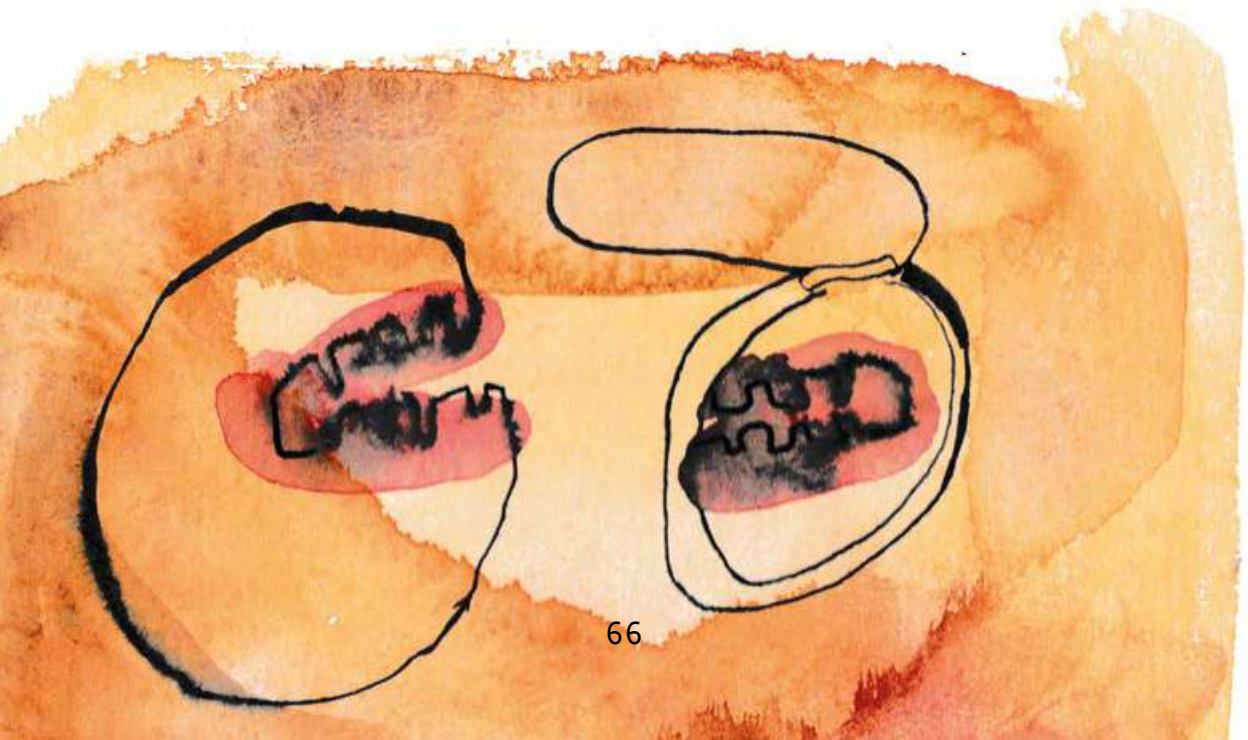
- # Artikulaation kehittäminen
- # Sanallinen ilmaisu
- # Sanojen muistaminen ja kertaaminen
- # Sanavaraston kasvattaminen

ROOLITUS

Kaikki yhdessä aktiivisia toimijoita ja äänessä samanaikaisesti.

VÄLINEET

Jokaisella oppilaalla ja opettajalla on pieni taskupeili.

TEEMA II

Y M M Ä R R Ä N

YMMÄRRÄN

HEP! JOTAIN TUTTUA NÄGOT BEKANT

RYHMÄTYÖ

Opettaja lukee oppilaille (kirjaa, sanomalehteä, runoja, sarjakuvaa). Opettaja pyytää oppilaita hihkaisemaan heti HEP! kun he kuulevat sanan, jonka he ymmärtävät tai muistavat kuulleensa. Sana toistetaan ja käännetään. Mitä enemmän kielitaito karttuu, sitä useammin kuuluu HEP! ja sitä katkonaisemmaksi tarina käy. Oppimisesta ja ymmärtämisestä tulee hausalla tavalla näkyvää ja oppilaat kokevat onnistuvansa.

Tärkeä ajatus tässä harjoituksessa on, että oppilaan ei tarvitse kokea, että pitäisi ymmärtää. Päinvastoin. Saa ihan rauhassa olla ymmärtämättä. Mutta kun jotain ymmärtää, tuottaa se iloa.

VARIATIO:

Harjoitus voidaan tehdä myös hiljaisesti. Oppilaat voivat ymmärtäessään sanan mennä kyykkyyntä tai hypätä. Näin oppitunnille saadaan pientä taukojumppaa.

ROOLITUS

Opettaja: Aktiivinen puhuja.
Oppilas: Aktiivinen kuuntelija, keskeyttäjä, puhuja.

VÄLINEET

Teksti, esimerkiksi kirja, sanomalehti, runo tai sarjakuva.

- # Onnistumisen kokemus
- # Kuuntelu
- # Sanojen muistaminen ja kertaaminen

KÄÄNNÖSPIIRI
ÖVERSÄTTNINGSRING

RYHMÄTYÖ

Seisomme piirissä. Yksi oppilas menee piirin sisään asettuen valitsemansa piirissä seisovan oppilaan kanssa vastakkain ja sanoo hänelle yhden sanan opeteltavalla kielellä. Piirissä seisova oppilas kääntää sanan. Jos hän ei osaa kääntää sitä, menee piirin sisällä seisova henkilö toisen oppilaan luo ja sanoo saman sanan. Piirin sisällä seisova henkilö jatkaa matkaansa niin kauan, että sana saadaan käännettyä. Tämän jälkeen sanan kääntänyt oppilas menee piirin sisään ja leikki jatkuu uudella sanalla.

- # Kuuntelu
- # Ymmärtäminen
- # sanojen muistaminen
- # Uskallus puhua
- # Yhteistyö

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja, aktiivinen toimija.
Oppilas: Aktiivinen toimija.

YMMÄRRÄN

MIELIKUVIA RENTOUTUEN FANTASIAVSLAPPNING

YKSILÖLLINEN RYHMÄTYÖ

Oppilaat käyvät lattialle makaamaan. Luokahuoneen valaistusta himmenetään. Nyt rentoututaan. Opettaja on kirjoittanut pienen rentoutustarinan, jonka hän nyt lukee oppilailleen. Tarinassa astutaan mielikuvitustilaan, jossa kuljetaan ja havainnoidaan asioita.

Opettaja valitsee tarinaan oppilaiden itse valitsemaa sanastoa, jota on kertynyt esim. kirjoitamosion harjoituksissa, kielikaverikuvauksissa tai jota opettaja on huomannut oppilaiden jo osaavan.

Kun tarina on päättynyt ja oppilaat nousevat rauhassa istumaan kysyy opettaja oppilailta heidän omalla äidinkielellään kysymyksiä. Opettaja kysyy ymmärsikö joku kaiken, ymmärsikö joku osan, ymmärsivätkö kaikki jotain. Sitten opettaja kysyy tarinan sisällöstä kysymyksiä. Kysymyksiä esimerkkitarinaa: Minkä värinen sohva oli? Mitä keittiön pöydällä oli? Miksi kissa naukui? Lopuksi opettaja kysyy, tuntuiko hyvältä ymmärtää ja huomasivatko oppilaat, että tarinassa oli heidän omia hienoja sanojaan.

Voit käyttää esimerkkitarinaa tai luoda oman, jossa voit hyödyntää oppilaiden jo omaksumaa sanastoa.

ROOLITUS

Opettaja: Aktiivinen tekijä, puhuja.
Oppilas: Aktiivinen kuuntelija.

VÄLINEET

Mielikuvitus, opettajan valmiiksi luoma teksti paperilla/puhelimessa/padilla.

TARINA

Tila, esimerkiksi huone, jonka yksityiskohtia opettaja kuvailee. Huoneesta voidaan siirtyä seuraaviin huoneisiin tai ulos.

ESIMERKKITARINA: ETT RUM OCH KÖK

Vi går omkring i ett rum. Det är ganska mörkt, lite ljus sipp-
rar in genom ett fönster på vänster sida. Vid fönstret står en
stor krukväxt. Krukväxten är en monstera. Den har stora,
mörkgröna blad. Vi tänds lampan, som står på det lilla bordet
bredvid soffan. Nu är det ljusare. Soffan är röd och mjuk. Vi
sätter oss ner i soffan och ser oss omkring. Det är ett vanligt
vardagsrum med möbler, gardiner för fönstret, tavlor på väg-
garna och en TV i hörnet. Ovanför soffan, hänger den största
av alla tavlor i rummet. Tavlan har en ljusgrön bakgrund och
en konstig svart fläck i mitten. Det ser ut som en spindel. Nu
vill vi inte sitta kvar på soffan. Vi stiger upp, tar fem steg
mot den vita dörren, på ena sidan av rummet. Vi öppnar dör-
ren, stiger över tröskeln och kommer in i köket. Det doftar
gott. Någon har bakat. Det doftar kanel och smör. Kanelbullar
såklart! Bullarna står på bordet, under en rutig kökshandduk.
Vi smakar, oj vad gott det är. Vi äter en efter en, tills bullarna
plötsligt tar slut. Just då, hörs det ett ljud från rummet intill.
Vi måste gömma oss. Vi kryper in under bordet och hör ett
MJAU! Det är mormors katt Putte. Vi satte oss nästan på kat-
tens svans. Mormor har kommit in i köket och nu ser hon att
vi har ätit upp alla kanelbullar. Det gör ingenting, säger mor-
mor, vi får baka mera. Var snäll och hämta smör från kylskåpet
och mjöl från skafferiet.

- # Onnistumisen kokemus
- # Kuuntelu
- # Sanojen muistaminen
- # Sanavaraston kartuttaminen
- # Mielikuvien luominen
- # Kielen aistiminen

00000
00000
00000
00000

KUPLA-KUVITELTU TILA KUVAKSI

OPETTAJAN IMPRO, JOHDANTO VAPAAASEEN IMPROON
BUBBLAN

RYHMÄTYÖ

Opettaja kuvittelee luokkahuoneen mielessään aivan toisenlaiseksi tilaksi.

Opettaja ohjaa puheellaan ja eleillään oppilaat osallistumaan opettajan mielikuvaan. Mielikuva voi olla esimerkiksi kahvila, jos sellaista sanastoa on viime aikoina opeteltu.

Opettaja puhuu opeteltavalla kielellä. Harjoituksen yksinkertainen ajatus on, että opettaja kuvaillee tilan ja kertoo näyttäen missä mitkäkin tilan elementit ovat johdattaen oppilaat astumaan mukaan kuvaan.

ROOLITUS

Opettaja: Aktiivinen tekijä, puhuja, leikin ohjaaja.

Oppilas: Aktiivinen kuuntelija, mahdollisesti myös puhuja.

VÄLINEET

Mielikuvitus.

ESIMERKKI KUVITELLUSTA TILASTA:

PÅ CAFÉET

Vi är inte längre i vårt vanliga klassrum. Det är nämligen så, att vi nu tillsammans ska förvandla det här utrymmet till ett café. Tyvärr, har jag glömt bort vad just det här caféet heter. Kan någon hjälpa mig? Har ni några förslag på namn? (Oppilaat saavat antaa kahvilalle nimiehdotuksia ja valitaan sille yhdessä nimi.)

Då vill jag hälsa er hjärtligt välkomna till Café Kanelsnurren! I det här caféet finns såklart en disk, där man kan beställa kaffe, bullar, tårter, smörgåsar och annat gott. Här är vår cafédisk och bakom den står du och tar emot beställningar och tar betalt. (Opettaja näyttää viittoen missä kahvilan tiski on, ja pyytää yhtä oppilasta asettumaan sen taakse, esittämään kassahenkilökuntaa.)

Bakom disken, i ett litet hörn vid ett bakkbord, står en bagare och

rullar bullar. Du får komma och ställa dig här vid bakkbordet och vara vår bagare. (Opettaja näyttää missä on leipurin paikka ja miten leipuri pyörittää pullataikinaa. Pyytää sitten yhtä oppilasta esittämään leipuria.)

Café Kanelsnurren är ett väldigt populärt café, vilket märks på den långa kön av kunder som ivrigt väntar på att få beställa godsaker. Ni fem, får komma och ställa er i en kö här framför kassan. (Opettaja pyytää viittä oppilasta muodostamaan jonon kahvilan tiskin eteen.)

Bredvid kassadisken finns en glassvitrin. Framför vitrinen står tre barn och väljer mellan de olika smakerna: choklad, jordgubb och vanilj. Ni tre får komma och ställa er här framför vitrinen och vara barn. (Opettaja pyytää kolmea oppilasta asettumaan jäätelövitriinin eteen ja esittämään lapsia.)

Bakom glassvitrinen står en glassexpert och tar emot barnens beställningar och skopar glassbollar i strutar. Du kan vara vår glassexpert och ställa dig här. (Opettaja pyytää yhtä oppilasta asettumaan jäätelövitriinin taakse, tekemään jäätelöpalloja.)

Inne på Café Kanelsnurren finns det runda bord utspridda litet här och där. Vid dem kan kunderna sitta och njuta av de godsaker som de beställt. Här borta vid fönsterbordet sitter två vuxna och ett barn. De äter smaskiga kokosbollar och dricker saft. Och här vid det här bordet sitter en vuxen och dricker kaffe och läser tidningen. (Opettaja osoittaa pöytien paikat ja pyytää yhteensä neljä oppilasta asettumaan niiden ympärille esittämään asiakkaita.)

Det här bordet här borta är tomt, men fullt av kaksmulor. Vi behöver en städare som torkar bordet. (Opettaja osoittaa pöydän paikan ja pyytää yhtä oppilasta esittämään siivoojaa, joka pyyhkii pöytää.)

Ånej! Sockret har tagit slut. Vilken tur att det är tisdag och leveransdag. Utanför Kanelsnurren står en liten lastbil parkerad. Två personer har just stigit in genom dörren, som är här och bär på en korg packad med mjöl, olja och socker. (Opettaja osoittaa oven paikan ja pyytää kahta oppilasta esittämään tavarantoimittajia.)

Esimerkin kaltaista kaavaa voit hyödyntää myös toisenlaisten maailmojen rakentamisessa. Kuvitellussa tilassa voi olla kalusteita ja soittimia tai huvipuisto hattarakioskeineen. Kuviteltu tila saa olla mitä vain (kauppa, koulu, koti, uimaranta...). Tärkeää on, että opettaja käyttää sanastoa, johon oppilaat ovat jo hieman tutustuneet.

Harjoituksen tarkoitus on vapauttaa mielikuvitusta ja antaa oppilaille tilaisuus kuulla ja ymmärtää arkipäiväisiä tilanteita. Improon ja mielikuvitukseen heittäytyvä opettaja toimii esimerkkinä ja osoittaa kanssaoppijuutta.

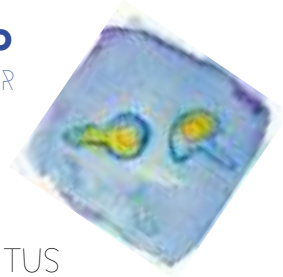
Harjoitusta voi jatkaa herättämällä mielikuvan eloon ja käynnistää kuvan tapahtumaketjut toiminnallisiksi kohtauksiksi. Tästä lisää Simuloin elämää -osiossa harjoituksessa *Miniyhteiskunta*.

- # Kuuntelu
- # Sanojen kehollistaminen
- # Kehollinen ilmaisu

TAVARARUUDUKKO FÖREMÅL I RUTOR

YKSILÖTYÖ

Oppilaat tekevät neliruutuisen ruudukon maalarinteipillä pöytään tai piirtämällä isolle paperille/kartongille. Ruudut numeroidaan 1–4. Kaikilla on vähintään neljä esinettä, joista valita (esimerkiksi repun tai pulpetin sisältöä). Opettaja kertoo tarinan, joka sisältää neljä taukoa. Jokaisen tauon aikana oppilas saa valita yhden esineen ja laittaa sen numeroituun ruutuun.

ROOLITUS

Opettaja: Tarinankertoja, ohjaaja.
Oppilas: Aktiivinen kuuntelija ja toimija.

VÄLINEET

Maalarinteippi / Paperi ja kynä,
neljä vapaavalintaista esinettä.

ESIMERKKITARINA:

Siri är fem år gammal. Hon älskar att cykla. Hon kan cykla alldeles själv med sin himmelsblå cykel. Siri kommer upp i skyhöga hastigheter, särskilt i nerförsbackar. Hon susar fram längs med cykelbanor och skogsstigar. De vuxna har svårt att hinna i fatt och ropar alltså: – Siri! Stanna! Vänta på oss andra. Då tvärnitar Siri, så att cykeln svänger åt sidan och gruset stänker. Så skrattar hon ivrigt. Siri cyklar till sina kompisar, till Mormor, dagis, lekparken och på sommaren även till simstranden. Hon kan cykla precis vart som helst, vilken härlig känsla av frihet!

ÄÄNIMERKKI

Laita nyt ruutuun numero yksi esine, joka kuvastaa jollain tapaa sitä, mitä sinä tykkäät tehdä.

Joel är åtta år gammal. Joel tycker om att vara hos sin farmor. Det är alltid så spännande att vara där. Farmor hittar på så mycket roligt. En gång då Joel kom på besök, hade farmor flyttat alla rumsväxter och placerat dem i mitten av vardagsrummet. –Joel, ta med dig ryggsäcken, nu ska vi på upptäcktsfärd i djungeln! Farmor var alldeles tokig, hon gjorde ap- och fågelljud och Joel skrattade. – Joel, se upp! Där kommer en tiger! ropade farmor. –Farmor, du bara skojar, det är ju bara katten Nalle, fnissade Joel. Efter djungeläventyret kröp Joel upp i farmors famn för att lyssna på en saga. Det känns alltid så tryggt att vara i farmors famn.

ÄÄNIMERKKI

Laita nyt ruutuun numero kaksi esine, joka jollain tapaa kuvastaa sinulle tärkeää ihmistä.

Alisa är tolv år gammal. Hon trivs bäst vid havet. På sommaren kan en simma i vattnet. Alisa simmar länge och väl, dyker och gör kullerbyttor under vattnet. Emellanåt leker hon vattenkrig med sina kompisar. Alisa njuter av att bara sitta på stranden och se på havet. Ibland är havet alldeles spegelblankt, för att i nästa stund brusa upp i vilda vågor. Precis som om dess humör växlade från stund till stund. Ibland om vintrarna fryser vattenytan till is. Då skrinna Alisa på isen. Det finns så mycket roligt att göra, samtidigt som det är skönt att bara vara i lugn och ro. Så är det på Alisas favoritställe.

ÄÄNIMERKKI

Laita nyt ruutuun numero kolme esine, joka jollain tapaa kuvastaa paikkaa, jossa viihdyt.

Nikolas är femton år gammal. Han önskar att han för ens en dag skulle få sova så länge som han vill. Nikolas skulle sova till åtminstone klockan tre på eftermiddagen. Eller till fem. Sedan skulle han äta pizza i sängen och se på videos. Och ingen skulle störa honom. Det är det bästa med att sova, tycker Nikolas, att ingen stör. Då kan en drömma i lugn och ro och dröja kvar i drömmen länge. Ingen kommer och talar om för en vad en kan och inte kan göra. Nikolas tycker att det är störande att någon alltid ska jakta och tjata på en. Varför måste någon alltid hålla reda på hur länge han sovit? Nikolas tycker att det är precis lika viktigt att sova, som det är att göra allt annat här i världen. Dessutom är det mycket roligare att vara vaken om natten.

ÄÄNIMERKKI

Laita nyt ruutuun numero neljä esine, joka jollain tapaa kuvastaa sitä, mitä sinä haluaisit tehdä, jos saisit tehdä yhtenä päivänä ihan mitä vain.

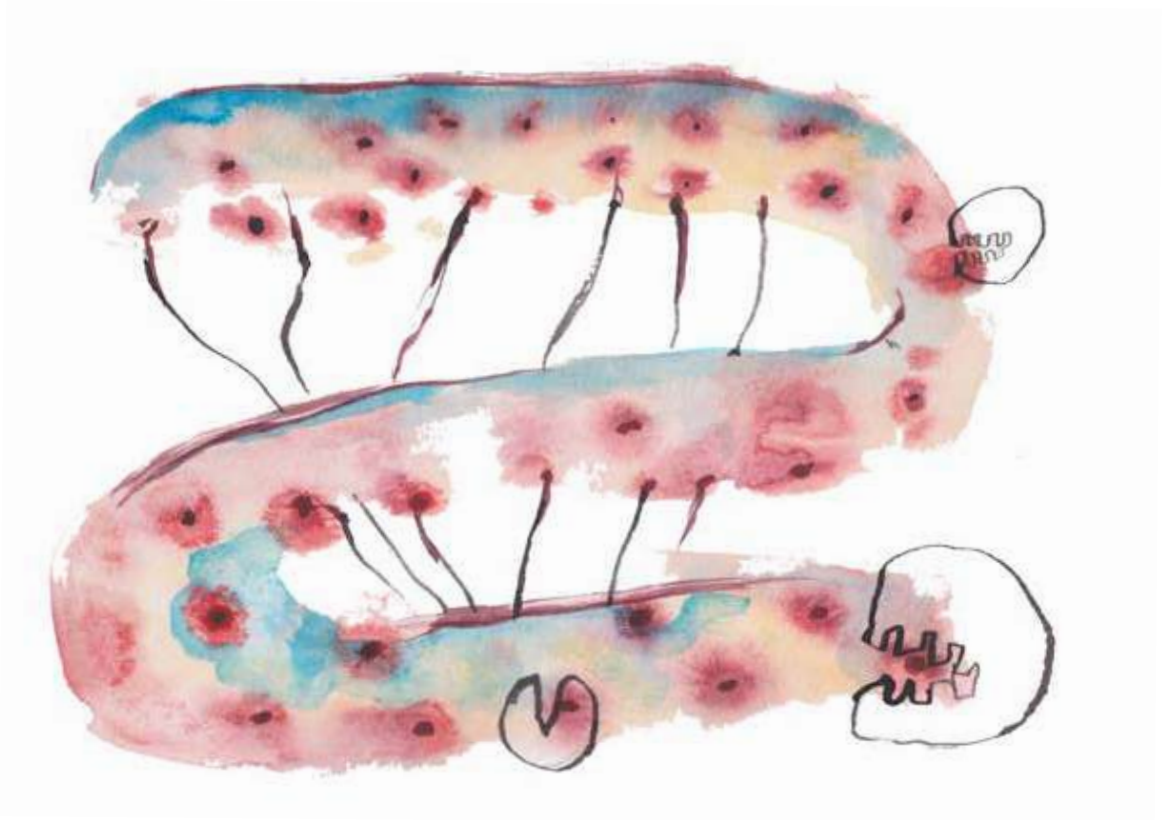
Harjoitusta voi jatkaa kirjoitusharjoituksena. Katso harjoitus *Tavarasta tarinaan* Kirjoitan-osiossa.

Kuuntelu
Ymmärtäminen
Löytää kielestä ja tarinasta henkilökohtainen ja tunteen taso
Itsetuntemus

TEEMA III

U S K A L L A N

P U H U A

KUISKITAAN RUOTSIKSI

"VI HAR EN HEMLIGHET"

RYHMÄTYÖ

Vierasta kieltä voi olla pelottavaa puhua ääneen. Nyt saa suputella. Muistellaan uutta sanastoa kuiskimalla.

Oppilaat ovat ringissä. Opettaja aloittaa kuiskaamalla sanan vieressä olevan korvaan. Kuiskaus kiertää kunnes neljä henkilöä tietää sanan. Neljäs sanoo: "Vi har en hemlighet." Nämä neljä esittävät sanan pantomiimina ja muut arvuuttelevat, mistä sanasta on kyse. Viides ringissä aloittaa uudella sanalla, joka jälleen kiertää neljälle seuraavalle. Seuraava neljäs sanoo: "Vi har en hemlighet". jne. Harjoitusta jatketaan muutama kierros tai kunnes uudesta sanastosta on käyty riittävän monta sanaa läpi.

- # Sanojen muistaminen
- # Ymmärtäminen
- # Kehollistaminen
- # Ryhmässä työskentely
- # Arvausleikki

ROOLITUS

Opettaja ja oppilaat:
Aktiivisia tekijöitä.

SANAPOMMITUS

ORDBOMBING

RYHMÄTYÖ

Elämme keskellä informaatiotulvaa. Tässä harjoituksessa kokeilemme, mitä sanoja puhutuvasta jää mieleen.

Seisomme piirissä. Yksi oppilas asettuu piirin keskelle ja sanoo ääneen: "Vad säger ni?" Kysymyksen kuultuaan alkavat muut oppilaat pommittaa piirin keskellä seisovaa henkilöä sanoilla. Jokainen oppilas valitsee sanan (kaikilla eri sana), jota hokee samanaikaisesti muiden oppilaiden kanssa. Kuunneltuaan sanapommitusta hetken, keskellä oleva oppilas sanoo selkeästi: "Stop!". Tämän jälkeen hän luettelee ääneen sanapommituksesta muistamansa sanat. Vuoro vaihtuu siten, että keskellä olija vaihtaa paikkaa yhden piirissä seisovan oppilaan, tai opettajan, kanssa.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja, aktiivinen toimija.

Oppilas: Aktiivinen toimija.

VÄLINEET

Ajastin.

VARIAATIO:

Opettaja seisoo kirjoitustaulun edessä ja asettaa ajastimen ajaksi esimerkiksi yhden minuutin. Oppilaat seisovat opetustilassa, kasvot opettajaan päin. Opettaja sanoo ääneen lauseen "Vad säger ni?". Lauseen kuultuaan oppilaat pommittavat opettajaa kaikilla ruotsinkielisillä sanoilla, jotka siinä hetkessä muistuvat mieleen. Opettaja yrittää parhaansa mukaan kirjoittaa taululle kuulemiaan sanoja. Kun aika on loppu, sanoo opettaja selkeästi: "Stop!" ja oppilaat hiljenevät. Käydään yhdessä läpi, mitkä kaikki sanat opettaja ehti kirjoittaa taululle ja käännetään ne.

- # Kuuntelu
- # Ymmärtäminen
- # Sanojen muistaminen
- # Uskallus puhua

VÄRIASSOSIAATIOT
FÄRGASSOCIATIONER

RYHMÄTYÖ

Opettaja ja oppilaat seisovat ringissä. Harjoituksessa käydään läpi värejä, ja väreihin liittyviä sanoja. Kuka tahansa saa aloittaa lausumalla värin. Muut osallistuvat kertomalla väriin mieltämiään sanoja tai sanoittamalla ympärillä havaitsemiaan mainitun värisiä asioita. Yritämme löytää ainakin viisi sanaa, jotka liittyvät kyseiseen väriin. Sitten ehdotetaan seuraavaa väriä, jne.

ESIMERKKI:

BLÅ

Mahdolliset sanat:

HAV, HIMMEL, BLÅBÄR, JEANS, VINTER

RÖD

Mahdolliset sanat:

ROS, BLOD, STUGA, HETTA, VÄSKA

GUL

Mahdolliset sanat:

SOL, SOMMAR, MIN TRÖJA, STRUMPA, PENNA

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja.

Oppilas: Aktiivinen toimija.

- # Keskittyminen
- # Värisanaston harjoittelu
- # Ympäristön havainnointi
- # Ympäristön ja assosiaatioiden sanoittaminen

MUODOSTA KUVA FORMA EN BILD

RYHMÄTYÖ

Oppilaat ja opettaja seisovat suuressa ringissä. Opettaja ehdottaa ensimmäisen tapahtumapaikan kuvan muodostamiselle. Paikka voi olla esimerkiksi kuvitteellinen olohuone. Oppilas 1 aloittaa kuvan astumalla sisään ringiin. Hän päättää mitä huoneessa olevaa esinettä tai asiaa haluaa esittää, ottaa asennon, ja sanoo esimerkiksi: Jag är en fätölj. Oppilas 2 astuu kuvaan sanoen esimerkiksi: Jag är en lampa. Oppilas 3 jatkaa olemalla esimerkiksi televisio, viherkasvi, ikkuna, seinä tai taulu. Muut oppilaat täydentävät kuvaa uusilla huoneen elementeillä kunnes kuva todetaan valmiiksi. Opettaja päättää kuvan muodostamisen sanomalla TACK! ja ehdottaa uutta aiheita. Opettaja voi pyytää myös oppilaita keksimään aiheen. Aiheita voi olla esimerkiksi puisto, kauppakeskus, moottoritie tai huvipuisto. Harjoitusta voidaan jatkaa uusilla kuva-aiheilla muutaman kerran.

Harjoituksessa käytetään yksinkertaisia lauseita kuvaamaan, mitä kukin esittää: Jag är en/ett...

ROOLITUS

Opettaja: Innostaja, ohjaaja, aktiivinen osallistuja, sanallistaja.
Oppilas: Aktiivinen osallistuja, sanallistaja.

VÄLINEET

Mielikuvitus.

- # Yhteistyö
- # Tarkkaavaisuus
- # Luova tekeminen
- # Assosiointi
- # Omakohtaisuus
- # Sanojen kehollistaminen
- # Sanallinen ja kehollinen ilmaisu.

NÄKÖHAVAINTOJA TILASSA

JAG SER...

HARJOITUS VOIDAAN TOTEUTTAA YKSILÖTYÖNÄ, PARITYÖSKENTELYNÄ TAI RYHMISSÄ.

Oppilaille annetaan viisi minuuttia aikaa etsiä tilasta viisi kiinnostavaa asiaa. Kun asiat on valittu, oppilaat saavat vielä viisi minuuttia lisäaikaa löytääkseen valitsemilleen sanoille ruotsinkieliset vastineet. Nyt kokoonnutaan ryhmän kanssa yhteen tai pienryhmiin. Opettaja pyytää oppilaita kertomaan ruotsiksi näkemästään.

Esim. **JAG SER ETT FÖNSTER, JAG SER EN STOL, JAG SER EN LAMPA...**

Harjoituksessa pyritään yhdistämään näköhavainto vieraan kielen termiin. Asian katsominen ja sen merkitystä vastaavan sanan löytäminen voi auttaa muistamaan sanoja. Oppilas oppii kertomaan näköhavainnoistaan. Lauseet muodostuvat oppilaan omasta tarpeesta kuvailla ympäristöä.

- # Kuvan ja sanan yhdistäminen
- # Sanaston oppiminen ja muistaminen
- # Lauseenmuodostus
- # Omien havaintojen jakaminen toisella kielellä
- # Ympäristön hahmottaminen

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja, tuki, elävä sanakirja, kuuntelija.

Oppilas: Havainnoija, puhuja/kertoja.

VARIAATIO:

Kun kielitaitoa on karttunut enemmän, oppilaat voivat muodostaa pienryhmissä pienen tarinan näköhavainnoistaan.

Esim. **JAG SER ETT FÖNSTER OCH EN STOL. PÅ STOLEN SITTER ETT BARN OCH TITTAR UT. BARNET SER EN BLÅ HIMMEL, TRÄD OCH FÅGLAR. INNE I RUMMET FINNS ETT BORD. PÅ BORDET FINNS EN BOK OCH EN PENNA.**

HASSUT VUOROPUHELUT TOKIGA DIALOGER

PARITYÖSKENTELY

Uutta sanastoa muistellaan pareittain. Oppilaat muodostavat parit. Parit käyvät vuoropuhelua sanoen toisilleen yhden sanan vuorotellen.

Opettaja korostaa, että sanat voivat tulla missä järjestyksessä vain ja niitä voi toistaa. Tärkeää on kuunnella toista ja pitää vuoropuhelu aktiivisesti käynnissä.

ESIMERKKI:

OPPILAS A: En cykel.

OPPILAS B: Morgon.

A: Dimma.

B: Bageri.

A: Semla.

B: Frukost.

jne.

ESIMERKKI ALATEKSTISTÄ:

OPPILAS A: Hej!

OPPILAS B: Hej, roligt att träffas.

A: Ska vi gå på Bio?

B: Ja, jag vill se Zombiefilmen.

A: Det vill inte jag.

B: Varför inte?

A: Den är för skrämmande.

B: Okej.

A: Kan vi titta på Frozen istället?

B: ...

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja.

Oppilas: Aktiivinen puhuja.

VARIAATIO:

Kun harjoitus on tullut tutuksi ja puhuminen tapahtuu vuolaasti, voi harjoitusta viedä esitykselliseen muotoon. Oppilaat keksivät vuoropuhelulleen alatekstin (mitä oikeasti sanovat, merkitys ja teema). Oppilaat käyvät vuoropuhelua opeteltavaksi annetulla sanastolla, mutta esittävät sen alatekstin kautta.

ESIMERKKI PUHUTUISTA LAUSEISTA:

OPPILAS A: Banan!

OPPILAS B: Glass, druva, appelsin.

A: Semla, cykel?

B: Springa, choklad, rolig.

A: Kudde, lampa.

B: Strykjärn?

A: Boll, knäckebröd.

B: Russin.

A: Leta, ficklampa, mandarin?

B: ... # Sanojen muistaminen
Uskallus puhua
Heittäytyminen leikkiin

BABBLAUS

BABBLANDE

YKSILÖLLINEN RYHMÄTYÖ

Babblaus on monologimuoto hassuista vuoropuheluista. Tavoitteena on puhua esteettömästi ja mahdollisimman vuolaasti vierasta kieltä.

Oppilas pitää valmistelemattoman abstraktin puheen tai esitelmän luettelemalla mieleen juolahtavia sanoja. Puhuja voi luetella paikoittain numeroita, jos sanoja ei tule mieleen.

ROOLITUS

Opettaja: Innostaja ja turvallinen auttaja.

Oppilas: Luova tekijä, puhuja.

ESIMERKKI ABSTRAKTISTA PUHEESTA:

BANAN, BIL, APELSIN, SVERIGE, ETT, TVÅ, TRE, FYRA, FEM, SKÅP, FÖNSTER, SOFFA, LÄRARE, GITARR, NORGE, FINLAND, LÄXA, FEMTON, SEXTON, SJUTTON, GUL, BLÅ, APA, HÅST, SKÖLDPADDA, SMÖRGÅS, DATOR, KYLSKÅP, KÖTTBULLAR, ÄRTSOPPA, KOMPIS, ISHOCKEY...

Tässä harjoituksessa on tarkoitus virittää aivoja ja saada sanamuisti käyntiin. Siksi on tärkeää antaa puheen kummuta oppilaasta itsestään eikä tarjota valmiita sanalistoja. On palkitsevaa huomata, että osaa puhua. Muut antavat puhujalle aplodit ja opettaja kiittää ja kehuu. ”Puhut hienosti ruotsia”.

VARIAATIO:

Kun harjoitus on tullut tutuksi ja puhuminen tapahtuu vuolaasti, voi harjoitusta viedä esitykselliseen muotoon. Oppilas keksii monologilleen alatekstin (mitä oikeasti sanoo, merkitys ja tema). Oppilas pitää puheensa keksien sanoja tilanteessa, mutta esittää puheen alatekstin kautta.

ESIMERKKI ALATEKSTISTÄ:

**HEJ! JAG HETER MIKKO OCH
JAG ÄR TOLV ÅR GAMMAL. JAG
HAR EN HUND SOM HETER
RINGO. JAG SPELAR FOTBOLL
OCH TYCKER OM SPAGHETTI.
JAG BOR I ETT GULT HUS. MITT
FAVORIT ÄMNE I SKOLAN ÄR
BILDKONST...**

Babblausta voi harjoitella myös kirjoittaen. Katso harjoitus *Abstrakti puhe* Kirjoitan-osiassa.

- # Itseilmaisuu
- # Uskalluu puhua
- # Oman osaamisensa tiedostaminen
- # Sanojen muistaminen

VASTAKOHDAT
MOTSATSER

PARITYÖSKENTELEY

Ristiriidat ja konfliktit tekevät draamasta kiinnostavaa. Kokeilemme, jos sama pätee kielenoppimiseen.

Nyt harjoitellaan vastakohtia pareittain. Aloitetaan yksinkertaisella väittelyllä. Parit väittelevät sanoen vuoron perään:

- JA!
- NEJ!

Sitten lisätään sanoja, joihin toinen vastaa aina vastakohtalla. Yhtä vastakohtaparia kannattaa toistaa muutama kerta, jotta sanat jäävät mieleen ja leikin rytmi pysyy yllä.

Esim.:

LÅG - HÖG
KALL - VARM
STOR - LITEN
TOM - FULL
GLAD - LEDSEN
HUNGRIG - MÄTT
SNABB - LÅNGSAM
LÄTT - TUNG

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja.

Oppilas: Aktiivinen puhuja.

VARIAATIO:

Väittämät. Nyt synnytetään ristiriita väittämällä jotain, mikä ei pidä paikkaansa. Harjoitus tehdään pareittain dialogina.

Esimerkkiväittämiä:

- **MIN TRÖJA ÄR RÖD,**
- **NEJ, DEN ÄR INTE RÖD, DEN ÄR BLÅ.**
- **DET ÄR MÖRKT I RUMMET.**
- **NEJ, DET ÄR LJUST I RUMMET.**

Uskallus puhua
Kuunteleminen
Reagointi
Lauseenmuodostus

ESITTELEN KIELIKÄVERINI
JAG PRESENTERAR MIN SPRÅKKOMPIS

YKSILÖTYÖ, PARITYÖ

Oppilaat luovat itselleen kielikäveri-/ avatarhahmon ja nimeävät sen. Hahmolla voi olla erilaisia ominaisuuksia kuten luonteenlaatu, sillä voi olla perhe, koti, lempi-asioita jne. Oppilaat esittelevät hahmonsa toisilleen opeteltavalla kielellä. Kielikäverin luomisesta tarkemmin Kirjoitan-osiossa.

Oppilas on asiantuntija kertoessaan omasta luomuksestaan.

MIN SPRÅKKOMPIS HETER ...

HEN TYCKER OM ...

HEN BOR I ...

HEN HAR EN MAMMA / PAPPA / SYSTER

/ HUND ...

HEN BOR ENSAM ...

HEN ÄR ...

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja, tukija, kannustaja.

Oppilas: Aktiivinen tekijä, puhuja, kuuntelija, ymmärtäjä, kertoja.

VÄLINEET

Kielikäverivihko.

VARIATIO:

Esittely voidaan tehdä myös parityönä siten, että parit esittelevät toisilleen omat kielikäverinsä, kuuntelevat tarkasti toistensa kuvaudet ja kertovat sitten vapaasti kuulemastaan eli pariensa kielikävereistä muulle luokalle.

- # Omien ajatusten ja ideoiden sanoittamista
- # Omaehtainen lähtökohta kieleen
- # Suullinen ilmaisu
- # Kuunteleminen
- # Ymmärtäminen
- # Tiedon välittäminen

PERINTEINEN "SHOW AND TELL"

YKSILÖTYÖ

Opettaja ja oppilaat sopivat tuovansa mukanaan haluamansa itselleen tärkeän esineen.

Jokainen vuorollaan esittelee esineensä kertomalla siitä asioita kuten mikä se on, mistä se on, millainen se on, mitä sillä tehdään, miksi se on tärkeä jne.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja, aktiivinen tekijä, puhuja, kuuntelija, kannustaja.

Oppilas: Aktiivinen tekijä, puhuja, kuuntelija, kannustaja.

VÄLINEET

Jokaisella oma valitsema esine kotoa tai koulusta.

Suullinen ilmaisu
Yleisön edessä puhuminen
Kuuntelu
Kannustus

TEEMA IV

K I R J O I T A N

VAPAA KIRJOITTAMINEN - SANOJEN VIRTAA

FLÖDESSKRIVNIG

YKSILÖTYÖ

Oppilas kirjoittaa uudella kielellä sanoja sanojen perään annetun ajan verran niin paljon kuin ehtii. Kynä ei saa nousta paperilta.

Jatkotehtävä: Näistä sanoista kootaan leikkaamalla ja liimaamalla vapaamuotoinen runo tai haiku. Runo luetaan.

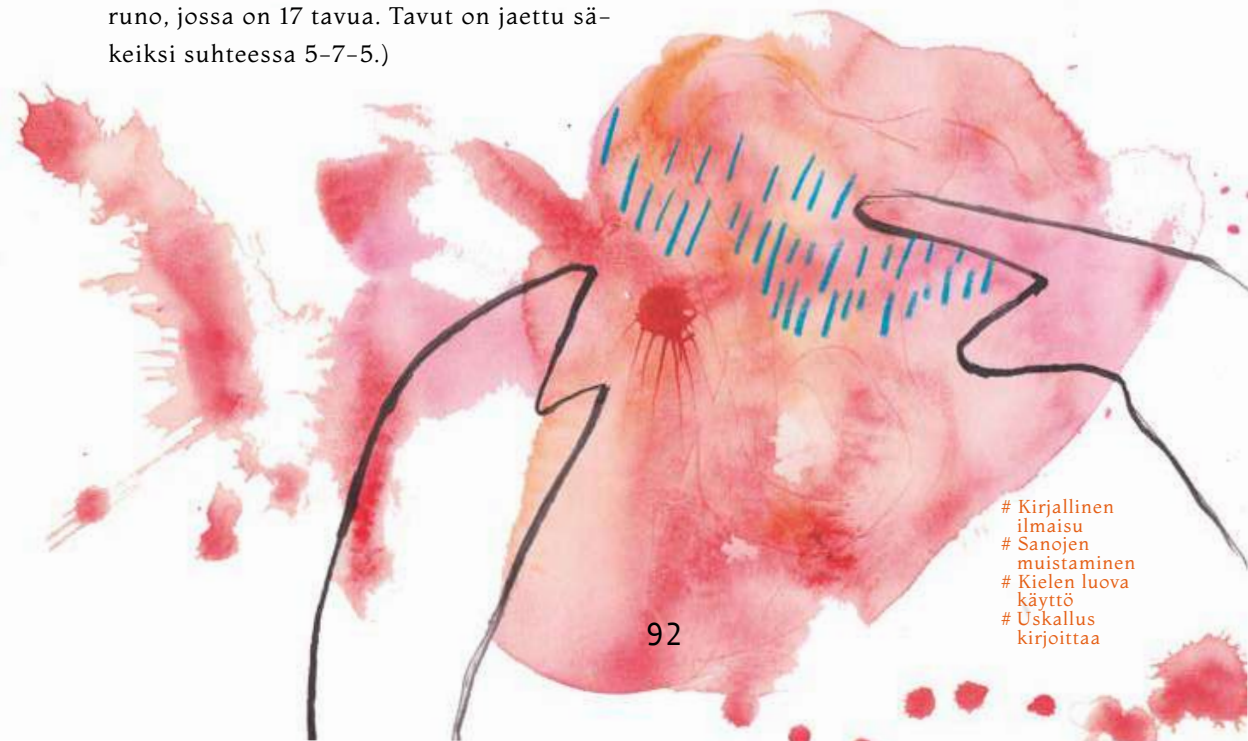
(Haiku on japanilainen kolmisäkeinen runo, jossa on 17 tavua. Tavut on jaettu säkeiksi suhteessa 5-7-5.)

ROOLITUS

Oppilas: Kirjoittaja.
Opettaja: Ohjeistaja.

VÄLINEET

Paperia/ kielikaverivihko, kynä.

Kirjallinen
ilmaisu
Sanojen
muistaminen
Kielen luova
käyttö
Uskallus
kirjoittaa

ABSTRAKTI PUHE, BABBLAUSTA KIRJOITTAEN ABSTRAKT TAL

YKSILÖTYÖ

Oppilaat saavat valita tilaisuuden, johon kirjoittavat puheen.

Esimerkiksi: **NYÅRSTAL, PRESIDENTENS FESTTAL, LEJONKUNGENS TAL TILL SAVANNENS INVÅNARE, ETT TAL TILL MIN HUND, EN OSCAR-VINNARES TACKTAL...**

Tyyli on vapaa ja sitä voi vaihdella ikä- ja osaamistason mukaan. On tärkeä muistaa, kenelle puhetta kirjoittaa. Oppilaille annetaan tietty sanamäärä, esimerkiksi 30 sanaa, ja he kirjoittavat puheen niillä sanoilla, jotka opittavalla kielellä muistuvat mieleen.

Kirjallista ilmaisu
Sanojen muistamista
Kielen liittäminen tunteisiin

RÖÖLITUS

Opettaja: Ohjeistaja.
Oppilas: Aktiivinen kirjoittaja.

VÄLINEET

Paperia / vihko, kynä.

KIELIKAVERI / AVATAR

SPRÅKKOMPIS

YKSILÖTYÖ, PARITYÖ, PIENRYHMÄTYÖ

Oppilaita pyydetään keksimään itselleen hahmo, maskotti, sankari tai avatar, jolle he haluavat luoda erityisen maailman, ja jonka kanssa he haluavat oppia uutta kieltä. Ensimmäisellä kerralla oppilaat piirtävät tästä kielikaveristaan kuvan ja kirjoittavat pienen esittelyn: Nimi, ikä, asuinpaikka ja perhe.

Jatkossa kielikaverin maailmaa laajennetaan erilaisin kirjoitustehtävin. Aiheet, voivat liittyä varsinaiseen opetussisältöön ja tukea kyseisiä teemoja ja sanastoa.

Oppilaat voivat kirjoittaa esimerkiksi kielikaverin ominaisuuksista, harrastuksista, kodista ja kodin yksityiskohdista.

Kielikaverit voivat ystävystyä toisten kielikavereiden kanssa ja luoda yhteistä toimintaa, dialogeja ja hauskoja tilanteita.

Kielikaverivihkon avulla uutta kieltä kokeillaan, sanoitetaan ja käytetään henkilökohtaisista lähtökohdista ja oman ilmaisun tarpeesta. Kielikaveri on roolihahmo, jonka taakse oppilas voi piiloutua. Tällöin omakohtaisista kiinnostuksen kohteista voi olla helpompi puhua.

Omien ajatusten ja ideoiden sanoittamista
Omakohtainen lähtökohta kieleen
Kirjallinen ilmaisu
Kielen luova käyttö
Sanojen muistaminen

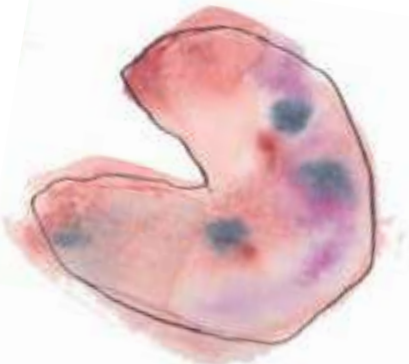
ROOLITUS

Oppilas: Kirjoittaja, kuvittaja.

Opettaja: Ohjeistaja.

VÄLINEET

Vihko, kyniä.

TAVARASTA TARINAAN FRÅN FÖREMÅL TILL BERÄTTELSE

YKSILÖTYÖ

Harjoitus voidaan toteuttaa jatkotehtävänä Ymmärrän -osion Tavararuudukko-harjoitukselle, tai erillisenä harjoituksena. Jos olette tehneet Tavararuudukko-harjoituksen, oppilailla on nyt edessään neljä esinettä. Muussa tapauksessa oppilas saa valita esim. repustaan tai pulpetistaan neljä esinettä ja numeroida ne 1–4. Esineet edustavat seuraavia asioita: 1. Asia, jota tykkään tehdä, 2. Minulle tärkeä ihminen, 3. Paikka, jossa viihdyn, 4. Jos saisin tehdä yhtenä päivänä mitä vain.

Oppilaat kirjoittavat opittavalla kielellä asioista, joita eri esineet edustavat.

1. Ensimmäinen esine edustaa asiaa, jota tykkäät tehdä. Kirjoita kolmella sanalla, miltä sinusta tuntuu kun saat tehdä jotain, mistä pidät.
2. Toinen esine edustaa sinulle tärkeää ihmistä. Kirjoita kolmella sanalla, miksi pidät tästä ihmisestä.
3. Kolmas esine edustaa paikkaa jossa viihdyt. Kirjoita kolme asiaa, joita tästä paikasta löytyy.
4. Neljäs esine edustaa unelmapäivääsi, eli sitä mitä tekisit, jos saisit yhtenä päivänä tehdä ihan mitä vain. Kirjoita kolmella sanalla tämänhetkisistä toiveistasi. (Esim. Sova, äta, simma...)

ROOLITUS

Opettaja: Ohjeistaja.

Oppilas: Sanoittaja, kirjoittaja.

VÄLINEET

Neljä esinettä, kynä, paperia.

Seuraavaksi muodostetaan sanoista tarina.

SINULLA ON NYT 12 SANAA. KÄYTÄ NÄITÄ 12 SANAA JA MUITA TARVITSEMIASI SANOJA JA KIRJOITA TARINA. TARINAN OTSIKKO ON EN DAG I MITT LIV. KIRJOITA SIITÄ, MILTÄ YKSI PÄIVÄ SINUN ELÄMÄSSÄSI VOISI NÄYTTÄÄ. KIRJOITA VAIKKAPA SEURAAVISTA ASIOISTA: MITÄ SINÄ TEET, MISSÄ SINÄ OLET, KENEN KANSSA SINÄ OLET, MITÄ SINÄ TUNNET, MIETIT JA TOIVOT.

- # Kirjallinen itseilmaisu
- # Tunteiden ja havainnointien sanoittaminen
- # Itsetuntemus
- # Löytää henkilökohtainen lähtökohta kieleen
- # Löytää kielestä tunteen taso

TEEMA V

S I M U L O I N

E L Ä M Ä

MINIYHTEISKUNTA

MINISAMHÄLLET

RYHMÄTYÖ

Miniyhteiskunta on jatkoa Ymmärrän -osion Kupla-harjoitukselle, jossa opettaja on luonut oppilaita osallistavan mielikuvitustilan. Kun tila on kuviteltu yhdessä ja oppilaat ovat asettuneet kuvaan, tapahtumat voivat herätä eloon.

Opettaja ohjaa kysymyksillä, siirtämällä huomiota kuvan eri tilanteisiin, pyytämällä oppilaita näyttämään tilanteen, jossa joku esimerkiksi

...HALUAA TILATA KAHVIA JA VOILEIVÄN / ON TYYTYMÄTÖN PÖYDÄN SIIVOUKSEEN / TOIMITTAA KAHVILAAN RAAKA-AINEITA / KYSYY PÖYDÄSSÄ ISTUVILTA ASIAKKAILTA MAISTUIKO TARJOILTAVAT / PYYTÄÄ LEIPURIA VALMISTAMAAN LISÄÄ VOILEIPIÄ, HALUAA LAINATA PUHELINTA, ON LIIAN VÄHÄN RAHAA OSTAAKSEEN KAKKUPALAN...

Hämmennys (yhteisen olosuhteen lisääminen):

Syventääkseen improa opettaja voi lisätä tilanteeseen sopivan, kaikille yhteisen uuden olosuhteen. Esimerkiksi: Radiosta kuuluu uutinen, että kaupungin vedenpuhdistuksessa on ongelmia ja kansalaisia pyydetään olemaan valppaina pahoinvointioireiden suhteen.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja, puhuja, innostaja, huomioija, hämmentäjä, tarttuu oppilaiden hyviin ehdotuksiin ja kannustaa improvisointiin. Antaa positiivista palautetta.

Oppilas: Heittäytyjä, huomioija, puhuja, kuuntelija, osallistuja, yllättäjä.

VÄLINEET

Mielikuvitus.

- # Sanallinen ja kehollinen ilmaisu
- # Kielen luova käyttäminen
- # Yhteistyö
- # Kuuntelu

TÄLLAISENA HALUAN TULLA NÄHDYKSI

SÅ HÄR VILL JAG BLI SEDD

PARITYÖ, VAIHTUVAT PARIT

Tämän harjoituksen tarkoitus on voimaannuttaa oppilasta ja antaa hänelle mahdollisuus leikin kautta määrittää, millaisena hän juuri tällä hetkellä haluaa tulla nähdyksi. Samalla harjoitus toimii johdatuksena rooli-hahmon rakentamiseen. Pienellä rekvisiitalla oppilaat voivat muuntautua tai korostaa itsessään sellaisia puolia, joita haluavat tuoda esille. Harjoitus tehdään alusta loppuun parityönä, joskin parit vaihtuvat harjoituksen edetessä. Työparin kanssa voi olla mielekkäämpää ja helpompaa löytää oma hahmonsä.

1. Opettaja pyytää oppilaita löytämään itselleen oman unelmaroolinsa, kuka ja mitä he haluavat olla. Vaihtoehtoisesti opettaja voi pyytää oppilaita miettimään, mistä he itsessään pitävät erityisesti, ja tuomaan näitä piirteitä esille rooli-hahmon luomisessa. Luokan keskelle asetetut rekvisiitat auttavat ja vauhdittavat hahmonluomista.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja.

Oppilas: Aktiivinen tekijä, hahmonluoja, haastattelija, vastaaja, esittelijä.

VÄLINEET

Rekvisiitta: huiveja, hattuja, silmälasia, laukkuja tms. Kamera/kamerapuhelin, kyniä ja paperia, tietokone, videoprojektori.

2. Oppilaat jaetaan pareihin. Yhdessä mietitään, mikä on hahmon nimi, kuinka hahmo liikkuu ja puhuu, millaisia ilmeitä hahmolla on, mikä iskulause kuvastaa hahmon olemusta. Parit tukevat toisiaan kannustamalla ja kehumalla. Opettaja muistuttaa, että vaikka tukeminen tapahtuisi omalla kielellä, käytetään silti kannustamisessa myös seuraavaa voimaannuttavaa sanastoa:

**JÄTTEBRA!, FINT!, DU SER BRA UT!,
DU ÄR BRA PÅ ATT..., HÄFTIGT!, DU
SER UT ATT HA ROLIGT, ...**

3. Hahmojen löydyttyä vaihdetaan paria. Uuden parin kanssa hahmot kohtaavat ja aloittavat tuijotusleikin. Tarkoitus on katsoa toista silmiin puhumatta ja saada tämä nauramaan ensin. Ensin nauranut aloittaa haastattelijana. Hän kysyy pariltaan asioita, joita haluaa tämän hahmosta tietää (5 kysymystä). Parit ovat vuoron perään haastattelijaa ja haastateltava. Kysymykset esitetään kielitaidosta riippuen opittavalla tai omalla kielellä. Kysymykset ja vastaukset kirjoitetaan muistiin. Lopuksi haastattelijaa valokuvaa parinsa.

4. Haastattelijaa tekee kotitehtävänä haastatellusta yhden dian esityksen, jossa on haastatellun kuva ja haastatteluun perustuva esittelyteksti opittavalla kielellä. Diatiedosto lähetetään haastateltavalle, joka näin saa nähdä oman haastattelunsa ja lähettää sen edelleen ensimmäiselle parilleen (parille, joka auttoi löytämään hahmon).

5. Seuraavalla tunnilla tämä ensimmäinen pari esittelee hahmon diaesityksen avulla muulle luokalle ja pyytää hahmolle aplodit: **EN APPLÅD FÖR DEN FANTASTISKA (NAMN)**. Lopuksi dian esittelijä kiittää haastattelijaa: **DEN HÄR INTERVJUN GJÖRDES AV (NAMN). TACK FÖR DITT ARBETE.**

- # Nähyksi tuleminen
- # Tutustuminen
- # Omakohtaisuus
- # Ymmärretyksi tuleminen
- # Myötätunto
- # Vuorovaikutus
- # Sanoittaminen
- # Voimaantuminen
- # Sanallinen ja kuvallinen ilmaisu
- # Tukeminen
- # Kiitosten antaminen ja vastaanottaminen

SIMULOIN ELÄMÄÄ

PERSPEKTIIVIÄ

PERSPEKTIV

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja.
Oppilas: Aktiivinen toimija, ajattelija,
sanoittaja.

VÄLINEET

Vihko, kynä, meditatiivinen musiikki,
jos mahdollista.

Harjoitus tehdään kielitasosta riippuen joko omalla äidinkielellä tai opittavalla kielellä.

OTA ITSELLESI MUKAVA ASENTO JA SULJE SILMÄSI. JUURI NYT OLET LUOKKAHUONEESSA RUOTSINTUNNILLA, OLET X VUOTTA VANHA JA KÄYT Y LUOKKAA. NYT MATKUSTAMME AJASSA ETEENPÄIN. KUVITTELE, ETTÄ OLET 50 VUOTTA VANHA JA ASUT TUKHOLMASSA. KUVITTELE, MILTÄ NÄYTÄT. OLETKO SAMANÄKÖINEN KUIN NYT, VAI OLETKO KENTIES HIEMAN ERINÄKÖINEN? MITEN SINÄ ASUT? ASUTKO KERROSTALOASUNNOSSA, TALOSSA, RIVITALOASUNNOSSA, MÖKISSÄ.... KEITÄ IHMISIÄ ELÄMÄÄSI KUULUU? ASUTKO JONKUN KANSSA? VIERAILETKO USEIN YSTÄVIESI LUONA? MITÄ SINÄ TEET TYÖKSESI? ENTÄ MITÄ SINÄ HARRASTAT? KUVITTELE HETKI AIVAN RAUHASSA.

YRITÄ SEURAAVAKSI YHDISTÄÄ X-VUOTIAAN OSAAMINEN JA KOKEMUS 50-VUOTIAAN MINÄSI ELÄMÄÄN. MITÄ SELLAISTA OLET OPPINUT KOULUSSA RUOTSINTUNNEILLA, MITÄ VOIT NYT 50-VUOTIAANA HYÖDYNTÄÄ? ONKO OSAAMISESTASI HYÖTYÄ PÄIVITTÄISESSÄ ELÄMÄSSÄSI? KUN KÄYT RUOKA-KAUPASSA, PUHUT YSTÄVIESI KANSSA, TEET TYÖTÄSI?

SAAT NYT KAKSI MINUUTTIA AIKAA KUVITELLA VAPAASTI. SEN JÄLKEEN PYYDÄN SINUA LEMPEÄSTI AVAAMAAN SILMÄSI JA KIRJOITTAMAAN VIHKOON KUVITELMISTASI.

NYT AVAAT KAIKESSA RAUHASSA SILMÄSI JA HERÄÄT NYKYHETKEEN. OLET JÄLLEEN LUOKKAHUONEESSA RUOTSINTUNNILLA. KIRJOITA NYT VIHKOOSI SIITÄ MITÄ KUVITTELIT. MIHIN KAIKKEEN 50-VUOTIAS MINÄSI KÄYTTI RUOTSINKIELTÄ? MITÄ HYÖTYÄ HÄNELLE OLI SIITÄ, MITÄ SINÄ JUURI NYT NÄILLÄ RUOTSINTUNNEILLA OPIT?

Motivaation lisääminen # Mielikuvien käyttö voimavarana # Tietoisuuden lisääminen
Itsetuntemus # Perspektiivin laajentaminen

TEE TUTORIAL-VIDEO GÖR EN TUTORIAL -VIDEO

YKSILÖTYÖ TAI RYHMÄTYÖ

MITÄ JUURI SINÄ OSAAT JA HALUAISIT OPETTAA MUILLE?

Opettaja pyytää oppilaita tutustumaan ruotsinkielisiin tutorial-videoihin YouTubessa. Ryhmässä käydään keskustelua aiheista, joista oppilaat haluaisivat tehdä omat tutorial-videonsa.

Kun aiheet on valittu, oppilaat etsivät omaan aihepiiriinsä liittyviä ruotsinkielisiä tutorial -videoita. Opettaja auttaa oppilaita löytämään sopivat hakusanat, joilla videoita löytyy.

Esim. **SMINK TUTORIAL, GÖR SLIME TUTORIAL, FOTBOLL TUTORIAL, SKAPA SPEL TUTORIAL, TECKNA TUTORIAL, LÄR DIG SVENSKA TUTORIAL**

Oppilaat voivat toteuttaa videonsa yksilötyönä tai ryhmissä, jolloin kaikkien ei tarvitse esiintyä itse videolla. Ryhmätyössä aihe valitaan ja videon käsikirjoitus tehdään yhdessä. Ryhmäläiset voivat myös yhdessä esiintyä videossa. Videoissa puhutaan opittavaa kieltä.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja.

Oppilas: Osaaja, videon tekijä.

VÄLINEET

Kamerapuhelin, jossa video-ominaisuus.

- # Omien taitojen ja kiinnostuksen kohteiden tiedostaminen ja löytäminen
- # Omakohtaisuus
- # Asiantuntemus
- # Puhuminen
- # Tekniset taidot

KOHTAUKSIA KIRJOITUSTEHTÄVIEN PERUSTEELLA (KIELIKAVERI)

SCENER UTGÅENDE FRÅN SKRIFTLIGA ÖVNINGAR
(SPRÅKKOMPIS)

PIENRYHMÄTYÖ, RYHMÄTYÖ

Kun oppilaat ovat luoneet itselleen kielika-verihahmon ja kirjoittaneet tämän ominai-suuksista, elämästä ja ympäristöstä, ovat he kenties jo antaneet kielikaveriensa ystävyyttä keskenään? Näistä kohtaamisista oppilaat luovat kohtauksia ja kirjoitettuja dialogeja. Nyt näistä kohtauksista tehdään pienet esi-tykset.

ROOLITUS

Opettaja: Ohjaaja.

Oppilaat Työstävät kohtauksia pien-ryhmissä. Esitettäessä vuoroin rooli-tettuina, vuoroin yleisössä. Yleisön voi ohjata osallistumaan luomalla tausta-ääniä / äänimaailmoja.

VÄLINEET

Kielikaverivihkot / Valmiit käsikirjoitukset kohtauksiin.

DIALOGIEN OHJAUS

VALITAAN:

PAIKKA (missä dialogikohtaus tapahtuu)

MAHDOLLINEN REKVISIITTA (tuolit, pöytä, kankaita yms.)

MUOTO:

1. Perinteinen (oppilaat näyttävät hahmot ja tilanteet, rekvisiittaa)

2. Esineteatteri/nukketeatteri (esineillä, lapasilla, nukeilla).

3. Toisten äänillä/miimi.

(Kaksi tekee saman roolin, yksi puhuen ja toinen liikuttaen suuta. Puhuja piiloutuu esittäjän taakse. Puhuja voi käyttää käsiä ikäänkuin ne olisivat esiintyvän parin kädet.)

ROOLIT (Mikäli rooli perustuu kielikaveriin, palautetaan muistiin kielikaverin ominaisuudet, joita roolihahmo voi kohtauksessa hyödyntää.)

MUUT ROOLITETTAVAT HENKILÖT (esim. esittämään jotain abstraktia asiaa näyttämökuvassa / tekemään äänimaisemaa tai muuta kohtaukseen kirjoitettua roolia / käyttämään piilossa ääntä, jos valitaan miiminen muoto.)

- # Sanallinen ja kehollinen ilmaisu
- # Kielen luova käyttäminen
- # Uskallus puhua ryhmän edessä
- # Yhteistyö

Ö

V

N

I

N

G

A

R

N

A

INLEDNING TILL ÖVNINGARNA

De här övningarna har skapats ur ett skådespelarperspektiv och ur våra erfarenheter av att leda skolgrupper med hjälp av scenkonstnärliga metoder. De övningar och uppvärmningar som skådespelare använder sig av i sitt yrke och som även används i dramaundervisning, baserar sig ofta på improvisation och dess grundregler. Improvisationens språk är internationellt. Skådespelare runtom i världen känner igen samma övningar, som bearbetas och anpassas i takt med att de används. Förutom att vi använt oss av improvisation, har vi även plockat ut guldgruv från traditionella inlärningsätt som repetition av ord och ramsor. Vi har också inspirerats av muntligt berättande. Övningarna i den här boken är anpassade för språkstudier, men stöder samtidigt inlärnigen av flera andra färdigheter.

Övningarna syftar till att främja en holistisk språkinläring. Som komplement till det analytiska lärandet får eleverna förankra språket i kroppen, använda sina sinnen och få kontakt med sina egna känslor. Målsättningen är att stöda eleverna att göra språket till sitt eget genom att hitta en känslomässig dimension i språket. Vi önskar på det här sättet kunna bidra till att göra språket mer användbart, så att det går att uttrycka sig och förstå andra i det vardagliga livet. Vi har strävat till att ta olika inlärningsstilar i beaktande, såsom visuell, auditiv, taktil och kinestetisk stil.

Med tanke på det holistiska lärandet, är det viktigt för eleven att veta vad hen gör och varför. Nyckelorden (#) som är angivna i samband med övningarna, hjälper läraren att tala om syftet med övningen för eleverna. Nyckelorden talar även om vilka andra färdigheter övningen fördjupar.

TEMAN OCH NIVÅER I ÖVNINGARNA

Varje temahelhet består av övningar som stöder kunskapsområdet i fråga.

Övningarna under temat **JAG LÄR KÄNNA OCH UPPTÄCKER** utgår från tankar om vad som händer innan en börjar tala. Hurdana övningar hjälper eleverna att lära känna det språk som de lär sig, får dem att lyssna till det och famla omkring i det?

I övningarna under temat **JAG FÖRSTÅR** skärps elevernas lyssnande. Eleverna får känna igen ord och på så sätt bli medvetna om att de förstår.

Temahelheten **JAG VÅGAR TALA** utgör kärnan i handboken. Övningarna under temat i fråga syftar till att uppmuntra elever till att tala och erbjuda dem upplevelser av att lyckas, även åt dem vars ordförråd inte ännu är särskilt stort.

I avsnittet **JAG SKRIVER** är syftet att hjälpa eleverna att sätta ord på sina egna tankar. Att skriftligt uttrycka sina tankar och åsikter behöver inte vara svårt. Med till synes små medel är det möjligt att komma igång och producera text.

I övningarna under temat **JAG SIMULERAR** tar vi in glimtar av det verkliga eller imaginära livet i klassrummet. Det här ger eleverna möjligheter att öva det språk som de lär sig i olika situationer.

Övningarna är grupperade enligt olika teman och i nivåer som är märkta med varsin färgkod. Övningarna indelas i nivåer enligt svårighetsgrad, längd samt fördjupningsgrad av språk och praktiska arbetsmetoder.

UPPVÄRMNING

Övningarna på den här nivån är praktiska och lätta att ta till sig. De behöver inte särskilt mycket förberedelser. De fungerar som uppvärmning både inför mer utmanande övningar och inför vanliga språklektioner. Övningarna förbättrar elevernas koncentration, öppnar sinnen, skärper uppfattningsförmågan och ökar samarbetsförmågan i gruppen. Det är övningar som får oss att landa i nuet, i det rum och bland de människor som vi befinner oss just då. Övningarna är 5–10 minuter långa.

ÖVNING

Övningarna på den här nivån kräver aningen mer koncentration både av gruppen och av ledaren än övningarna på föregående nivå. Det innebär att en arbetar konkret för att lära sig ett språk. Mottot för nivån är: "En lär sig prata genom att prata". Språkträningen är intensiv. Övningarna, som kräver en hel del förberedelser av lärarna, är 10–30 minuter långa.

FÖRDJUPNING

Övningarna på den här nivån kräver djup koncentration av såväl läraren som av gruppen. Så snart läraren och gruppen redan haft några praktiska lektioner tillsammans lönar det sig att modigt pröva övningarna. Det är bra att göra några uppvärmande övningar innan en gör övningarna på den här nivån. Elevernas kunskaper i språket fördjupas och deras förmåga att använda konstbaserade arbetsmetoder främjas. Eleverna uppmuntras till att hitta sin egen inkörspport till språket och utveckla sin kreativa uttrycksförmåga. Övningarna kräver att läraren förbereder sig väl. Övningarna är 20–70 minuter långa och kan med fördel spridas ut över flera lektioner eftersom flera av övningarna kräver både förberedelse och genomförande.

ETT GEMENSAMT UTRYMME

YHTEINEN TILA

GRUPPARBETE

Den här övningen kan användas som en rutin, när en förbereder lektioner med praktiska övningar. På så sätt får eleverna delta i förberedandet av lektionen.

Läraren ber eleverna att hjälpa till med förberedelserna i klassrummet, på det språk eleverna lär sig. Substantiv såsom pöytä, seinä, tuoli, taulu, ikkuna, lattia och verb såsom siirtää, laittaa, nostaa, repeteras under övningens gång.

Då eleven kan koppla sina ord till det hen ser i klassrummet, kan det uppmuntra till att beskriva och sätta ord på saker i sin omgivning, även utanför skolan.

- # Att memorera ord
- # Uttrycka sig verbalt
- # Att förstå instruktioner
- # Samarbetsförmåga
- # Att uppfatta och verbalisera sin omgivning

UPPGIFTER

Lärare: Instruktor, aktör.

Elev: Aktör, deltagare.

VARIATION:

Då klassrummet är färdigt förberett, går det ännu att fortsätta övningen. Läraren säger högt vad en möbel eller ett föremål heter.. Eleverna ska då vidröra möbeln/föremålet i fråga. Alternativt kan eleverna ha ett varsitt, litet föremål, som de lägger på, bredvid, under...möbeln/föremålet i fråga. Då övar en också samtidigt prepositioner: "Laita esine tuolin päälle, viereen, alle..".

FÖRBEREDANDE ÖVNINGAR

VI SKAPAR GEMENSAMMA REGLER

LUOMME YHTEISET SÄÄNNÖT

GRUPPARBETE

Gruppen funderar tillsammans på sitt modersmål / skolans undervisningsspråk kring vad som är viktigt för ett fungerande samarbete och för att alla ska kunna känna sig trygga. Läraren och eleverna översätter tillsammans de regler som de kommit överens om, till det språk som eleverna lär sig. Reglerna skrivs ner och hängs upp på väggen, så att alla kan se dem.

Att sätta ord på sina känslor och behov

UPPGIFTER

Lärare: Ledare, tolk.
Elev: Aktiv deltagare, den som sätter ord på sina behov.

REDSKAP

Penna och papper/kartong.

SPRÅKKOMPIS/AVATAR

DAGBOK/ANTECKNINGSBOK SOM FUNGERAR SOM
STÖD FÖR ELEVEN UNDER PRAKTISKA LEKTIONER
KIELIKAVERI

INDIVIDUELLT ARBETE

Under lektionerna med praktiskt innehåll kan eleverna få stöd av en språkkompis/avatar som de själva hittar på. Figuren fungerar som elevens låtsasvän i språkinläringen. Eleverna beskriver språkkompisens egenskaper, familj, vardag, omgivning osv. De får rita en bild av språkkompisen. Språkkompishäftet kan fungera som dagbok under lektionerna med praktiskt innehåll. Det som eleverna skriver kan användas i de övningar som utförs på lektionerna. Mer om *Språkkompisen* under temat Jag skriver.

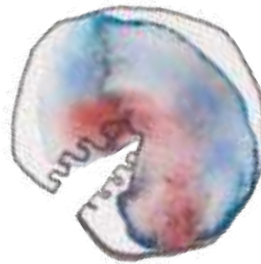

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör, möjliggörare.
Elev: Kreativ aktör.

REDSKAP

Häfte, penna.

- # Att sätta ord på sina tankar och idéer och uttrycka dem skriftligt
- # Att hitta en personlig koppling till språket

JAG LÄR MIG FINSKA ÖVER EN NATT

KUINKA OPPISIN SUOMEA YHDESSÄ YÖSSÄ

Syftet med övningen är att kartlägga elevens egna tankar kring inlärningssätt. Kan en faktiskt lära sig ett språk över en natt eller är det en utopi? Tanken uppmuntrar eleverna till fantasifull problemlösning och till att hitta meningsfulla sätt att lära sig språk.

Eleverna får papper, t.ex. post-it-lappar och penna. Läraren ber eleverna att skriva ner sina tankar om hur de skulle kunna lära sig ett nytt språk över en natt. Eleverna skriver på sitt eget modersmål /skolans undervisningsspråk. Eleverna får fem minuter tid, att fundera och skriva. Sedan diskuteras de olika idéerna i helgrupp. Av de idéer som föreslagits i helgrupp, får var och en välja tre, som de vill använda sig av i sina självständiga språkstudier. Eleverna skriver ner de tre sätten i sina häften och förbinder sig till att använda sig av dem. Om eleverna har tillgång till ett språkhäfte eller språkkompishäfte, kan de anteckna sina självständiga studier i det.

För att uppmuntra eleverna till egen aktivitet och att själva ta ansvar under lektionerna: Reservera regelbundet tid under lektionerna för de inlärningssätt som eleverna själva hittat på.

- # Att fundera kring det egna lärandet
- # Att utvidga förståelsen för olika inlärningssätt
- # Att hitta sin egen utgångspunkt till inläring
- # Eleven får själv vara aktiv i att hitta lämpliga inlärningssätt

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör.

Elev: Skribent, tänkare, någon som uttrycker sina tankar.

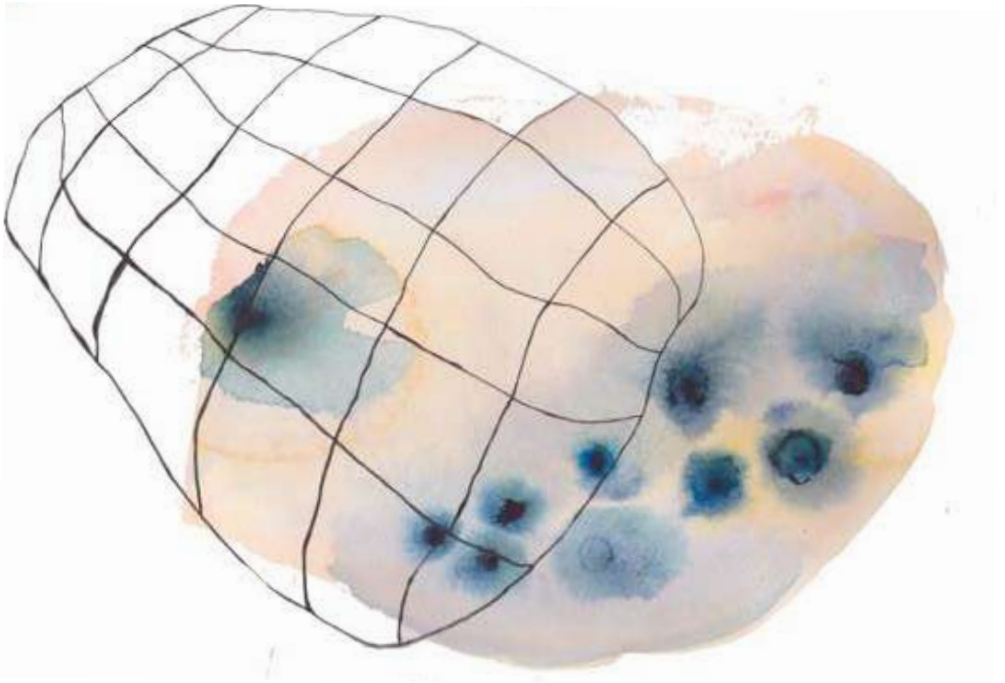
REDSKAP

Penna och papper.

TEMA I

J A G L Ä R K Ä N N A

O C H U P P T Ä C K E R

1-10

GRUPPARBETE

Alla står i en ring. Läraren talar om reglerna för eleverna. Meningen är att eleverna skall räkna, åtminstone så långt som till 10, på det språk som de lär sig. Uppgiften i sig är lätt, men reglerna ökar svårighetsgraden. Bara en åt gången får tala. Om deltagarna talar i mun på varandra, börjar övningen om från början. Vem som helst i ringen får börja, och vem som helst får fortsätta, en siffra i taget. Vi börjar med att lyssna på tystnaden och andas djupt. Övningen startar i tystnad (även då vi börjar om).

Övningen stärker koncentration och lyssnande, både i gruppen och på ett individuellt plan.

UPPGIFTER

Lärare: Instruktor, aktiv deltagare.

Elev: Aktiv deltagare.

- # Koncentration
- # Att lyssna
- # Att aktivera sina sinnen

HÄR OCH NU

TÄSSÄ JA NYT

En avslappningsövning för närvaro, i form av en bearbetad version av "Huvud, axlar, knä och tå" i Mindfulness-anda.

Eleverna sitter i en ring på golvet. Läraren instruerar eleverna att blunda och andas djupt, samt fokusera på sin andning. Läraren upprepar långsamt mantrat **HÄR OCH NU, TÄSSÄ JA NYT**, turvis på svenska och finska. Läraren ber eleverna att rikta sin uppmärksamhet på hjässan. **HUVUD, PÄÄ, HUVUD, PÄÄ** (upprepas)... Eleverna instrueras att nicka långsamt. Läraren ber eleverna att först andas in och att sedan på utandningen, föra hakan mot bröstkorgen. På inandning kommer huvudet upp igen. **NER, UPP, ALAS, YLÖS...** Fokus förs sedan till axlarna. **AXLAR, OLKAPÄÄT** Vid utandning stiger axlarna upp och vid inandning förs de ner igen **UPP, NER, YLÖS, ALAS**. Sedan förs fokus till sittmuskelnerna, alltså rumpan. **RUMPA, PEPPU** Eleverna instrueras att gunga från sida till sida. **HÖGER, VÄNSTER, OIKEA, VASEN**. Fokus förs till knäna, som gnuggas försiktigt med handflatorna. **KNÄNA, POLVET**. Sedan drar vi ihop tårna. **TÅRNA, VARPAAT**. Slutligen ber läraren eleverna att förnimma utrymmet omkring sig, försiktigt skaka kroppen och öppna ögonen.

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör.

Elev: Åhörare som slappnar av.

REDSKAP

Lugnande musik, om möjligt.

- # Koncentration
- # Avslappning
- # Närvaro
- # Träna namn på kroppsdelar
- # Att förankra språket i kroppen

ORDVAGGAN

SANOJEN KEHTO

GRUPPARBETE

Ordvaggan är en auditiv tunnel, som kan ge eleven en personlig erfarenhet av en språklig ljudvärld ur ett spädbarns perspektiv. Två elever åt gången får vara bebisar. De lägger sig bekvämt och blundar. De andra eleverna placerar ut sig på olika ställen (och i olika höjd) i klassrummet och bildar en kör. De här eleverna har som uppgift, att hjälpa baby-eleverna att få en auditiv upplevelse av det språk som de lär sig. Eleverna i kören upprepar olika ord, som de lärt sig på det nya språket. En elev i taget talar först viskande, så småningom stegras volymen och eleverna börjar prata i mun på varandra, så att rösterna i kören bildar en lugn ljudmatta. Då bebisarna hunnit lyssna på ljudmattan ett tag, ger läraren tecken till kören att tystna. Baby-eleverna får vakna i lugn och ro, i tystnad.

I Ordvaggan får babyeleverna, som är i fokus, ligga bekvämt och lyssna. Det är lättare för eleverna i kören att tala när de har fokus på sina klasskamrater och på att hjälpa dem.

Övningen kan användas i början av en lektion, som en lugn introduktion till språket. Varje gång får två nya elever möjlighet att vara bebisar.

ROLLSÄTTNING

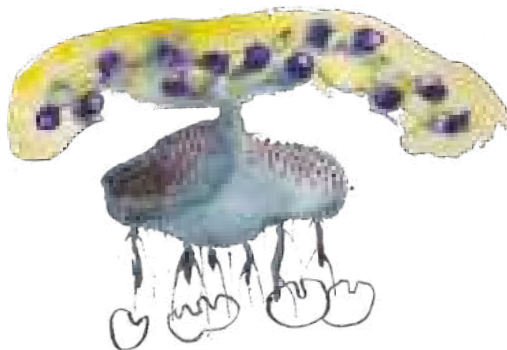
2 "baby-elever".

Lärare eller elev: Dirigent.

Övriga elever: Kör.

REDSKAP

Filt eller liknande underlag, som det är mysigt att ligga på.

- # Att förnimma språket
- # Att lära känna språket
- # Att lyssna
- # Att uttrycka sig verbalt
- # Att stöda varandra

ORD MED RÖRELSE - ATT UTFORSKA ORD MED HJÄLP AV KROPPEN

SANA JA LIIKE

GRUPPARBETE

I övningen associerar eleverna fritt rörelse till ord på det språk som de lär sig. Läraren säger ett ord och eleverna gör intuitivt en rörelse till ordet. Rörelsen behöver alltså inte beskriva ordets verkliga betydelse, utan är en fri tolkning av hur ordet låter och känns i kroppen.

Läraren säger ett ord i taget, på det språk som eleverna lär sig. Eleverna behöver inte känna till orden i fråga sedan tidigare. Den här övningen går ut på att en smakar på orden med kroppen. Varje elev gör den första rörelsen, vilken som helst, som det specifika ordet får hen att tänka på. Läraren upprepar varje ord och eleverna gör sin rörelse några gånger så att var och en kommer ihåg sin egen rörelse. Sedan går en vidare till nästa ord.

Till slut upprepas alla ord och eleverna gör sina egna rörelser till dem, så att en slags koreograferad ordkompott blir till.

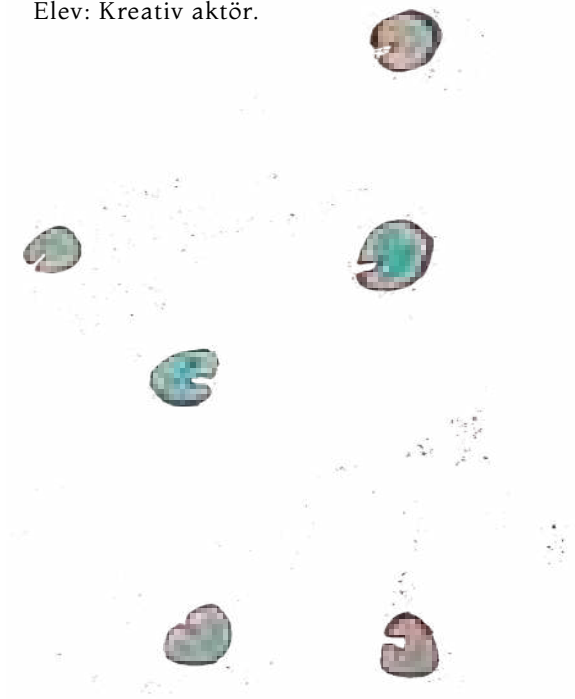
VARIATION:

Eleverna rör sig fritt i rummet. Då läraren säger ett ord gör alla sin egen rörelse och fortsätter sedan sin färd i rummet.

UPPGIFTER

Lärare: Inspiratör.

Elev: Kreativ aktör.

- # Att lyssna
- # Att lära känna språket
- # Att förnimma ord
- # Att förankra språket i kroppen

FAVORITORD MED RYTM

LEMPISANA RYTMILLÄ

GRUPPARBETE

Vi står i en ring. Varje elev väljer ett ord som hen tycker om, på det språk som hen lär sig. Tillsammans skapar vi en rytm, genom att klappa händerna mot våra främre lår. Den elev som börjar (A), säger ordet som hen valt, i takt med rytmen, två gånger. Sedan tar hen ögonkontakt med en annan elev (B) och skickar på så vis turen vidare. Elev (B) upprepar först i takt med rytmen elev (A):s ord två gånger, och säger sedan sitt eget ord två gånger. Sedan tar hen ögonkontakt med en annan elev (C) för att ge turen vidare. Elev (C) upprepar först i takt med rytmen elev (B):s ord två gånger och säger sedan sitt eget ord två gånger, för att slutligen ta ögonkontakt med en annan elev (D).

EXEMPEL:

A: sitruuna-sitruuna**B:** sitruuna-sitruuna-taivas-taivas**C:** taivas-taivas-norsu-norsu...

Leken blir svårare, om en trappar upp tempot.

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör, aktiv deltagare.

Elev: Aktiv deltagare.

- # Verbal och kroppslig uttrycksförmåga
- # Att smaka på ord
- # Att memorera ord
- # Att förankra språket i kroppen

HITTEPÅ TECKENSPRÅK

KEKSITYT VIITTOMAT

GRUPPARBETE

Läraren skriver upp ord på tavlan, som eleverna spontant kommer ihåg, på det språk de lär sig. I helgrupp, mindre grupper eller parvis, hittar eleverna sedan på ett tecken till varje ord. På så sätt uppfinner de sitt eget teckenspråk. Sedan repeteras alla ord och tecken tills alla kommer ihåg dem.

VARIATION 1:

ORD-TECKENSPEL

Spelet spelas parvis. En av eleverna säger ett ord på det språk som eleverna lär sig. Paret svarar med att göra det tecken, som hittats på till ordet i fråga. Efter fem eller tio ord byts rollerna.

- # Att memorera ord
- # Att smaka på ord
- # Att förankra språket i kroppen
- # Verbal och kroppslig uttrycksförmåga

UPPGIFTER

Lärare: Ledare, aktiv deltagare.
Elev: Aktiv deltagare, innovatör.

VARIATION 2:

BERÄTTELSE ELLER DIKT MED ORD OCH TECKEN

De ord som skrivits på tavlan, används till att skapa en berättelse eller dikt. Den berättas så, att en del av eleverna berättar med ord och en del med tecken. Sedan byts rollerna.

RÖST OCH ARTIKULATION

ÄÄNI JA ARTIKULAATIO

GRUPPARBETE

Munnen är ett instrument. Det är roligare att prata när en känner att munnen fungerar. Orden flödar ut ur munnen.

Läraren kan förbereda eleverna genom att tala om betydelsen av att artikulera och om röstuppvärmning.

Alla sitter tillsammans i en ring på golvet, om möjligt med baken på hälarna.

Tempo: skapa en gemensam rytm, genom att klappa händerna mot låren.

A: Få igång ansiktsmusklerna genom att öva vokaler. Övningen görs så att munnen öppnas så mycket som möjligt och rör sig åt alla olika håll. Upprepa vokaler A, E, I, O, U, Y, Ä, Ö.

B: Öva konsonanter. Upprepa R- P- T- K tio gånger. Bokstäverna upprepas så, att en artikulerar enbart konsonanten, utan att någon hjälpvokal hörs.

C: Öva långa vokaler
TUULI, TULEE, TUULEE
MUULI MAALAA MAALLA MANSIKKAA
VAARA, VÄÄRÄ, VÄÄNTÄÄ VAATEKASAA
KOODI, KOOSTE, OLKOON
HIIRI HIISKUU HILJAA
MYYN VYYHDIN, SUUKOTAN, TÖTTÖRÖÖ

UPPGIFTER

Lärare och elever: Kreativa aktörer, som talar samtidigt.

D: Öva diftonger
YÖ, TYÖ, SYÖ
NOIN, NÄIN, NYIN
VOIN, VAIN, VEIN
LAITTAISIN KAIUN KIERTÄMÄÄN

E: Öva starka och svaga konsonanter
LIPPU, LIPUT, LAPPU, LAPUT
LIPUTAN LIPPUA, LAPUT ON LOPPU
KASA, KASSA, KISA, KISSA
KISAILEN KISSAN KANSSA
KASASSA KASSALLA

F : Öva hv- och hm- ljud

**KAHVI, PAHVI, VAHVA, KAHVA,
ROHKEA, AHMA, ROHMU, KUHMO,
KUHMU**

G : Öva på att säga varje bokstav i ett ord övertydligt

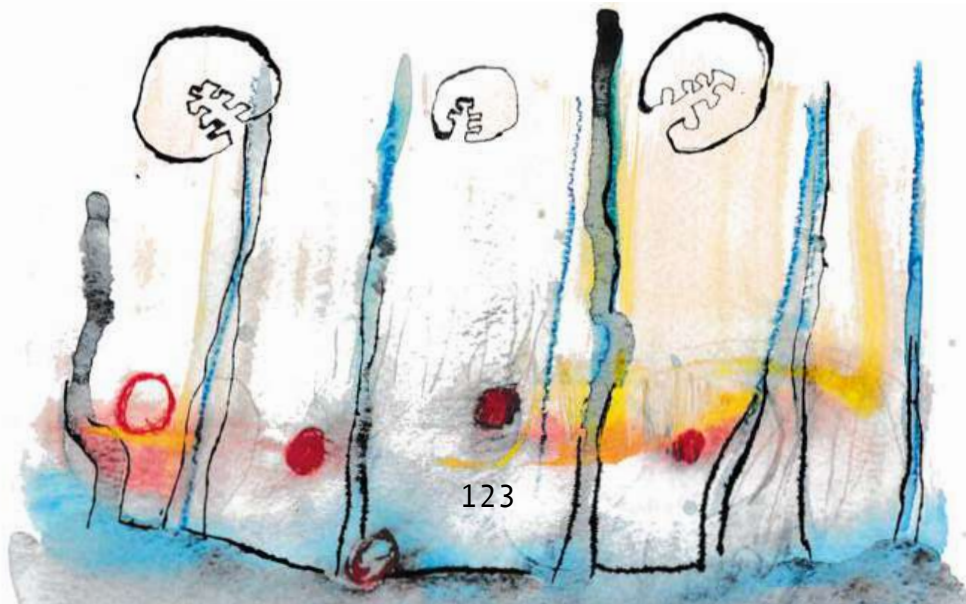
**HEDELMÄSALAATTI, KALAVERKKO,
ERIMIELISYYS, KAALIPATA**

- # Artikulation
- # Att memorera ord
- # Att utvidga ordförrådet
- # Uppmuntra till att våga tala högt
- # Förbereda eleverna för mer avancerade talövningar

H : Upprepa ord. Ett och samma ord upprepas så länge en bara orkar, ända tills smärtgränsen är nådd. Genom att variera mängden upprepningar per ord, går det att skapa förändring i rytm, samt överraskningsmoment, som bidrar till att öka koncentrationsnivån.

EXEMPEL PÅ ORD:

**HYVÄ, TIISTAI, POSKI, KOSKI,
KERROS, VIHREÄ, VIREÄ, VANKKA,
VILPITÖN, MAALISKUU, JÄLKIRUO-
KA, SATEENKAARI, AARRESAARI,
KÄYMÄLÄ, JUOKSEN, HERÄÄN,
AURINKO, PUHELIN, UNIHIEKKA,
JÄÄTELÖ, TAIVAANRANTA, SINI-
NEN**

JAG LÄR KÄNNA OCH UPPTÄCKER

SPEGELÖVNING FÖR MUNNEN

TASKUPEILI JA OMA SUU

INDIVIDUELLT ARBETE I GRUPP

Alla sitter tillsammans i en ring på golvet och håller en liten spegel i handen, framför munnen. Var och en har fokus på sin egen mun, samtidigt som de olika delarna ur övningen *Röst och artikulation* upprepas.

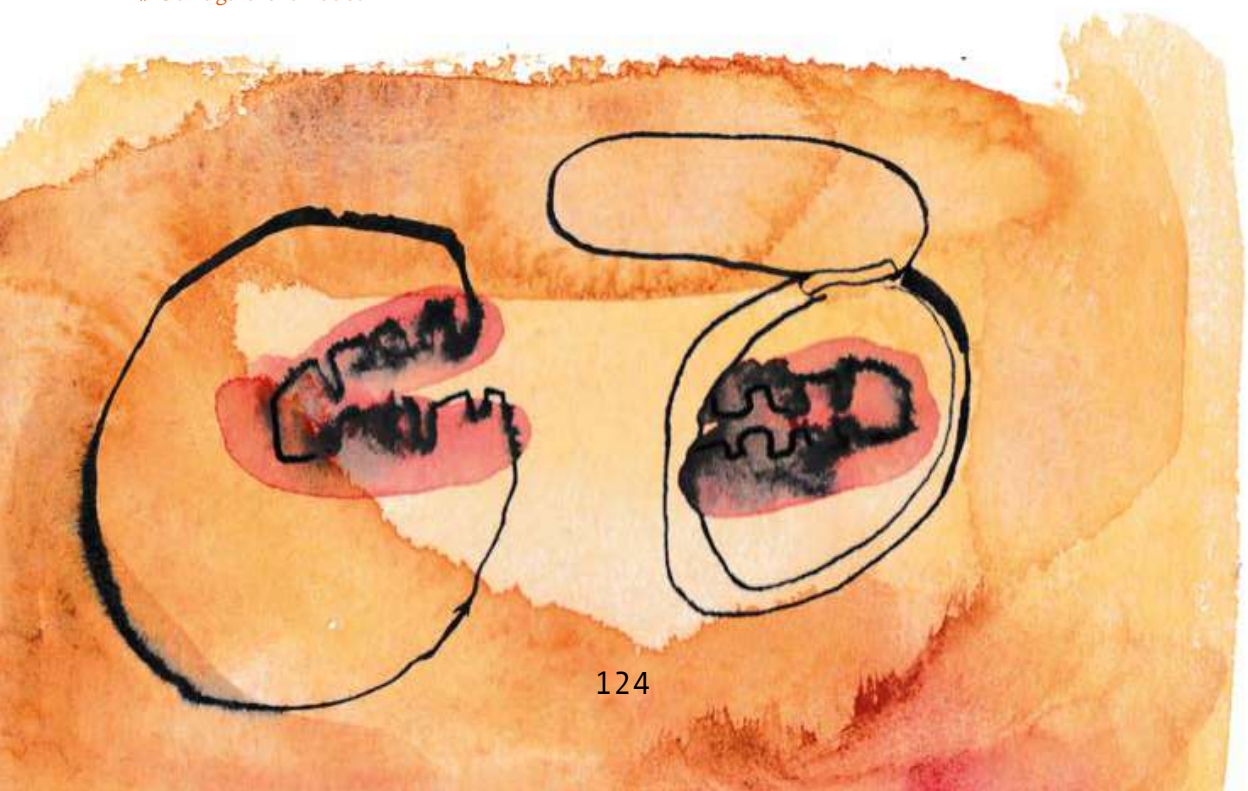
- # Artikulation
- # Verbal uttrycksförmåga
- # Memorera och repetera ord
- # Utvidga ordförrådet

UPPGIFTER

Lärare och elever: Kreativa aktörer, som talar samtidigt.

REDSKAP

Lärare och elever har en varsin liten spegel.

TEMA II

J A G F Ö R S T Å R

JAG FÖRSTÅR

HEP! NÅGOT BEKANT

JOTAIN TUTTUA

GRUPPARBETE

Läraren har högläsning för eleverna (bok, dags-tidning, dikter, serier). Läraren ber eleverna att utbrista HEP! så fort de känner igen ett ord. Det spelar ingen roll om de kan ordet och vet dess betydelse, eller om de bara har hört det förr. Ordet upprepas och översätts. Ju mer språkfärdigheten utvecklas, desto oftare hörs HEP! och berättelsen blir allt mer oregelbunden. Läran-det och förståelsen synliggörs på ett roligt sätt och eleverna erbjuds en upplevelse av att lyckas.

Det är viktigt att komma ihåg att eleven inte ska känna att hen måste förstå. Tvärtom. Det är fullt tillåtet att inte förstå ett skvatt. Men när en väl förstår, bringar det glädje.

VARIATION:

Övningen kan också göras i tysthet. Då eleverna känner igen ett ord, kan de gå ner på huk eller hoppa. På så sätt får en in lite pausgymnastik under lektionens gång.

- # Upplevelse av att lyckas
- # Att lyssna
- # Att memorera och repetera ord

UPPGIFTER

Lärare: Aktiv talare.

Elev: Aktiv åhörare, som även avbryter och talar.

REDSKAP

En färdig text ur en bok, tidskrift eller dylikt.

ÖVERSÄTTNINGSRING KÄÄNNÖSPIIRI

GRUPPARBETE

Alla står i en ring. En elev ställer sig inne i ringen, mittemot någon av de andra eleverna och säger ett ord till hen, på det språk som eleverna lär sig. Eleven mittemot översätter ordet. Om hen inte kan översätta ordet, ställer sig hen som står inne i ringen, mittemot någon annan elev och upprepar samma ord. Eleven inne i ringen fortsätter sin färd tills att ordet blir översatt. Därefter byter hen plats med den elev som översatt ordet och leken fortsätter.

- # Att lyssna
- # Att förstå
- # Att memorera ord
- # Uppmuntra till att våga tala
- # Samarbetsförmåga

UPPGIFTER

Lärare: Ledare, kreativ aktör.

Elev: Kreativ aktör.

JAG FÖRSTÅR

FANTASIAVSLAPPNING

MIELIKUVIA RENTOUTUEN

INDIVIDUELLT ARBETE I GRUPP

Eleverna lägger sig på golvet. Belysningen i rummet dämpas. Nu slappnar vi av. Läraren har skrivit en kort berättelse för avslappning, som hen nu läser för eleverna. I berättelsen går en in i ett imaginärt utrymme, där en kan ströva omkring och iaktta omgivningen.

Till berättelsen, väljer läraren ord som kommit från eleverna t.ex. via övningarna i avsnittet Jag skriver, via beskrivningar av språkkompisen, eller helt enkelt ord som läraren noterat att eleverna redan kan.

Då berättelsen nått sitt slut och eleverna i lugn och ro fått sätta sig upp, frågar läraren frågor av eleverna på deras eget modersmål / skolans undervisningsspråk. Läraren frågar om det var någon som förstod allt, om någon förstod en del och om alla förstod något. Sedan frågar läraren om berättelsens innehåll t.ex. vilken färg hade soffan, vad fanns det på köksbordet, varför jamade katten? Till slut frågar läraren om det kändes bra att förstå och om eleverna noterade att deras egna ord fanns med i berättelsen.

Du kan använda dig av exemplet eller skriva en egen berättelse, där du använder dig av ord som du vet att eleverna känner till sedan tidigare.

UPPGIFTER

Lärare: Kreativ aktör, talare.

Elev: Aktiv åhörare.

REDSKAP

Fantasi, Text som läraren förberett på papper/telefon/padda.

BERÄTTELSE

Ett utrymme, t.ex. ett rum, vars detaljer läraren beskriver. Det går att röra sig vidare till andra rum eller utomhus.

EXEMPEL PÅ BERÄTTELSE: **HUONE JA KEITTIÖ**

Astumme sisään huoneeseen. Annamme katseemme kiertää huoneessa. Täällä on hämärää. Vain pieni ikkuna päästää valoa sisälle. Ikkunan vieressä on huonekasvi. Kasvi on nimeltään peikonlehti. Peikonlehdellä on suuret vihreät lehdet. Sytytämme pienen pöytälamppun. Lamppu on pöydän päällä, sohvän vieressä. Nyt on valoisampaa. Sohva on pehmeä ja punainen. Istumme sohvalle ja katselemme ympärillemme. Tämä on tavallinen olohuone. Täällä on huonekaluja, verhot ikkunoissa, tauluja seinillä ja televisio huoneen nurkassa. Sohvan yläpuolella on suuri taulu. Taulu on vaaleanvihreä ja sen keskellä on suuri musta läikkä. Maaliläikkä näyttää valtavalla hämähäkiltä. Emme halua enää istua sohvalla. Nousemme ylös, otamme viisi askelta kohti valkoista ovea. Avaamme oven ja astumme kynnyksen yli. Olemme keittiössä. Täällä tuoksu ihanalta. Joku on leiponut. Tuoksu on kanelia ja voita. Kane-lipullia tietysti! Pullat ovat pöydällä ruudullisen keittiöliinan alla. Maistamme. Maistuupa hyvältä. Syömme yhden pullan, sitten toisen pullan ja kolmannen, kunnes pullat loppuvat. Juuri silloin kuulemme ääniä viereisestä huoneesta. Meidän täytyy piiloutua. Ryömimme pöydän alle. MJAU! -Anteeksi kissa, meinasin istahtaa hännällesi. Kissa on isoäidin. Sen nimi on Putte. Isoäiti on tullut keittiöön ja huomaa tyhjän pullakorin. -Ei haittaa, sanoo isoäiti, leivotaan lisää. Hakisitko ystävällisesti voin jääkaapista ja jauhoja kaapista?

- # Upplevelse av att lyckas
- # Att lyssna
- # att memorera ord
- # Att utvidga ordförrådet
- # Att fantisera och använda fantasibilder
- # Att förnimma språket

00000
00000
00000
00000

BUBBLAN-FRÅN FANTASI TILL BILD

LÄRARENS IMPRO, INLEDNING TILL FRI IMPROVISATION
KUPLA

GRUPPARBETE

Läraren föreställer sig klassrummet som ett helt annat utrymme.

Läraren dirigerar eleverna med hjälp av tal och gester att delta i lärarens vision. Det imaginära utrymmet kan t.ex. vara ett café, eller något annat, som passar ihop med de ord och uttryck eleverna bekantat sig med i språkundervisningen. På det språk som eleverna lär sig, beskriver läraren utrymmet och visar t.ex. vilka möbler som är var. Därefter leder läraren in eleverna i den imaginära bilden.

UPPGIFTER

Lärare: Kreativ aktör, talare, lekledare.

Elev: Aktiv åhörare, möjligtvis även talare.

REDSKAP

Fantasi.

EXEMPEL PÅ FANTASIBILD:

KAHVILASSA

Tämä ei ole enää tavallinen luokkahuone. Nyt on nimittäin niin, että me yhdessä muutamme tämän tilan kahvilaksi. Valitettavasti olen unohtanut mikä tämän kahvilan nimi on. Onko teillä ehdotuksia? (Eleverna får ge förslag på namn. Gruppen kommer gemensamt överens om ett namn till caféet.)

Täten toivotan teidät tervetulleiksi kahvila Kanelipötköön. Tässä kahvilassa on tietysti tiski, jonka luona voimme tilata kahvia, pullia, kakkuja, leivonnaisia, voileipiä ja muuta hyvää. Tämä tässä on siis kahvilan tiski ja sen takana seisot sinä. Otat vastaan tilauksia ja maksut. (Läraren visar med hjälp av gester var cafédisken är belägen. Sedan ber hen en av eleverna att ställa sig bakom disken och föreställa kassapersonal.)

Täällä tiskin takana nurkkauksessa on pieni leivontapöytä ja sen takana leipuri, joka pyörittää pullia. Sinä saat tulla leipuriksi. (Läraren visar var bagaren står och hur hen rullar bullar. Ber sedan en av eleverna att föreställa bagare.)

Kahvila Kanelipötkö on suosittu kahvila. Sen huomaa siitä, että ihmiset jonottavat pitkässä jonossa ovelle asti ostaakseen herkkuja. Te viisi saatte tulla jonottaviksi asiakkaiksi tänne kassajonoon. (Läraren ber fem elever att bilda en kö framför cafédisken.)

Kassatiskin vieressä on jäätelövitriini. Jäätelövitriinin edessä seisoo kolme lasta ja valitsevat mielimakujaan: suklaata, mansikkaa ja vaniljaa. Tulkaa te kolme lapsiksi tänne vitriinin eteen. (Läraren ber tre elever att ställa sig framför glassvitrinen och föreställa barn.)

Jäätelövitriinin takana seisoo jäätelömestari. Hän ottaa vastaan lasten tilauksia ja pyöryttää jäätelöpallot vohvelitötteröihin. Sinä saat olla jäätelömestari ja asettua kuvaan näin. (Läraren ber en elev att ställa sig bakom glassvitrinen och skopa upp glasskolor i väffelstrutar.)

Kahvila Kanelipötkön pöydät ovat pyöreitä ja ne on sijoitettu sokin sokin sinne tänne. Asiakkaat nauttivat pöytien ääressä tilaamiaan kahvilan herkkuja. Täällä ikkunapöydässä istuu kaksi aikuista ja yksi lapsi. He syövät herkullisen näköisiä kookospalloja ja juovat mehua. Ja tämän kauimmaisen pöydän ääressä istuu aikuinen juoden kahvia ja lukien sanomalehteä. (Läraren visar var borden står och ber sammanlagt fyra elever att sätta sig runt dem och föreställa kunder.)

Tämä pöytä tässä on tyhjä, mutta täynnä kakun murusia. Tarvitsemme tarjoilijan, joka pyyhkii pöydän. (Läraren visar var bordet står och ber en elev att föreställa städpersonal som torkar av bordet.)

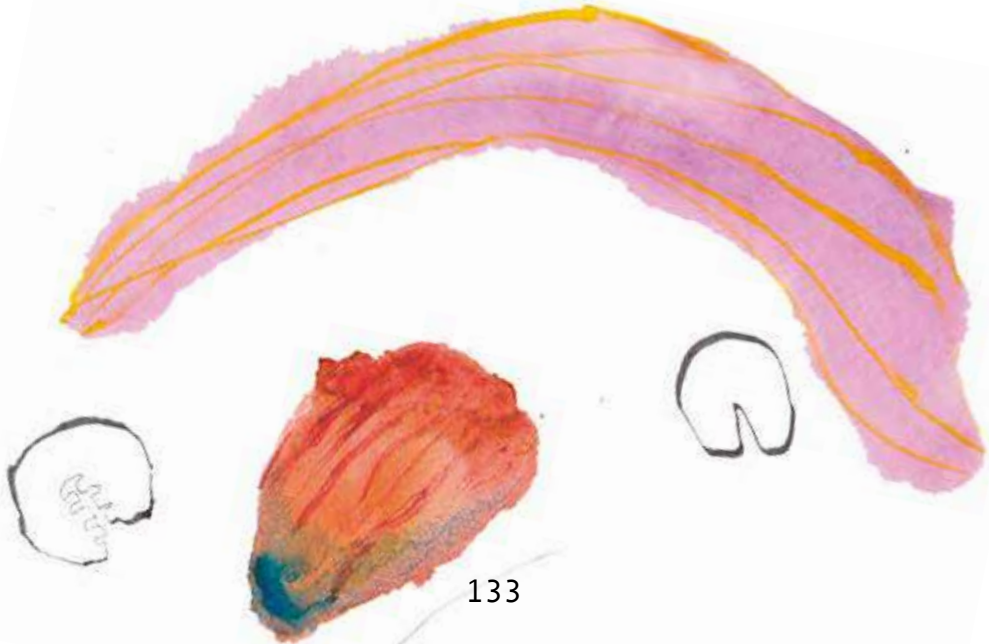
Voi ei! Sokeri on loppunut. Onneksi on tiistai ja tavarantoimituspäivä. Pieni pakettiauto on pysäköinyt Kahvila Kanelipötkön eteen kadulle. Kaksi henkilöä on juuri astuneet sisään ovesta, joka on tässä. He kantavat koria, joka on täynnä jauhoja, öljyä ja sokeria. (Läraren visar var dörren finns och ber två av eleverna att föreställa varuleverantörer.)

Du kan använda samma modell även för att bygga upp andra slags världar. Det kan t.ex. vara ett utrymme med olika möbler och instrument, eller så kan det vara frågan om ett nöjesfält med karuseller och sockervadsstånd. Utrymmet kan vara vad som helst (butik, skola, hem, simstrand...). Det viktiga är, att läraren kan använda sig av ord och uttryck som eleverna redan är litet bekanta med sedan tidigare.

Syftet med övningen är, att frigöra fantasin och ge eleverna en möjlighet att uppleva, höra och förstå vardagliga situationer. Genom att improvisera och fantisera, fungerar läraren som förebild och medlärling.

Det går att fortsätta övningen genom att väcka bilden till liv och få igång improvisatoriska scener deltagarna emellan. Mer om det här, hittar du under avsnittet Jag simulerar livet i övningen *Minisamhället*.

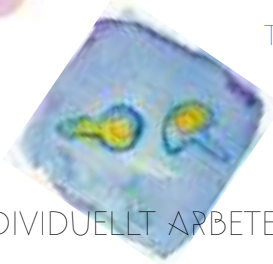
- # Att lyssna
- # Att förankra språket i kroppen
- # Att uttrycka sig kroppsligt

FÖREMÅL I RUTOR

TAVARARUUDUKKO

INDIVIDUELLT ARBETE

Var och en gör ett rutsystem med fyra rutor, antingen genom att teja på bordet eller genom att rita på ett stort papper / kartong. Rutorna numreras 1-4. Alla har minst fyra föremål att välja mellan (t.ex. ur det som finns i ryggsäcken eller pulpeten). Läraren berättar en berättelse, som innehåller fyra pauser. Under varje paus får var och en välja ett föremål och sätta det i den numrerade rutan.

UPPGIFTER

Lärare: Berättare, ledare.

Elev: Aktiv åhörare och aktör.

REDSKAP

Målartejp / Papper och penna,
fyra valfria föremål.

EXEMPEL PÅ BERÄTTELSE:

Siiri on viisi vuotta vanha. Hän rakastaa ajaa pyörällä. Hän osaa ajaa aivan itse. Siirin pyörä on sininen kuin taivas. Sillä pääsee vaikka kuinka kovaa vauhtia, varsinkin alamäissä. Siiri kaahailee huimaa vauhtia pyöräteillä ja metsäpoluilla. Aikuiset eivät meinaa pysyä perässä ja huutavat aina: -Siiri! Pysähdy! Odota meitä muita. Silloin Siiri tekee äkkijarrutuksen, niin että pyörä kääntyy sivuttain ja sora lentää. Sitten hän nauraa innoissaan. Siiri pyöräilee kavereidensa luokse, mum-molaan, päiväkotiin, leikkipuistoon ja kesällä rannalle. Hän voi pyörällä ihan mihin vain, mikä ihana vapauden tunne!

LJUDSIGNAL

Lägg nu ett föremål, som på något sätt representerar något som du tycker om att göra, i ruta nummer 1.

Joel on kahdeksan vuotta vanha. Joel tykkää kyläillä mummonsa luona. Siellä on aina kauhean jännää. Mummo keksii vaikka ja mitä. Kerran kun Joel tuli mummon luo käymään, mummo oli siirtänyt kaikki viherkasvit keskelle olohuonetta. –Joel, ota reppusi mukaan, nyt lähdetään viidakkoretkelle! Mummo oli aivan hassu, hän matki apinoiden ja lintujen ääniä ja Joel nauroi. –Varo Joel! Tuolta tulee tiikeri! huusi mummo. –Mummo, älä hassuttele, sehän on Nalle-kissa, Joel hihitteli. Viidakkoseikkalun jälkeen Joel kömpi mummon syliin kuuntelemaan satua. Mummon sylissä on aina hyvä olla.

LJUDSIGNAL

Lägg nu ett föremål, som på något sätt representerar en människa som är viktig för dig, i ruta nummer 2.

Aliisa on kaksitoista vuotta vanha. Hän viihtyy parhaiten meren rannalla. Kesällä meressä voi käydä uimassa. Aliisa viipty vedessä kauan, sukeltelee ja tekee vedenalaisia kuperkeikkoja. Välillä hän leikkii vesisotaa kavereidensa kanssa. Aliisasta on ihanaa vain istua rannalla ja katsoa merta. Toisinaan vedenpinta on aivan peilikirkas, välillä taas merellä käy hurjat aallot. Aivan kuin se olisi aina eri tuulella. Joskus talvisin, meren pinta jäätyy. Silloin Aliisa luistelee jäällä. On niin paljon kivaa tekemistä, ja samalla voi vain olla aivan rauhassa. Sellainen on Aliisan lempipaikka.

LJUDSIGNAL

Lägg nu ett föremål som på något sätt representerar ett ställe som du trivs på i ruta nummer 3.

Nikolas on viisitoista vuotta vanha. Hän toivoo, että edes yhtenä päivänä saisi nukkua niin pitkään kuin haluaisi. Nikolas nukkuisi ainakin kolmeen asti iltapäivällä. Tai viiteen. Sitten hän söisi sängyssä pizzaa ja katsoisi videoita. Eikä kukaan häiritsisi. Se on Nikolaksen mielestä nukkumisessa parasta, että kukaan ei häiritse. Silloin voi rauhassa uneksia ihan mistä vain ja viipyä unelmissa pitkään. Kukaan ei tule sanomaan mitä voi ja ei voi tehdä. Nikolaksen mielestä on ärsyttävää kun joku on aina ho-puttamassa ja paasaamassa. Miksi hänelle täytyy aina huomauttaa siitä, miten pitkään hän on nukkunut? Nikolaksen mielestä nukkuminen on tasan yhtä tärkeää kuin kaikki muukin tekeminen elämässä. Ja sitä paitsi öisin on paljon kivempi olla hereillä.

LJUDSIGNAL

Lägg nu ett föremål som på något sätt representerar vad du skulle vilja göra, om du fick göra vad som helst under en dag, i ruta nummer 4.

Det är möjligt att fortsätta till övningen *Från föremål till berättelse* under temat Jag skriver.

Att lyssna

Att förstå

Att hitta en personlig koppling till språket och berättelsen

Att hitta en emotionell koppling till språket

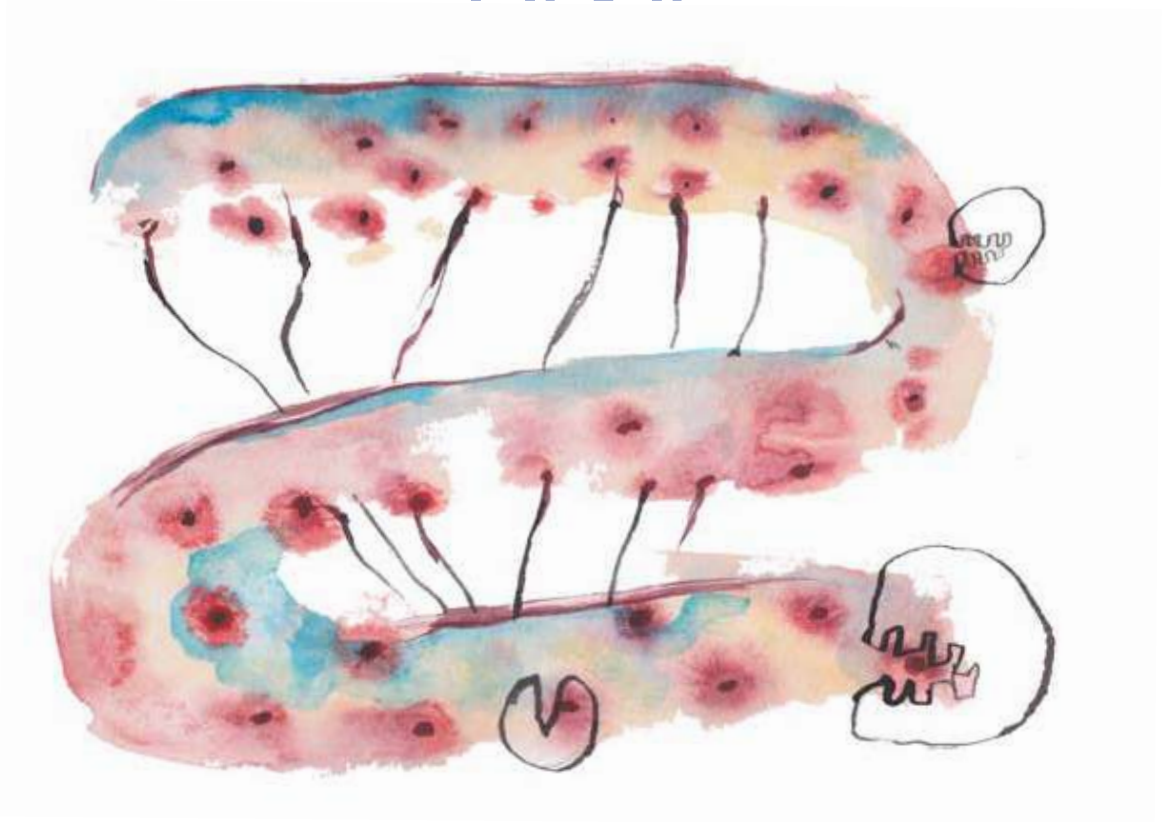
Självkänedom

TEMA III

J A G

V Å G A R

T A L A

VI VISKAR PÅ FINSKA

"MEILLÄ ON SALAISUUS"

GRUPPARBETE

Det kan vara skrämmande att tala högt på ett främmande språk. Nu memorerar vi nya ord genom att viska.

Eleverna står i en ring. Läraren börjar med att viska ett ord i örat på den som står bredvid. Viskningen skickas vidare, tills fyra personer vet ordet. Den fjärde personen säger: "Meillä on salaisuus". De fyra personer, som vet ordet, visar det med hjälp av pantomim. De andra försöker gissa vilket ord det är frågan om. Den femte personen i ringen börjar sedan med ett nytt ord, och det skickas vidare genom att viska, tills fyra nya personer vet ordet. Den fjärde personen säger igen: "Meillä on salaisuus" osv. Övningen håller på i några varv.

UPPGIFTER

Lärare och elever:
Kreativa aktörer.

- # Att memorera ord
- # Att förstå
- # Att förankra språket i kroppen
- # Att arbeta i grupp

ORDBOMBNING

SANAPOMMITUS

GRUPPARBETE

Vi lever i ett ständigt informationsflöde. I den här övningen, ser vi vilka ord vi kommer ihåg ur ett talflöde.

Alla står i en ring. En elev står i mitten och säger högt: "Mistä täällä puhutaan?". Då börjar de som står i ringen att bomba den i mitten med ord. Var och en väljer ett ord (OBS! alla ska välja olika ord), som hen repeterar samtidigt som de andra eleverna. Efter att ha lyssnat på ordbombningen en stund, säger den som står i mitten: "SEIS!". Sedan rabblar hen upp alla ord som hen kommer ihåg. Till sist byter den i mitten plats med någon som står i ringen och leken fortsätter.

UPPGIFTER

Lärare: Ledare, kreativ aktör.

Elev: Kreativ aktör.

REDSKAP

Timer.

VARIATION:

Läraren står framför tavlan och sätter en timer t.ex. på en minut. Eleverna står i rummet, vända mot läraren. Läraren säger meningen "Mistä täällä puhutaan?" högt. Då eleverna hör meningen, bombar de läraren med alla ord, som de just då kommer ihåg på det språk som de lär sig. Läraren gör sitt bästa för att skriva de ord hen hör på tavlan. Då tiden är ute, säger läraren tydligt: "SEIS!" och eleverna tystnar. Alla går gemensamt igenom vilka ord läraren hann skriva på tavlan och översätter dem tillsammans.

- # Att lyssna
- # Att förstå
- # Att memorera ord
- # Att uppmuntra till att våga tala

FÄRGASSOCIATIONER VÄRIASSOSIAATIOT

GRUPPARBETE

Alla står i en ring. Under övningens gång går vi igenom ord, som vi associerar till olika färger. Vem som helst får börja och säga en färg, högt så att alla hör. De övriga säger ord som de associerar till färgen i fråga eller nämner saker i sin omgivning, som har just den färgen. Vi försöker hitta åtminstone fem saker, relaterat till färgen i fråga. Sedan går leken vidare, genom att någon säger en ny färg.

EXEMPEL:

SININEN

Möjliga ord:

MERI, TAIVAS, MUSTIKKA, FARKUT, TALVI

PUNAINEN

Möjliga ord:

RUUSU, VERI, MÖKKI, KUUMA, LAUKKU

KELTAINEN

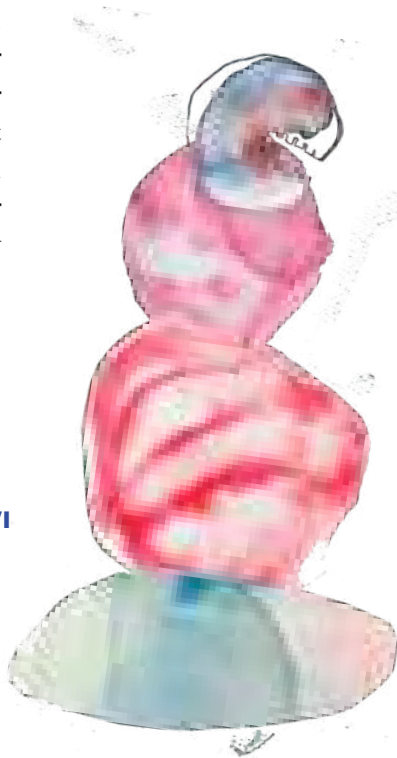
Möjliga ord:

AURINKO, KESÄ, PAITA, SUKKA, KYNÄ

UPPGIFTER

Lärare: Instruktor.

Elev: Aktiv deltagare.

- # Koncentration
- # Att öva namn på färger
- # Att iakttä sin omgivning
- # Att sätta ord på saker i sin omgivning
- # Associationsförmåga

FORMÅ EN BILD
MUODOSTA KUVA

GRUPPARBETE

Elever och lärare står i en stor ring. Läraren föreslår en första plats som det kan skapas en bild av. Platsen kan till exempel vara ett vardagsrum. Elev 1 börjar med att ställa sig inne i ringen och bestämma sig för vilket föremål eller vilken sak hen vill föreställa. Hen intar en position och säger till exempel: Minä olen nojatuoli. Elev 2 stiger in i bilden och säger till exempel: Minä olen lamppu. Elev 3 fortsätter genom att vara till exempel en television, en krukväxt, ett fönster, en vägg eller en tavla. Övriga elever kompletterar bilden med nya rumselement tills det bestäms att den är färdig. Läraren avslutar bildskapandet med att säga KIITOS! och föreslår ett nytt tema. Läraren kan även be eleverna hitta på teman, till exempel en park, ett köpcentrum, en motorväg eller en nöjespark. Övningen kan upprepas några gånger med nya teman.

I övningen får deltagarna använda enkla meningar för att beskriva vad de föreställer: Minä olen...

- # Samarbete
- # Iaktagningsförmåga i grupp
- # Kreativt skapande
- # Associationsförmåga
- # Att hitta en personlig koppling till språket
- # Att förankra språket i kroppen
- # Verbal och kroppslig uttrycksförmåga

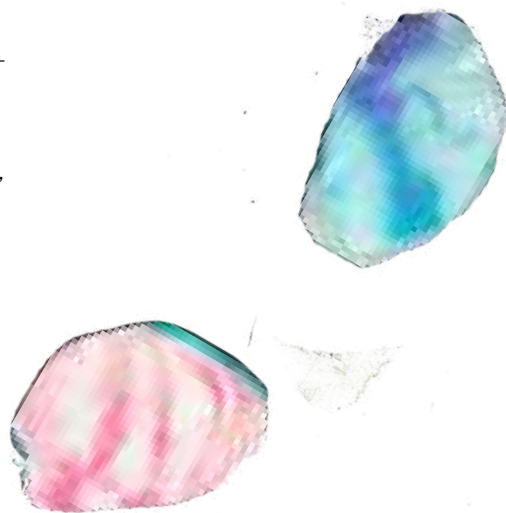
UPPGIFTER

Lärare: Inspiratör, ledare, aktiv deltagare, den som sätter ord på saker.

Elev: Aktiv deltagare, den som sätter ord på saker.

REDSKAP

Fantasi.

ATT SE SIN OMGIVNING MINÄ NÄEN...

ÖVNINGEN KAN GENOMFÖRAS
INDIVIDUELLT, I PAR ELLER I
MINDRE GRUPPER.

Eleverna ges fem minuter för att hitta fem intressanta föremål i utrymmet. Då eleven valt fem föremål, får hen ytterligare fem minuter, för att hitta föremålets namn, på det språk hen lär sig. Eleverna samlas sedan i helgrupp eller i mindre grupper. Läraren ber eleverna att berätta om sina observationer, på det språk de lär sig.

EXEMPEL: **NÄEN IKKUNAN, NÄEN
TUOLIN, NÄEN LAMPUN...**

Syftet med övningen är att eleverna ska koppla sina iakttagelser till ord, på det språk de lär sig. När en ser ett föremål och hittar ordet som beskriver det, blir det lättare att memorera ordet i fråga. Eleven lär sig tala om det hen ser och upptäcker. Meningarna föds ur elevens eget behov av att beskriva sin omgivning.

- # Att koppla ihop bild och ord
- # Att lära sig och memorera ord
- # Att bilda meningar
- # Att uppfatta sin omgivning
- # Att dela med sig av sina iakttagelser på ett främmande språk

UPPGIFTER

Lärare: Ledare, stöd, levande
uppslagsbok, åhörare.

Elev: Iakttagare, talare/berättare.

VARIATION:

Då språkfärdigheten utvecklas, kan eleverna, indelade i mindre grupper, hitta på en liten berättelse om det de sett.

EXEMPEL: **NÄEN IKKUNAN JA
TUOLIN. TUOLISSA ISTUU LAPSI
JA KATSOO ULOS IKKUNASTA.
LAPSI NÄKEE SINISEN TAIVAAN,
PUITA JA LINTUJA. HUONEESSA
ON PÖYTÄ. PÖYDÄLLÄ ON
KIRJA JA KYNÄ.**

TOKIGA DIALOGER

HASSUT VUOROPUHELUT

PARÖVNING

I övningen memoreras nya ord (t.ex. ordlista som eleverna haft i läxa). Eleverna bildar par. Paren talar i dialog, genom att säga ett ord var, i tur och ordning.

Läraren betonar att orden kan sägas i vilken ordning som helst och att de även kan upprepas. Det viktiga är att eleverna lyssnar till varandra och aktivt håller igång dialogen.

EXEMPEL:

ELEV A: Polkupyörä.

ELEV B: Aamu.

A: Usva.

B: Leipomo.

A: Sämpylä.

B: Aamiainen.

osv.

EXEMPEL PÅ UNDERTEXT (DET SOM MENAS):

ELEV A: Hei!

ELEV B: Hei, hauska tavata.

A: Mennäänkö elokuviin?

B: Joo. Haluaisin nähdä zombie-elokuvan.

A: Minä en halua.

B: Miksi et?

A: Se on pelottava.

B: OK.

A: Haluisitko nähdä Frozenin?

B: ...

UPPGIFTER

Lärare: Ledare.

Elev: Aktiv talare.

VARIATION:

Då övningen känns bekant och talet flödar fritt, är det möjligt att göra övningen mer performativ. Eleverna hittar på en undertext till sina dialoger (vad de egentligen säger, betydelse, tema). Eleverna genomför dialogen med samma ordlista som innan, men använder sin inlevelse för att samtidigt få fram undertexten. De säger t.ex. stol men menar förlåt.

EXEMPEL PÅ BABBLANDE (DET SOM SÄGS):

ELEV A: Banaani!

ELEV B: Jäätelö, viinirypäle, appelsiini.

A: Sämpylä, polkupyörä?

B: Juosta, suklaa, hauska.

A: Tyynty, lamppu.

B: Silitysrauta?

A: Pallo, näkkileipä.

B: Rusina.

A: Etsiä, taskulamppu, mandariini?

B: ...

Att memorera ord
Att uppmuntra till att tala
Att kasta sig in i fantasi och lek

BABBLANDE

PÖLPÖTYS

INDIVIDUELLT ARBETE I GRUPP

Babblande är en monologvariant av tokiga dialoger. Syftet är att eleverna ska våga tala ett främmande språk i fritt flöde, utan hinder.

Eleven håller ett oförberett, abstrakt tal eller en presentation genom att använda sig av ord som hen spontant kommer ihåg. Talaren kan emellanåt använda sig av siffror, om hen inte finner andra ord.

UPPGIFTER

Opettaja: Innostaja ja turvallinen auttaja.

Oppilas: Luova tekijä, puhuja.

EXEMPEL:

BANAANI, AUTO, APPELSIINI, RUOTSI, YKSI, KAKSI, KOLME, NELJÄ, VIISI, KAAPPI, IKKUNA, SOHVA, OPETTAJA, KITARA, NORJA, SUOMI, LÄKSY, VIISITOISTA, KUUSITOISTA, SEITSEMÄNTOISTA, KELTAINEN, SININEN, APINA, HEVONEN, KILPIKONNA, VOILEIPÄ, TIETOKONE, JÄÄKAAPPI, LIHAPULLA, HERNEKEITTO, KAVERI, JÄÄKIEKKO...

Meningen med övningen är att värma upp hjärnan och aktivera ordförrådet. Därför är det viktigt att låta eleven själv producera sitt tal istället för att läsa högt.

Det är belönande att märka att en kan tala. De andra ger talaren applåder och läraren tackar och ger beröm: "Du är duktig på att prata finska."

VARIATION:

Då övningen känns bekant och talet flödar fritt, är det möjligt att göra övningen mer uttrycksfull. Eleven hittar på en undertext till sin monolog (vad hen egentligen säger, betydelse, tema). Eleven håller sitt tal genom att använda ord som hen kommer ihåg i stunden, men använder sin inlevelse för att samtidigt få fram undertexten. Hen säger t.ex. boll, men menar tack.

EXEMPEL PÅ UNDERTEXT:

**HEI! NIMENI ON MIKKO. OLEN
12-VUOTIAS. MINULLA ON
KOIRA, JONKA NIMI ON RINGO.
HARRASTAN JALKAPALLOA JA
PIDÄN SPAGHETISTA. ASUN
KELTAISESSA TALOSSA.
LEMPIAINEENI KOULUSSA ON
KUVATAIDE...**

En skriftlig motsvarighet till babblande är övningen *Abstrakt tal* under temat Jag skriver.

- # Verbal uttrycksförmåga
- # Uppmuntra till att våga tala
- # Bli medveten om sitt kunnande
- # Memorering av ord

MOTSATSER
VASTAKOHDAT

PARÖVNING

Motsättningar och konflikter gör dramat intressant. Vi prövar och ser, om samma gäller språkinläring.

Vi övar motsatser i par. Vi börjar med en enkel argumentation. Paret argumenterar genom att säga följande ord i tur och ordning:

- **KYLLÄ! (TAI JOO!)**
- **EI!**

Därefter säger vi ord, som alltid besvaras med en motsats. Det lönar sig att upprepa varje motsatspar några gånger. Då blir det lättare att memorera orden och att hålla tempot uppe.

Exempel:

- MATALA - KORKEA**
- KYLMÄ - LÄMMIN**
- SUURI - PIENI**
- TYHJÄ - TÄYSI**
- ILOINEN - SURULLINEN**
- NÄLKÄINEN - KYLLÄINEN**
- NOPEA - HIDAS**
- KEVYT - PAINAVA**

UPPGIFTER

Lärare: Ledare.

Elev: Aktiv talare.

VARIATION:

Påståenden. Vi bygger nu upp en konflikt, genom att påstå något som inte är sant. Övningen görs i par, som en dialog.

Exempel på påståenden:

- **PAITANI ON PUNAINEN.**
- **EI, SE EI OLE PUNAINEN, SE ON SININEN.**
- **HUONEESSA ON PIMEÄÄ.**
- **EIKÄ OLE, HUONEESSA ON VALOISAA.**

- # Uppmuntra till att våga tala
- # Att lyssna
- # Att reagera
- # Att bilda meningar

JAG PRESENTERAR MIN SPRÅKKOMPIS ESITTELEN KIELIKÄVERINI

INDIVIDUELLT ARBETE, PARÖVNING

Då eleverna har skapat en språkkompis/ avatar och namngett, illustrerat samt beskrivit hen i språkkompishäftet (egenskaper, familj, hem, saker hen tycker om el. dyl.), presenterar de muntligt sina figurer för varandra, på det språk som de lär sig.

Eleven är sakkunnig då hen berättar om sin skapelse.

MINUN KIELIKÄVERINI NIMI ON ...

HÄN PITÄÄ ...

HÄN ASUU ...

HÄNELLÄ ON ÄITI / ISÄ / SISARUS / KOIRA...

HÄN ASUU YKSIN ...

- # Att uttrycka sig verbalt
- # Att lyssna
- # Att förstå
- # Att förmedla information
- # Att sätta ord på sina egna tankar och idéer
- # Att hitta en personlig utgångspunkt till att använda sig av språket

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör, den som stöder eleven.

Elev: Kreativ aktör, talare, åhörare, berättare, den som förstår.

REDSKAP:

Språkkompishäfte.

VARIATION:

Presentationen kan även göras som parövning. Eleven presenterar då sin språkkompis för sitt par, som lyssnar noga. Sedan presenterar var och en fritt sitt pars språkkompis, på basen av vad en kommer ihåg. Mer om Språkkompisen under temat Jag skriver.

TRADITIONELL "SHOW AND TELL"

INDIVIDUELLT ARBETE

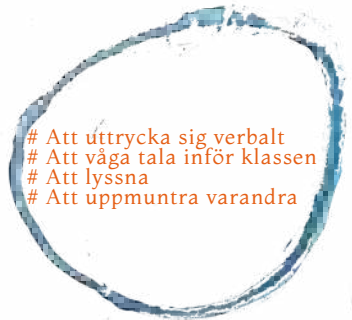
Läraren och eleverna kommer överens om att var och en har med sig ett föremål, som på något sätt är viktigt för en själv. I tur och ordning presenterar alla sina föremål. Berättar vad föremålet är för något, var en fått det, hurdant det är, vad en gör med det, varför det är viktigt för en el. dyl.

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör, kreativ aktör, talare, lyssnare, den som stöder.
Elev: Kreativ aktör, talare, lyssnare, den som stöder.

REDSKAP

Alla har med sig ett föremål de valt själva (hemifrån eller från skolan).

TEMA IV

J A G S K R I V E R

FLÖDESSKRIVNING

VAPAA KIRJOITTAMINEN - SANOJEN VIRTAA

INDIVIDUELLT ARBETE

Jag skriver ord efter ord under utsatt tid, pennan får inte lyfta från papperet. Jag skriver så många ord jag hinner.

Extrauppgift: Av de ord som skrivits ner görs en dikt i fri stil eller en haiku. Ord klipps ut och limmas i valfri ordning på ett nytt papper. Dikten läses upp.

(Haiku är en japansk dikt i tre verser, med 17 stavelser. Stavelserna är indelade i verser på följande sätt: 5-7-5.)

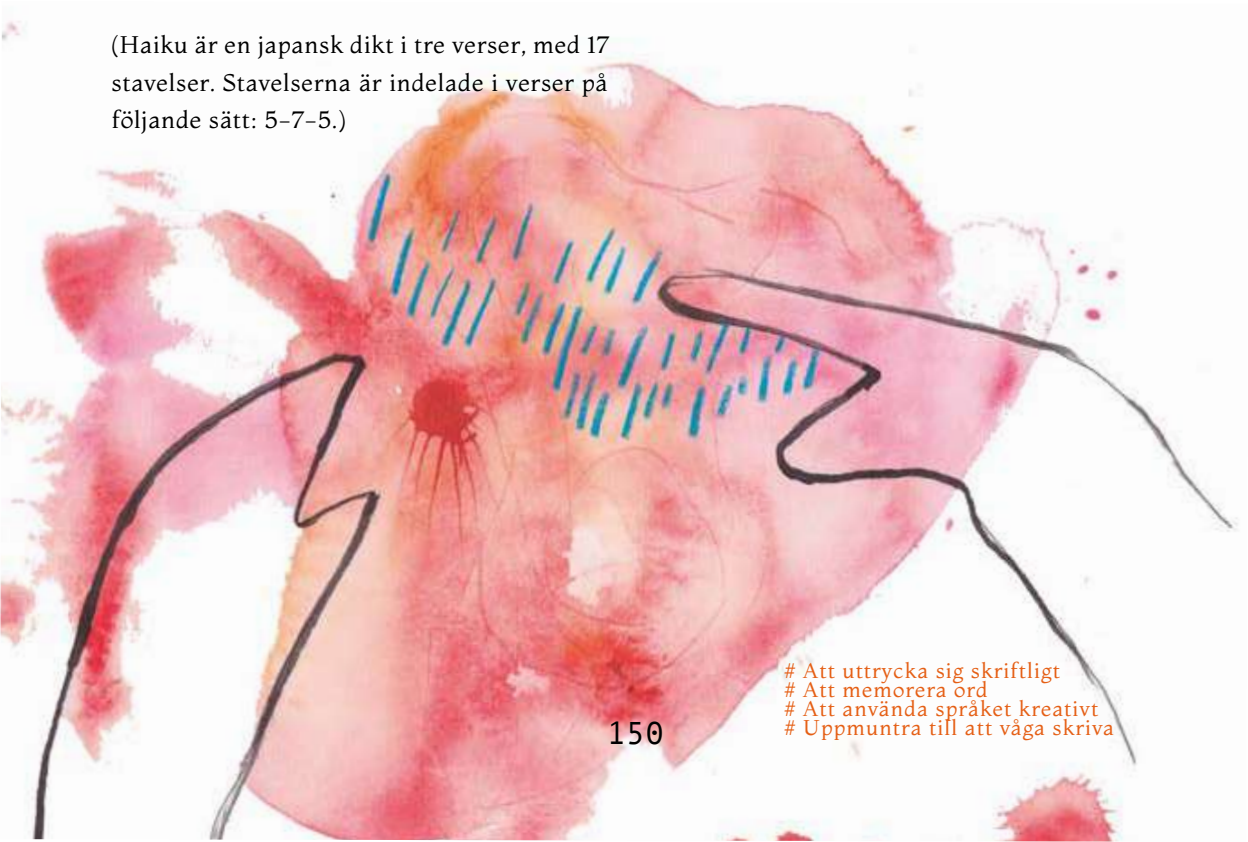
UPPGIFTER

Elev: Skribent.

Lärare: Instruktör.

REDSKAP

Papper/språkkompishäfte, penna.

ABSTRAKT TAL, SKRIFTLIG VERSION AV BABBLANDE
A B S T R A K T I P U H E

INDIVIDUELLT ARBETE

Eleverna får skriva ett tal, till ett specifikt tillfälle, som de väljer själva. Talet skrivs med de ord som de kommer ihåg i stunden, på det språk som de lär sig. Viktigt är att komma ihåg vem en skriver talet till. Längden på talet bestäms på förhand, t.ex. 30 ord.

Exempel på tillfällen som talet skrivs för:

UUDENVUODENPUHE, PRESIDENTIN JUHLAPUHE, LEIJONAKUNINKAAN PUHE SAVANNIN KANSALAISILLE, PUHE KOIRALLENI, OSCAR-VOITTAJAN KIITOSPUHE...

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör.

Elev: Aktiv skribent.

REDSKAP

Papper/häfte, penna.

- # Memorera ord
- # Uppmuntra till att uttrycka sig skriftligt
- # Att hitta en emotionell koppling till språket

SPRÅKKOMPIS / AVATAR

KIELIKÄVERI

INDIVIDUELLT ARBETE,
PARÖVNING,
ARBETE I MINDRE GRUPPER

Eleverna ombeds att hitta på en karaktär, maskot, hjälte eller avatar. Karaktären är elevens kompis i språkinläringen. Eleven får skapa en speciell värld för karaktären att gå på äventyr i. Första uppgiften är att rita en bild av språkkompisen och skriva en liten presentation: Namn, ålder, boendeort och familj.

I fortsättningen utvidgas språkkompisens värld med hjälp av olika skriftliga övningar. Övningarna kan med fördel vara kopplade till läroplanen och stöda teman, ord och uttryck hämtade ur den.

Eleverna kan t.ex. skriva om språkkompisens egenskaper, intressen, om hur hen bor och om hemmets detaljer.

Språkkompisarna kan lära känna varandra och hitta på gemensamma aktiviteter, dialoger och roliga situationer.

Med hjälp av språkkompishäftet får eleven lära känna språket och använda det utgående från sitt egna uttrycksbehov. Eleven uppmuntras till att söka efter ord och uttryck som gagnar hans eget berättande. Språkkompisen är en rollfigur, som det är lätt att gömma sig bakom, vilket kan sänka ribban för eleven att tala om sina egna intressen.

- # Att sätta ord på sina tankar och idéer
- # Hitta en personlig koppling till språket
- # Uppmuntra till att uttrycka sig skriftligt
- # Att använda språket kreativt
- # Memorera ord

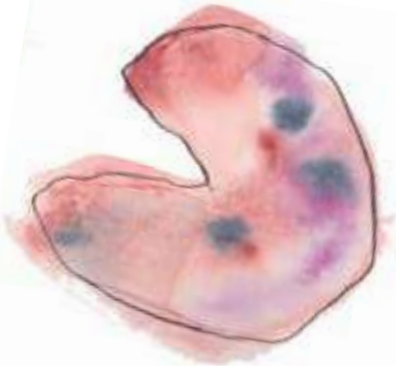
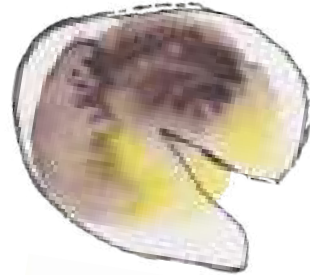
UPPGIFTER

Elev: Skribent, illustratör.

Lärare: Instruktör.

REDSKAP

Häfte, pennor.

FRÅN FÖREMÅL TILL BERÄTTELSE

TAVARASTA TARINAN

INDIVIDUELLT ARBETE

Övningen går att utföra som en fortsättning på övningen Föremål i rutor under temat Jag förstår, eller som en enskild övning. Ifall ni gjort övningen Föremål i rutor, har eleverna nu fyra föremål framför sig. I annat fall får eleverna välja fyra föremål ur t.ex. sin pulpet eller ryggsäck och numrera dem 1–4. Föremålen representerar följande saker: 1. Något jag tycker om att göra 2. En person som är viktig för mig 3. En plats där jag trivs 4. Om jag fick göra vad som helst för en dag.

Eleverna får skriva om det som de olika föremålen representerar.

1. Det första föremålet representerar något som du tycker om att göra. Skriv tre ord, som beskriver hur det känns då du får göra något som du tycker om att göra.
2. Det andra föremålet representerar en person som är viktig för dig. Skriv tre ord, som beskriver varför du tycker om den här människan.
3. Det tredje föremålet representerar en plats där du trivs. Skriv ner tre saker som finns på den platsen.
4. Det fjärde föremålet representerar dina drömmars dag, alltså vad du skulle göra, om du under en dag fick göra vad som helst. Skriv tre ord, som beskriver de önskningar som du har just nu. (T.ex. Nukkua, syödä, uida...)

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör.

Elev: Den som sätter ord på känslor och upptäckter, skribent.

REDSKAP

Fyra föremål, penna, papper.

Nu får eleverna använda orden som de skrivit, för att skapa en berättelse.

DU HAR NU 12 ORD. ANVÄND DE HÄR 12 ORDEN OCH ANDRA ORD SOM DU BEHÖVER OCH SKRIV EN BERÄTTELSE. RUBRIKEN PÅ BERÄTTELSEN ÄR PÄIVÄ MINUN ELÄMÄSSÄNI. SKRIV OM HUR EN DAG I DITT LIV KAN SE UT. SKRIV T.EX. OM FÖLJANDE SAKER: VAD DU GÖR, VAR DU ÄR, MED VEM DU ÄR, VAD DU KÄNNER, TÄNKER OCH ÖNSKAR.

- # Skriftlig uttrycksförmåga
- # Att sätta ord på känslor och upptäckter
- # Självkänedom
- # Att hitta en personlig utgångspunkt till språket
- # Att hitta en emotionell koppling till språket

TEMA V

J A G

S I M U L E R A R

L I V E T

MINISAMHÄLLET MINIYHTEISKUNTA

GRUPPARBETE

Minisamhället är en fortsättning på övningen BUBBLAN under temat Jag förstår, där läraren har skapat ett imaginärt utrymme. Då det imaginära utrymmet skapats och eleverna stigit in i bilden, kan den väckas till liv.

Läraren leder improvisationen genom att fråga frågor, förflytta fokus till olika situationer i bilden, be eleverna att visa upp olika situationer där någon till exempel

...VILL BESTÄLLA KAFFE / ÄR MISSNÖJD MED STÄDNINGEN AV BORDET / LEVERARAR VAROR TILL CAFÉET / FRÅGAR KUNDERNA VID BORDET OM GODSAKERNAS SMAKAR / BER BAGAREN ATT FÖRBBEREDA FLER SMÖRGÅSAR / VILL LÅNA TELEFONEN / HAR FÖR LITET PENGAR FÖR ATT KÖPA EN TÅRTBIT...

Förvirring

(att tillföra en gemensam omständighet):

För att fördjupa improvisationen kan läraren lägga till en, för alla gemensam, omständighet, som passar in i sammanhanget. Exempelvis: Det hörs en nyhet på radion att det blivit problem med stadens vattenrengöring och invånarna ombeds vara uppmärksamma på symptom, såsom illamående.

UPPGIFTER

Lärare: Ledare, talare, inspiratör, iakttagare, noterar elevernas förslag och uppmuntrar till improvisation.

Elev: Modig aktör, iakttagare, talare, åhörare, deltagare, överraskningsmakare.

REDSKAP

Fantasi.

- # Att lyssna
- # Att använda språket kreativt
- # Samarbetsförmåga
- # Att uppmuntra till verbal och kroppslig uttrycksförmåga

SÅHÄR VILL JAG BLI SEDD

TÄLLAISENA HALUAN TULLA NÄHDYKSI

PARÖVNING, PÅREN BYTS UNDER ÖVNINGENS GÅNG

Syftet med övningen är att stärka eleven, som via leken får en möjlighet att definiera hur hen vill bli sedd i just detta ögonblick. På samma gång fungerar övningen som en inledning till att bygga en rollkaraktär. Med små medel, i form av rekvisita, kan eleverna förändra sig och sitt utseende eller betona sådana drag hos sig själva, som de vill att andra ska se. Övningen i sin helhet görs som pararbete, om än paren byts under övningens gång. Det kan vara roligare och lättare att skapa sin egen karaktär, tillsammans med någon.

1. Läraren ber eleverna att hitta sin drömroll, vem och vad de vill vara. Alternativt kan läraren be eleverna att fundera kring vilka drag de tycker speciellt mycket om hos sig själva, och att framhäva dessa drag då de skapar sin rollkaraktär. Rekvisitan, som läggs i mitten av klassrummet, underlättar och stimulerar karaktärsbyggandet.

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör.

Elev: Aktiv deltagare, karaktärsskapare, intervjuare, intervjuobjekt, föredragshållare.

REDSKAP

Rekvisita: scarfar, hattar, glasögon, väskor eller dylikt. Kamera/mobilkamera, pennor och papper, dator, videoprojektor.

2. Eleverna delas in i par. Tillsammans funderar paren ut karaktärernas namn och prövar hur karaktärerna rör sig, talar och vilka miner de har. De tänker även ut varsin slogan, som beskriver karaktärens personlighet. Eleverna stöder varandra genom att uppmuntra och berömma varandra. Även om största delen av elevernas ömsesidiga stödande av varandra sker på elevernas modersmål / skolans undervisningsspråk, påminner läraren om följande stärkande fraser.

TOSI HYVÄ! HIENO! NÄYTÄT TOSI KIVALTA! OLET TOSI HYVÄ (JOSSAIN TIETYSSÄ ASIASSA)..SIISTIÄ! SINULLA NÄYTTÄÄ OLEVAN HAUSKAA!

3. Då karaktärerna skapats, byts paren. De nya paren möts och börjar Arga leken. Leken går ut på att se varandra i ögonen och få den andra att skratta. Den som skrattar först, börjar som intervjuare. Hen frågar frågor av sitt par, om sådant som hen vill veta om parets rollkaraktär (5 frågor). Paren fungerar turvis som intervjuare och intervjuobjekt. Frågorna ställs, beroende på språkfärdighet, på språket som eleverna lär sig eller på skolans undervisningsspråk. Intervjuaren antecknar frågor och svar. Slutligen fotograferar intervjuaren sitt par.

4. Intervjuaren får som hemuppgift att göra en en sida lång diapresentation av intervjuobjektet. Presentationen innehåller bild och text skrivna utgående från intervjun, på det språk som eleverna lär sig. Diapresentationen skickas till intervjuobjektet, som då får se sin egen intervju och skicka den vidare till sitt första par (paret, som hjälpte med karaktärsskapandet).

5. Under nästa lektion, presenterar det första paret karaktären med hjälp av diapresentationen inför den övriga gruppen och ber om applåder för karaktären: **APLODIT UPEALLE (NIMI)**. Slutligen tackar föredragshållaren den som gjort intervjun: **TÄMÄN HAASTATELUN TEKI (NIMI). KIITOS TYÖSTÄSI.**

- # Att bli sedd
- # Att bekanta sig
- # Att hitta en personlig koppling till språket
- # Att bli förstådd
- # Medkänsla
- # Interaktion
- # Att sätta ord på olika saker
- # Att bli stärkt
- # Verbal och visuell uttrycksförmåga
- # Att stöda
- # Att tacka och ta emot beröm

PERSPEKTIV

PERSPEKTIIVIÄ

UPPGIFTER

Lärare: Instruktor.
Elev: Aktiv deltagare, tänkare, en som sätter ord på sina tankar och känslor.

REDSKAP

Häfte, penna, meditativ musik, om möjligt.

Beroende på elevernas kunskapsnivå, görs övningen antingen på skolans undervisningsspråk eller på det språk som eleverna lär sig.

SÄTT DIG BEKVÄMT OCH BLUNDA. JUST NU ÄR DU I KLASSRUMMET PÅ FINSKALEKTION. DU ÄR X ÅR GAMMAL OCH GÅR PÅ KLASS Y. NU RESER VI FRAMÅT I TIDEN. FÖRESTÄLL DIG ATT DU ÄR FEMTIO ÅR GAMMAL OCH BOR I JOENSUU. FÖRESTÄLL DIG HUR DU SER UT. SER DU LIKADAN UT SOM NU, ELLER HAR DITT UTSEENDE ÄNDRATS EN ANING? HUR? HUR BOR DU? BOR DU I EN HÖGHUSLÄGENHET, ETT HUS, EN RADHUSLÄGENHET, EN STUGA ELLER NÅGOT ANNAT? VILKA MÄNNISKOR FINNS I DITT LIV? BOR DU TILLSAMMANS MED NÅGON? BESÖKER DU DINA VÄNNER OFTA? VAD JOBBAR DU MED? OCH VAD HAR DU FÖR INTRESSEN? FANTISERA EN STUND I LUGN OCH RO.

FÖRSÖK NU ATT KOMBINERA DITT X-ÅRIGA JAGS KUNNANDE MED DITT FEMTIOÅRIGA JAG. VAD ALLT HAR DU LÄRT DIG PÅ FINSKALEKTIONERNA SOM DU NU SOM 50-ÅRING HAR NYTTA AV? HAR DU NYTTA AV DINA KUNSKAPER I DITT VARDAGLIGA LIV? DÅ DU GÅR TILL BUTIKEN, TALAR MED DINA VÄNNER, UTFÖR DITT ARBETE?

DU FÅR NU 2 MINUTER PÅ DIG ATT FANTISERA HELT FRITT. JAG BER DIG SEDAN ATT LÅNGSAMT ÖPPNA UPP ÖGONEN OCH SKRIVA NER DINA UPPTÄCKTER UR FANTASIVÄRLDEN, I DITT HÄFTE.

NU ÖPPNAR DU I LUGN OCH RO DINA ÖGON OCH ÅTERVÄNDER TILL KLASSRUMMET OCH FINSKALEKTIONEN. SKRIV NER DINA FANTASIER I DITT HÄFTE. VAD ANVÄNDE DITT 50-ÅRIGA JAG FINSKA TILL? VAD HADE HEN FÖR NYTTA AV DET SOM DU JUST NU LÄR DIG UNDER FINSKALEKTIONERNA?

Att öka motivationen # Att utnyttja fantasibilder och fantasi som en resurs
Att fördjupa sitt medvetande och sin självkänedom # Att bredda sitt perspektiv

GÖR EN TUTORIAL-VIDEO

TEE TUTORIAL-VIDEO

INDIVIDUELLT ARBETE ELLER GRUPPARBETE

VAD ÄR JUST DU BRA PÅ? VAD SKULLE DU VILJA LÄRA UT TILL ANDRA?

Elever och lärare tittar tillsammans på några tutorial-videos på YouTube, som läraren valt ut på förhand. I helgrupp diskuteras olika ämnen, som eleverna vill göra sina egna tutorial-videos om.

Då alla valt ett varsitt ämne för sin video, söker eleverna finskspråkiga tutorial-videos relaterat till deras respektive ämnen. Läraren hjälper eleverna att hitta lämpliga sökord för att hitta rätt slags videos.

T.ex. **MEIKKI TUTORIAL, MITEN TEHDÄ SLIME TUTORIAL, JALKAPALLO TUTORIAL, PELIOHJELMOINTI TUTORIAL, KUINKA PIIRTÄÄ TUTORIAL, OPI SUOMEA TUTORIAL**

Eleverna kan göra sina videos som individuellt arbete eller i mindre grupper. Görs arbetet i grupp, behöver alla inte synas på själva videon och det går även att uppträda tillsammans. Alla gruppens medlemmar är delaktiga i val av ämne och i att skriva manuskriptet. I videon talas det språk som eleverna lär sig.

UPPGIFTER

Lärare: Instruktör (förberedande arbete: välj exempel på tutorial-videos).

Elev: Expert, videomakare.

REDSKAP

Videoprojektor, mobilkamera med video-funktion.

- # Att hitta en personlig koppling till språket
- # Sakkunnighet
- # Att uttrycka sig verbalt
- # Teknikfärdighet
- # Att bli medveten om och hitta sina egna intressen och kunskapsområden

SCENER UTGÅENDE FRÅN SKRIFTLIGA ÖVNINGAR (SPRÅKKOMPIS)

KOHTAUKSIA KIRJOITUSTEHTÄVIEN PERUSTEELLA
(KIELIKÄVERI)

ARBETE I MINDRE GRUPPER

Eleverna har skapat varsin språkkompis och skrivit om deras egenskaper, liv och omgivning. De olika språkkompisarna har kanske också blivit vänner med varandra. De här mötena får inspirera till scener och skrivna dialoger. Nu iscensätts mötena.

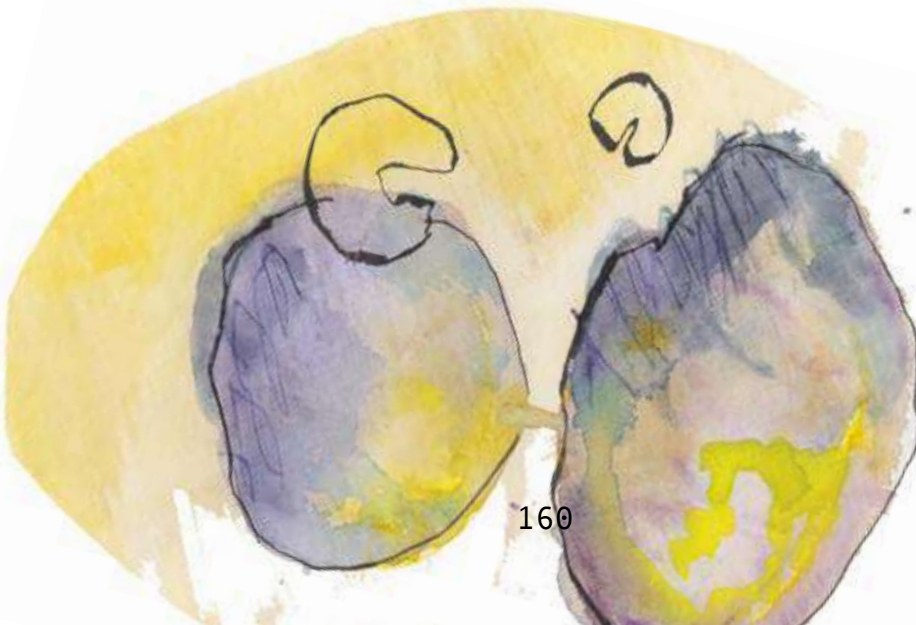
UPPGIFTER

Lärare: Ledare.

Eleverna: Bearbetar scenerna i mindre grupper. Vid iscensättning: emellanåt i roll och emellanåt som publik. Publiken kan uppmuntras att delta genom att skapa bakgrundsljud/ljudvärldar.

REDSKAP

Språkkompishäften / Färdiga manuskript till scener.

REGIONVISNINGAR TILL DIALOGER

VÄLJ:

EN PLATS där scenen utspelar sig.

MÖJLIG REKVISITA såsom stol, bord, tyg mm.

GENRE:

1. Traditionell teater, där eleverna spelar roller och situationer.

Möjligtvis använder de sig även av rekvisita.

2. Dockteater/objektteater, där eleverna använder sig av vantar, handdockor och olika objekt. T.ex. kan ett saltkar föreställa en polis.

3. Med lånad röst (läppsynk) / mim. Två elever gör samma roll. Den ena säger replikerna och den andra mimar. Den som talar gömmer sig bakom den som mimar. Den som talar kan röra sina händer, som om de vore händerna på den som mimar.

ROLLERNA (Ifall rollen baserar sig på Språkkompisen, försöker en minnas hens egenskaper, som med fördel kan användas i det sceniska arbetet.)

ANDRA ROLLER (T.ex. för att förkroppsliga något abstrakt element i scenbilden / göra ljudeffekter eller någon annan roll som finns inskriven i dialogen / vara den gömda rösten, ifall scenen görs i mimisk form.)

- # Att uppmuntra till att uttrycka sig verbalt och kroppsligt
 - # Att använda språket kreativt
 - # Att våga tala inför klassen
 - # Samarbetsförmåga
-

KIITOS / TACK: Sara Hulkkonen, Anna Kock, Helmi Huczkowski, Anki Hellberg-Sågfors, Harriet Abrahamsson, Jussi Hyvärinen, Tinja Sabel, Elisa Makarevitch, Tom Salminen, Mari Kätkä, Maria Lundström, Robert Kock, Nina Dahl-Tallgren.

